

กรอบหลกลัสูตรระดับท้องถิ่น

ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๘

กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒

ประกาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒
เรื่อง ให้ใช้กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น พุทธศักราช ๒๕๖๘ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒

ตามที่ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย และกรอบทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสามารถในการแข่งขันเวทีระดับโลก พร้อมทั้งปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งมุ่งเน้นกระจายอำนาจทางการศึกษาให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการท้องถิ่น และให้เป็นไปตามแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ จึงปรับปรุงกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด เพื่อให้เป็นกรอบในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องและสนองความต้องการของท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่น เกิดความรัก ผูกพัน มีเจตคติที่ดีและภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิดของตน นำสิ่งที่สิ่งที่ดีงามที่มีในท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง สังคม และดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

ทั้งนี้ ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและมีผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมปรึกษาหารือ แสดงความคิดเห็น ตรวจสอบองค์ประกอบของหลักสูตร และเพื่อให้กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาและผู้เรียน จึงประกาศใช้กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น พุทธศักราช ๒๕๖๘ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

(นางสาวปวิษฐา สินน้อย)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ให้มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตร ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ รวมทั้งจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นควรจะได้ปรับให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๕๑ ฉบับปรับปรุง และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ดังนั้นการพัฒนารอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นจากฉบับปี ๒๕๕๑ และมีองค์ประกอบสำคัญ ๕ ส่วน ประกอบด้วย บทนำ เป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สารการเรียนรู้ท้องถิ่น การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น และการนำกรอบสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ ได้พัฒนารอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นฉบับปรับปรุง ๒๕๖๕ เพื่อเป็นกรอบทิศทางให้สถานศึกษาในสังกัดนำไปใช้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปโดยสอดคล้องกัน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต มีความรัก หวนแหน ภาคภูมิใจในท้องถิ่น และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒
มีนาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑
ส่วนที่ ๒ เป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	๔
ส่วนที่ ๓ กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี	๘
๑. ประวัติความเป็นมา	๑๐
๒. สภาพภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อม	๑๑
๓. เอกลักษณ์ของท้องถิ่น	๑๒
๔. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑๘
๕. ประชากร	๒๑
๖. การปกครอง	๒๓
๗. การศึกษา	๓๒
๘. การคมนาคม	๓๔
๙. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น	๓๖
๑๐. มรดกทางวัฒนธรรม	๔๑
๑๑. ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี	๔๔
๑๒. โครงการในพระราชดำริ	๗๙
๑๓. สถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้	๘๐
๑๔. สภาพปัญหาและเหตุการณ์สำคัญในชุมชน	๘๕
๑๕.ทิศทางการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี	๘๕
ส่วนที่ ๔ การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น	๘๗
ส่วนที่ ๕ การนำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	๑๒๕
แนวทางการจัดการเรียนการสอน	๑๒๕
ด้านคุณภาพผู้เรียน	๑๒๖
ด้านสมรรถนะสำคัญ	๑๒๗
ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๑๒๘
การวิจัยและพัฒนา	๑๓๓
บรรณานุกรม	๑๓๔
ผู้จัดทำ	๑๓๕

ส่วนที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๔) พร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๕ และฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตร ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ให้ใช้มาตรฐานและตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคำสั่งให้เปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ รวมทั้งประกาศเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนั้นได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลางและเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียน ได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และมีความชัดเจน ต่อการนำไปปฏิบัติ

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการพัฒนาเอกสารกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพื่อให้สถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตซึ่งจะสามารถช่วยให้สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมั่นใจ ทำให้การจัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษา มีคุณภาพและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ ดำเนินการพัฒนากกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ได้ดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในสังกัดให้มีความรักชาติ สามัคคี รู้จักคุณค่าในทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้ และสอดคล้องกับบริบท จึงได้ดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น เพื่อสถานศึกษาได้นำสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑ และใช้คำขวัญจังหวัดสุราษฎร์ธานีและคำขวัญประจำอำเภอเป็นสื่อในการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามเป้าหมาย

ขั้นตอนและการดำเนินการของการจัดทำกรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ ดังนี้

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน ควรประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ผู้บริหารส่วนราชการระดับท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษาในท้องถิ่น ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ครูผู้สอน ผู้แทนชุมชน เป็นต้น

๒. วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลจากเอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ รวมทั้งศึกษาสภาพ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง บริบท สภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในพื้นที่ เป็นต้น

๓. ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลจากเอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิ หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งศึกษาสภาพ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง บริบท สภาพ ปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในพื้นที่ เป็นต้น

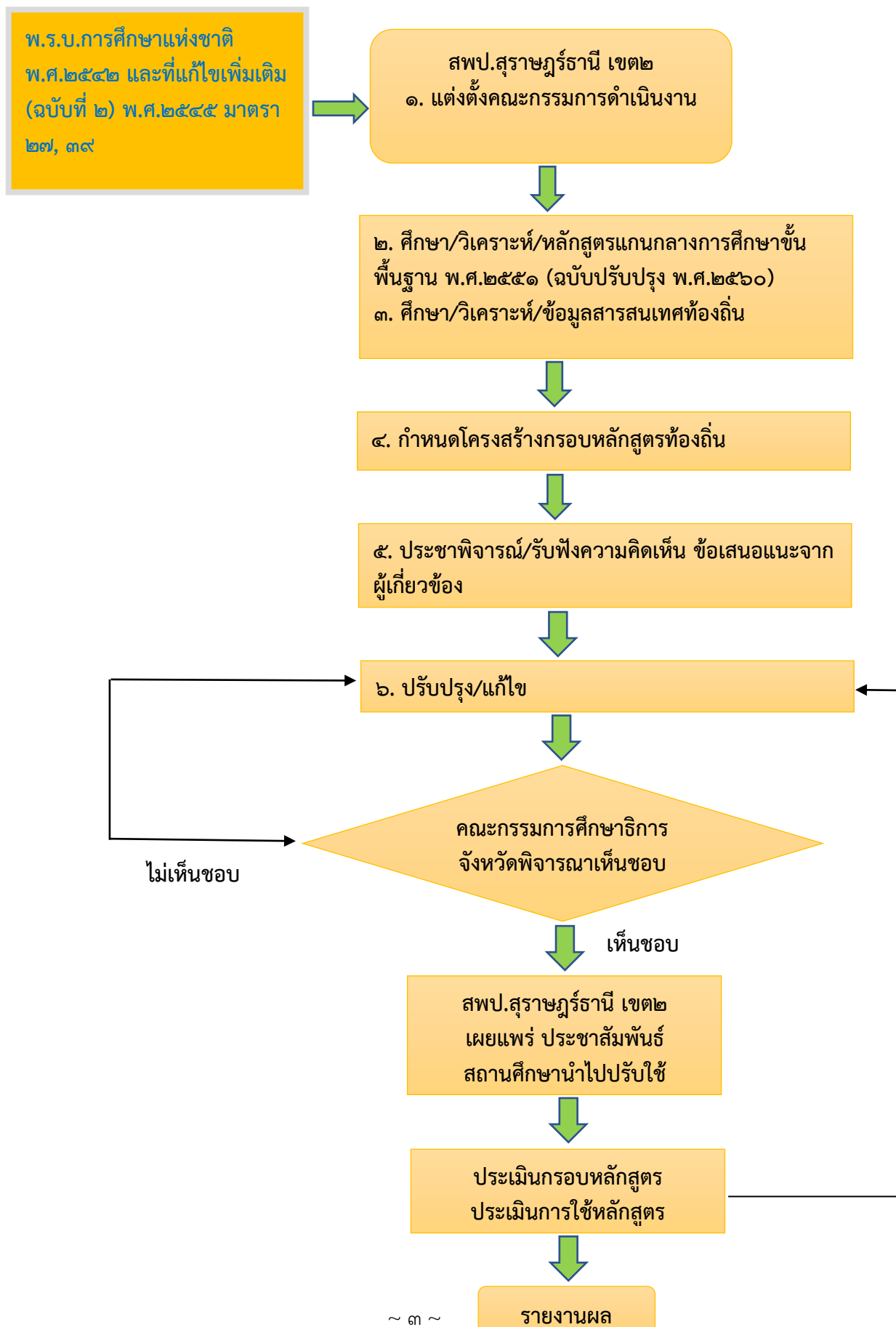
๔. ดำเนินการจัดทำกรอบหลักสูตรท้องถิ่นระดับเขตพื้นที่การศึกษา : ในการดำเนินการจัดทำกรอบหลักสูตรท้องถิ่นระดับเขตพื้นที่ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ ให้มีคุณภาพจะต้องมีการวางแผนงานที่ชัดเจน เพื่อให้เห็นภาพการทำงานตลอดแนว ด้วย กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม

๕. รับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง อาทิ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ประชาชนในชุมชน และหน่วยงานธุรกิจ ฯลฯ เพื่อนำข้อคิดเห็นจากฝ่ายต่าง ๆ มาปรับปรุงกรอบหลักสูตรให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น

๖. เสนอคณะกรรมการเขตพื้นที่ คณะกรรมการระดับท้องถิ่นเพื่อให้ความเห็นชอบ

๗. เผยแพร่ ให้สถานศึกษาในสังกัดนำไปสู่การปฏิบัติ

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น

ส่วนที่ ๒

เป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

เป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์) ได้กำหนดจุดเน้นเชิงนโยบาย น้อมนำแนวพระราชดำริสืบสานพระราชปณิธานและพระบรมราโชวาท ด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ- บดินทรเทพยวรางกูร ด้วยวิสัยทัศน์ “ประเทศมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนด้วยพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) มีจุดเน้นด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนและความสามารถในการแข่งขัน สร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษา ออกเป็น ๖ ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา คือ ยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพผู้เรียน และส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และยุทธศาสตร์จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนด จุดเน้นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับ ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. จุดเน้นด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้
๒. จุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา
๓. จุดเน้นด้านพัฒนากำลังคนและงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ
๔. จุดเน้นด้านการทดสอบ การประเมิน การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
๕. จุดเน้นด้าน ICT เพื่อการศึกษา
๖. จุดเน้นด้านการบริหารจัดการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ มีทิศทางการส่งเสริมพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และความต้องการของท้องถิ่น โดยระบุถึงความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นในผู้เรียน โดยจุดเน้นเป็นความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะที่ท้องถิ่นตระหนัก สนใจหรือให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาและหรือพัฒนาเป็นพิเศษ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งเป้าหมายและจุดเน้นได้มาจากการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น และจากการระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเน้นการมีส่วนร่วม

วิสัยทัศน์(Vision)

หลักสูตรท้องถิ่นระดับเขตพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับท้องถิ่น มีความ รัก ห่วงแหน ภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานของความเป็นไทย

จุดหมาย

หลักสูตรท้องถิ่นระดับเขตพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึง กำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียน

๑. มีคุณธรรม จริยธรรม
๒. น้อมนำศาสตร์พระราชา
๓. รู้คุณค่าการอ่านเขียน
๔. เรียนรู้เทคโนโลยี
๕. มีทักษะชีวิต
๖. จิตสำนึกรักษ์ท้องถิ่น

เป้าหมาย

หลักสูตรท้องถิ่นระดับเขตพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึง กำหนดเป้าหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และค่านิยมหลักของคนไทย ปฏิบัติตนตามหลักศาสนา
๒. ผู้เรียนรู้ เข้าใจ ในการเข้าถึงการปฏิบัติตามแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
๓. ผู้เรียนมีความสามารถทางวิชาการ อ่านออกเสียงได้ อ่านคล่องเขียนคล่องมีพฤติกรรมที่ แสดงออกถึงนิสัยรักการอ่าน และรู้คุณค่าของการเขียน
๔. ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ตลอดจนใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสืบค้นและศึกษา ความเป็นท้องถิ่น
๕. ผู้เรียนใช้ชีวิตในการเรียน การทำงาน คติวิเคราะห์ อย่างสร้างสรรค์ รู้จักตัดสินใจแก้ปัญหา สื่อสารสร้างความสัมพันธ์ในการทำงาน และประกอบอาชีพ
๖. ผู้เรียนเรียนรู้ ปฏิบัติ นำไปใช้ และเห็นคุณค่าในการสืบทอดอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม และ มรดกท้องถิ่น

จุดเน้น (Focus)

๑. มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และค่านิยมหลักของคนไทย ปฏิบัติตนตามหลักศาสนา
๒. มีความรู้เข้าใจ ในการเข้าถึงการปฏิบัติตามแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
๓. มีความสามารถทางวิชาการ อ่านออกเสียงได้ อ่านคล่องเขียนคล่องมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงนิสัยรักการอ่าน และรู้คุณค่าของการเขียน
๔. มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ตลอดจนใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสืบค้นและศึกษาความเป็นท้องถิ่น
๕. ใช้ชีวิตในการเรียน การทำงาน คติวิเคราะห์ อย่างสร้างสรรค์ รู้จักตัดสินใจแก้ปัญหา สื่อสารสร้างความสัมพันธ์ในการทำงาน และประกอบอาชีพ
๖. มีความรู้ ภูมิปัญญา นำไปใช้ และเห็นคุณค่าในการสืบทอดอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม และมรดกท้องถิ่น

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒

สาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น

๑. สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น แบ่งเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๑.๑ สาระการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ เป็นสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น ที่ทุกโรงเรียนในสังกัด จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ๑๐ สาระ ดังนี้

- ๑) สาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- ๒) สาระการเรียนรู้การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๓) สาระการเรียนรู้บุคคลสำคัญ
- ๔) สาระการเรียนรู้สถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น
- ๕) สาระการเรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณี
- ๖) สาระการเรียนรู้อาหารพื้นถิ่น
- ๗) สาระการเรียนรู้การประกอบอาชีพ
- ๘) สาระการเรียนรู้ศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๙) สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับสินค้าและผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น
- ๑๐) สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๑.๒ สารการเรียนรู้ระดับท้องถิ่นระดับสถานศึกษา เป็นสารการเรียนรู้ที่โรงเรียนสามารถเลือกบรรจุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องโดยตรง ดังนี้
วิถีชีวิต ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม การละเล่น ความคิด ความเชื่อ ภาษา ฯลฯ

เศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ การบริการ การท่องเที่ยว เกษตรกรรม หัตถกรรม ศิลปะ โบราณสถาน โบราณวัตถุ อาหาร ยาสมุนไพร

สังคม ได้แก่ บุคคลสำคัญ สถานที่สำคัญ สภาพปัญหาในชุมชน

ธรรมชาติ ได้แก่ สัตว์และพืชพันธุ์ป่าชายเลน นกอพยพ พื้นที่บริเวณที่ถูกกัดเซาะชายฝั่ง ภัยธรรมชาติ (Strom Surge)

ส่วนที่ ๓

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นระดับเขตพื้นที่

ขอบเขตและเนื้อหาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

๑. สาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น แบ่งเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๑.๑ สาระการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ เป็นสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น ที่ทุกโรงเรียนในสังกัด จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ๑๐ สาระ ดังนี้

- ๑) สาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- ๒) สาระการเรียนรู้การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๓) สาระการเรียนรู้บุคคลสำคัญ
- ๔) สาระการเรียนรู้สถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น
- ๕) สาระการเรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณี
- ๖) สาระการเรียนรู้อาหารพื้นถิ่น
- ๗) สาระการเรียนรู้การประกอบอาชีพ
- ๘) สาระการเรียนรู้ศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๙) สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับสินค้าและผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น
- ๑๐) สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๑.๓ สาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่นระดับสถานศึกษา เป็นสาระการเรียนรู้ที่โรงเรียนสามารถเลือกบรรจุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องโดยตรง ดังนี้

วิถีชีวิต ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม การละเล่น ความคิด ความเชื่อ ภาษา ฯลฯ

เศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ การบริการ การท่องเที่ยว เกษตรกรรม หัตถกรรม ศิลปะ โบราณสถาน โบราณวัตถุ อาหาร ยาสมุนไพร

สังคม ได้แก่ บุคคลสำคัญ สถานที่สำคัญ สภาพปัญหาในชุมชน

ธรรมชาติ ได้แก่ สัตว์และพืชพันธุ์ป่าชายเลน นกอพยพ พื้นที่บริเวณที่ถูกกัดเซาะชายฝั่ง ภัยธรรมชาติ (Strom Surge)

จากขอบและเนื้อหาสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่นระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับ
สถานศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้
สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังตัวอย่างตารางวิเคราะห์ความเชื่อมโยง
ต่อไปนี้

การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา ศาสนาฯ	สุขศึกษาและพลศึกษา	ศิลปะ	การงาน/เทคโนโลยี	ภาษาต่างประเทศ	หมายเหตุ
ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	สามารถ จัดกิจกรรม การเรียนรู้ แบบบูรณา การได้ทุก ชั้น ทุกกลุ่ม สาระ
การเมืองการปกครองส่วน ท้องถิ่น	✓			✓			✓	✓	
บุคคลสำคัญ	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
สถานที่สำคัญและแหล่ง ท่องเที่ยวในท้องถิ่น	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
วัฒนธรรมและประเพณี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
อาหารพื้นถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
การประกอบอาชีพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
สินค้าและผลิตภัณฑ์ใน ท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

แหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

๑. ประวัติความเป็นมา

สุราษฎร์ธานี เป็นดินแดนที่มีอารยธรรมเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีร่องรอยหลักฐานการอยู่อาศัยของผู้คนตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ชนพื้นเมืองได้แก่ เขม็งและมลายู ตั้งแต่เข้ามาอาศัยอยู่ในเขตลุ่มแม่น้ำหลวงและบริเวณอ่าวบ้านดอน ก่อนที่ชาวอินเดียจะมาติดต่อค้าขาย และเผยแพร่วัฒนธรรม จนเกิดเป็นชุมชนเมืองท่าตามชายฝั่งทะเลและเมืองต่างๆ นับเป็นชุมชนสมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ ประมาณพุทธศักราชที่ ๕-๖ หรือประมาณ ๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว และพบหลักฐานจากชุมชนโบราณหลายแห่ง เช่น เมืองเวียงสระ เมืองไชยา เมืองท่าชนะ ฯลฯ บ่งชี้ว่าในยุคเมืองแคว้นแคว้นหรือนครรัฐ ช่วงเวลาราวพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๘ อาณาจักรศรีวิชัย ซึ่งสันนิษฐานว่า ตั้งอยู่บริเวณเมืองโบราณไชยา เจริญรุ่งเรืองสูงสุด และเมื่ออาณาจักรเสื่อมลง จึงแยกออกเป็น ๓ เมือง คือ เมืองไชยา เมืองท่าทอง และเมืองท่าขนอน ขึ้นตรงต่อเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งอยู่ในยุคร่วมสมัยสุโขทัย อยุธยา และรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๙ เป็นต้นมา

ในสมัยรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองท่าทอง ไปตั้งที่บ้านดอนและเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นเมืองกาญจนดิษฐ์ พร้อมทั้งยกฐานะให้เป็นเมืองจัตวา

ขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ปฏิรูประบบการปกครองท้องถิ่นให้เป็นระบบเทศบาล กำหนดให้รวมเมืองไชยา เมืองกาญจนดิษฐ์ เมืองหลังสวน และเมืองชุมพร ต่อมาได้โปรดเกล้าฯ ให้รวมเมืองไชยาและเมืองกาญจนดิษฐ์เข้าเป็นเมืองเดียวกัน เรียกว่า “เมืองไชยา” โดยตั้งที่ทำการอยู่ที่บ้านดอน

ใน พ.ศ. ๒๔๕๘ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมราษฎรที่เมืองไชยา ทรงทอดพระเนตรเห็นว่าประชาชนเมืองนี้ มีกิริยามารยาทเรียบร้อย ตั้งมั่นหนักแน่นอยู่ในศีลธรรมคำสอนของพุทธศาสนา จึงพระราชทานนามเมืองไชยาและแม่น้ำหลวงเสียใหม่ โดยได้ความคิด มาจากชื่อ “เมืองสุราษฎร์” ซึ่งตั้งอยู่ที่ปากน้ำ “แม่น้ำตาปี” ในประเทศอินเดีย ซึ่งมีภูมิศาสตร์คล้ายกันว่า “เมืองสุราษฎร์ธานี” และตั้งชื่อแม่น้ำหลวงที่ชาวเมืองเรียกกันมาแต่เดิมว่า “แม่น้ำตาปี” พร้อมกันนั้น ก็โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายที่ว่าการมณฑลชุมพร มาตั้งที่เมืองสุราษฎร์ธานี เปลี่ยนชื่อเป็นมณฑลสุราษฎร์ธานี เมื่อเปลี่ยนชื่อเมืองไชยาเป็นเมืองสุราษฎร์ธานีแล้ว เมืองไชยาโบราณก็กลายเป็นอำเภอหนึ่งของเมืองสุราษฎร์ธานี ตั้งแต่นั้นมา และในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีการยุบเลิกการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลและตั้งเป็นจังหวัด อำเภอแทนเมืองสุราษฎร์ธานี จึงมีฐานะเป็นจังหวัดหนึ่งในราชอาณาจักรสยามสืบจนปัจจุบันนี้

๒. สถาปนามิศาสตร์สิ่งแวดล้อม

๒.๑ ที่ตั้ง

จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทย ระหว่างเส้นละติจูด (เส้นรุ้ง) ที่ ๘ องศา ๑๘ ลิปดา ถึง ๙ องศา ๔๕ ลิปดาเหนือ และเส้นลองจิจูด (เส้นแวง) ที่ ๙๘ องศา ๒๗ ลิปดา ถึง ๙๙ องศา ๔๘ ลิปดาตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ ๑๒,๘๙๑.๔๖ ตารางกิโลเมตร โดยมีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ ๖ ของประเทศ และใหญ่ที่สุดใน ๑๔ จังหวัดภาคใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ดังนี้

ด้านเหนือ ติดต่อกับ อำเภอฟะโงะและอำเภอละแม จังหวัดชุมพร และอำเภอไทย

ด้านใต้ ติดต่อกับ อำเภอเขาพนมและอำเภอลำปำพะยา จังหวัดกระบี่

อำเภอฉวางและอำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ด้านตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำเภอไทย

ด้านตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอกะปง จังหวัดพังงา และอำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

ภาพที่ ๓.๑ แสดงแผนที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ที่มา : www.Sabuy.com

๒.๒ สภาพธรณีสัณฐาน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของภาคใต้ มีพื้นที่กว้างใหญ่และมีสภาพธรณีสัณฐานที่หลากหลาย ได้แก่ พื้นที่แบบที่ราบชายฝั่งทะเล ที่ราบสูงรวมทั้งมีสภาพธรณีสัณฐานแบบภูเขา ซึ่งกินพื้นที่ของจังหวัดถึงร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ทั้งหมด โดยมีทิวเขาภูเก็ททอดตัวในแนวเหนือ-ใต้ของจังหวัดและมีลุ่มน้ำที่สำคัญ คือ ลุ่มน้ำตาปี พุมดวง ไชยา ท่าทอง ท่ากระจ่าย ท่าฉาง ภูมิประเทศของจังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปได้ดังนี้

๒.๒.๑ เขตภูเขาสูงด้านตะวันตกของจังหวัด เป็นที่ราบสูง ภูเขาสลับซับซ้อน ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอคีรีรัฐนิคม บ้านตาขุน พนม ท่าฉาง ไชยา ท่าชนะ เวียงสระ พระแสง ชัยบุรี และอำเภอวิภาวดี

๒.๒.๒ พื้นราบตอนกลางและริมทะเล เป็นที่ราบชายฝั่งทะเล ได้แก่ พื้นที่ในอำเภอเมืองและพุนพิน

๒.๒.๓ พื้นที่ราบสูงตะวันตก ได้แก่ พื้นที่ในอำเภอดอนสัก กาญจนดิษฐ์ เวียงสระ และบ้านนาสาร

๒.๒.๔ พื้นที่ราบสูงตอนกลาง ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอเมือง พุนพิน เคียนซา พระแสง พนม บ้านนาเดิม ท่าชนะ ท่าฉาง และไชยา

๒.๒.๕ พื้นที่เป็นเกาะในอ่าวไทย ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอเกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า หมู่เกาะอ่างทอง และเกาะบริวาร ๔๒ เกาะ

๒.๓ ลมฟ้าอากาศ

ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดียรวมทั้งมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านอ่าวไทย ดังนั้น จึงทำให้จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีช่วงฤดูฝนยาวนานมาก ตั้งแต่ เดือนพฤษภาคมจนถึงเดือนมกราคม โดยมีอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๒๑.๑๖ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๔.๕๑ องศาเซลเซียส และมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑๒๙.๕๙ มิลลิเมตร

๓. เอลักษณะของท้องถิ่น

๓.๑ คำขวัญประจำจังหวัด

“เมืองร้อยเกาะ เงาะอร่อย หอยใหญ่ ไข่แดง แหล่งธรรมะ”

เมืองร้อยเกาะ

ร้อยเกาะหรือเมืองร้อยเกาะ ชื่อนี้มาจากสภาพพื้นที่ส่วนหนึ่งของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วยหมู่เกาะใหญ่น้อยมากมาย เช่น เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า เกาะริกัน เกาะหลัก เกาะนกเกาะ เกาะกล้วย เกาะพลวย เกาะปราบ เกาะแตน เป็นต้น ซึ่งเกาะเหล่านี้ส่วนหนึ่งได้ถูกกำหนดและประกาศให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ เรียกว่า อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง ซึ่งประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยหลายสิบเกาะ เนื้อที่ประมาณ ๑๕๖,๒๕๐ ไร่ หมู่เกาะต่าง ๆ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามและมีชื่อเสียงทั่วโลก ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งมุสลิมโลกหลังไหลสู่หมู่เกาะเหล่านี้ปีละหลายแสนคน ทำให้จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย

เงาะอร่อย

เงาะโรงเรียนมีประวัติเล่าว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๘ มีชาวจีนสัญชาติมาเลเซีย ชื่อนายเค วง มีภูมิลำเนาอยู่ที่เมืองปีนัง ประเทศมาเลเซีย ได้เดินทางเข้ามาทำเหมืองแร่ดีบุก ที่หมู่บ้านเหมืองเกาะ ตำบลนาสาร อำเภอบ้านนาสาร โดยสร้างบ้านพักในที่ดินที่ซื้อจำนวน ๑๘ ไร่ ใกล้ทางรถไฟด้านทิศตะวันตก ได้นำเมล็ดเงาะมาปลูกข้างบ้านพัก ปรากฏว่า เงาะต้นหนึ่งมีผลที่มีลักษณะต่างไปจากต้นอื่น คือ รูปผลค่อนข้างกลม เนื้อกรอบ หวาน หอม เปลือกบางรสชาติอร่อย เมื่อนายเค วง เลิกลี้มกิจการเหมืองแร่ในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้ขายที่ดินจำนวน ๑๘ ไร่ พร้อมบ้านดังกล่าว ให้แก่กระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการ) ซึ่งได้ปรับปรุงใช้เป็นสถานที่เรียน เรียกว่า โรงเรียนนาสาร เงาะที่นายเค วง ปลูกไว้และได้ขยายพันธุ์ให้ประชาชนโดยใช้ต้นพันธุ์เดิม จึงเรียนว่า เงาะโรงเรียนในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จจังหวัดสุราษฎร์ธานี นายชัช อดตมากร ผู้นำชาวสวนเงาะได้ทูลเกล้าฯ ถวายผลเงาะโรงเรียน และขอพระราชทานชื่อพันธุ์เงาะนี้เสียใหม่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสว่า “ชื่อเงาะโรงเรียนดีอยู่แล้ว” ตั้งแต่นั้นมาเงาะพันธุ์นี้จึงได้ชื่อว่า เงาะโรงเรียน อย่างเป็นทางการ

หอยใหญ่

หอยใหญ่ หมายถึง หอยนางรม ซึ่งหอยนางรมสุราษฎร์ธานีเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในหมู่นักบริโภคว่า เป็นอาหารทะเลที่ขึ้นชื่อ ขวนรับประทาน สดใหม่จากทะเลทั้งวัน การเพาะเลี้ยงหอยนางรมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เริ่มประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ทดลองเลี้ยงที่แหลมชุย อำเภอไชยา ต่อมาได้นำมาเพาะเลี้ยงที่บริเวณปากคลองท่าทอง และปากคลองกะแดะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ หอยนางรมมี ๒ ชนิด คือ ชนิดพันธุ์เล็ก เรียกว่า หอยเงาะ ชนิดพันธุ์ใหญ่ เรียกว่า หอยตะโกรม ลักษณะเป็นหอย ๒ ฝา พบทั่วไปบริเวณน้ำตื้นชายฝั่ง หอยนางรมจะวางไข่ตลอดปี แต่จะพบมากในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน และวางไข่ครั้งหนึ่งประมาณ ๑-๙ ล้านฟอง

ไข่แดง

ไข่แดงเป็นนามเรียกลักษณะของไข่เค็มไชยา ซึ่งเป็นไข่เค็มที่มีชื่อเสียงกล่าวขวัญกันทั่วไป เพราะไข่เค็มไชยาเป็นไข่เค็มที่ทำจากไข่เป็ดที่เลี้ยงในเขตอำเภอไชยา มีลักษณะพิเศษ คือไข่แดงจัด ไข่แดงมีมากกว่าไข่ทั่วไป สีส้มมันวาว ขวนรับประทาน ไข่เค็มไชยา มีการจัดทำอย่างเป็นลำเป็นสันที่อำเภอไชยา เป็นสินค้าซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของอำเภอไชยา และจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีจำหน่ายทั่วไปในจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยเฉพาะที่อำเภอไชยา

แหล่งธรรมะ

สุราษฎร์ธานี มีความรุ่งเรืองทางพุทธศาสนามาตั้งแต่อดีต เห็นได้จากร่องรอยความเจริญที่ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไป เช่น วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร วัดแก้ว วัดหลง อำเภอไชยา วัดเวียง อำเภอเวียงสระ วัดถ้ำสิงขร อำเภอบ้านนาสาร วัดเขาพระอันนทและวัดเขาศรีวิชัย อำเภอพุนพิน และอีกหลายแห่ง แหล่งธรรมะที่ชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานีภาคภูมิใจ เป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสของชาวพุทธทั้งไทยและต่างประเทศ ที่มาเยือนมากมายตลอดปี คือ สวนโมกขพลาราม หรือวัดธารน้ำไหล เรียกสั้นๆว่า “สวนโมกข์” ท่านพุทธทาส ได้สร้างสวนโมกข์ขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ มีเนื้อที่ ๓๗๕ ไร่ เป็นวัดที่แปลกไม่มีสิ่งก่อสร้างเป็นโบสถ์ วิหาร แต่จะใช้ธรรมชาติ ศีกษาธรรมะ วิปัสสนาตามธรรมชาติ ที่นี้มีโรงมหรสพทางวิญญาณ ลานหินโค้ง โรงปั้น สรรพนาถิ์ ซึ่งทั้งแห่งของสวนโมกข์สามารถศึกษาธรรมะได้อย่างเข้าใจถึงแก่นแท้ของพุทธศาสนา สวนโมกข์เป็นแหล่งที่เผยแพร่พระพุทธศาสนาที่สำคัญแห่งหนึ่งของไทย ทั่วโลกยอมรับและยกย่องท่านพุทธทาสว่าเป็นบุคคลสำคัญของโลก

๓.๒ ลักษณะรูปร่างของจังหวัด ฝึเลือกางปีกโบยบินอยู่

๓.๓ คำขวัญประจำอำเภอ

อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี “เมืองห้าบกกหาน้ำนามตาปี พระธาตุศรีฯ วัดธรรมเกาะลำพู ตลาดน้ำ
ศูนย์ราชการ สะพานใหญ่ หลวงพ่อพัฒนพุทธิคุณ บึงขุนทะเล”

อำเภอกาญจนดิษฐ์ “หอยใหญ่นางรม ชมวิทยาลัยฝึกสิง มากยิ่งกึ่งกุลาดำ
งามล้ำพระไศยาสน์ พระพุทธบาทควมดุง รุ่งเรืองเมืองท่าทอง”

อำเภอดอนสัก “เขาชะโงกเด่นสง่า แหล่งประมงล้ำค่า เทียบท่าเฟอร์รี่
น้ำตกสวยวิภาวดี บารมีหลวงพ่ोज้อย”

อำเภอเกาะสมุย “ปะการังงาม น้ำทะเลใส หาดทรายงาม มะพร้าวเยอะ”

อำเภอเกาะพะงัน “เกาะพะงันพระจันทร์สวย สายน้ำใส หาดทรายขาว
ปะการังแพรวเพชรกลางอ่าว เมืองคนดี”

อำเภอไชยา “พระบรมธาตุคู่เมือง รุ่งเรืองพุทธศาสน์ พุทธศาสนปราชญ์โลก
สวนโมกขพลาราม ลือนาครีวิชัย ผ้าไหมพุมเรียง
ทะเลเคียงหาดทราย แหล่งซื้อขายไข่เค็ม”

อำเภอพุนพิน “เมืองแม่น้ำสองสาย องค์นารายล้ำค่า เจ้าพระยาท่าข้าม
ถิ่นงามสวนสราญรมย์ อุดมอัญมณีศรีวิชัย
เกรียงไกรสะพานจุลจอมเกล้า

อำเภอท่าชนะ “หอยขาวอร่อยดี คันธูลิทุเรียนเด็ด หาดสำเร็จเที่ยวสบาย
กระจายผ้าไหมงาม เลื่องลือนามระกำหวาน ไหว้อังคารพุทธศาสน
ธรรมชาติเขาประสงค์ ลืมไม่ลง...ท่าชนะ”

อำเภอคีรีรัฐนิคม “เมืองเก่าเขารahu สายน้ำคุ่มดวงคลองยัน โบราณสถานสำคัญ
ถ้ำสิงขรมีบ่อน้ำร้อน คลองน้ำใส บารมียิ่งใหญ่หลวงพ่ोज้อม”

อำเภอพนม “บัวผุดสวย รวยเขาเสียบหมอก”

อำเภอท่าฉาง “ฟาร์มหอยแครง แหล่งกึ่งกุลาดำ แท้พระน้ำประจำปี
ประเพณีแข่งเรือ ลั่นเหลือนาข้าว มะพร้าวหมากพลู
งามหรรษารน้ำร้อน อนุสรณ์พ่อท่านแบน หมิ่นแสนตาลโตนด
ของโปรดเคยกึ่ง”

อำเภอบ้านนาสาร “เจาะโรงเรียนชื่อเฟื่อง รอยเหมืองแร่ แท้ผ้าฝั้ นาทิงปลาเม้งยา
เลิศล้ำถ้ำผา เพลินน้ำตกสวย งดงามด้วยอุทยาน”

อำเภอบ้านนาเดิม “ยางพาราเขียวขจี รสดีผลไม้ หลากหลายพระดี ศักดิ์ศรีเมืองเก่า
เขาพูลูน้ำแร่ร้อน พักผ่อนแม่น้ำตาปี”

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น สำนักงานเขตประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒

อำเภอเคียนซา	“บ่อถ่านหิน ถิ่นนกกน้ำ งามทุ่งทอง ล่องตาปี ไม้ดีจันทน์กะพ้อ”
อำเภอเวียงสระ	“ชุมชนเมืองโบราณ สืบสานศรีวิชัย ตลาดใหญ่การค้า ยางพาราชั้นดี มากมีไม้ผล ผู้คนมีน้ำใจ”
อำเภอพระแสง	“แพรงเตอร์พระราชทาน มีตำนานท่าหญิง งามจริงบางสวรรค์ ปาล์มน้ำมันชั้นดี ธารตาปีสัมพันธ์ มหัตศจรรย์สระแก้ว”
อำเภอชัยบุรี	“เมืองชายแดน แผ่นดินปาล์ม งามถ้ำหอม แวดล้อมคุณธรรม”
อำเภอวิภาวดี	“ธรรมชาติงามยิ่ง เมืองแม่หญิงกล้าหาญ มีอุทยานแก่งกรุง น้ำตกสูงวิภาวดี มหานทีคลองยัน ศูนย์พระราชทานศิลปาชีพ”
อำเภอบ้านตาขุน	“ภูเขาสูง เชื้อนสวย รวยผลไม้ ไร่อาชญากรรม คุณธรรมล้ำเลิศ ต้นกำเนิดเสาหลักเมือง”

๓.๔ สัญลักษณ์ประจำจังหวัด พระธาตุศรีสุราษฎร์

๓.๕ ตราประจำจังหวัด

ตราประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ พระบรมธาตุไชยา ซึ่งมี ศิลปะแบบศรีวิชัย ตั้งอยู่ ณ วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหารโดยสร้าง ขึ้นเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๔ และเป็นสถานที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วย

๓.๖ ต้นไม้ประจำจังหวัด

ต้นเคี่ยม (Cotylebium melanoxylon)
เป็นไม้ยืนต้นซึ่งเจริญเติบโตในที่ร้อนชื้น

๓.๗ ดอกไม้ประจำจังหวัด

ดอกบัวผุด (Rafflesia Kerrii) เป็นพืชการฝากชนิดหนึ่งที่อาศัยน้ำเลี้ยงจากไม้เถา มีลักษณะเด่นที่ดอก ซึ่งเป็นดอกเดี่ยว ขึ้นจากพื้นดินมีขนาดใหญ่ มีกลิ่นเหม็นมาก จะมีให้เห็นระหว่าง ฤดูฝนช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง เดือนธันวาคม

ดอกบัวผุดมีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๗๐-๗๘ เซนติเมตร ที่โคนของดอกมีกลีบนำสีน้ำตาลอมเหลืองเรียงสลับซับซ้อนกัน

อยู่มาก ภายในดอกจะมีแผ่นแบนคล้ายจาน ด้านบนมีปุ่มคล้ายหนามแหลมจางๆ จะซ้อนเกสรตัวผู้และรังไข่ไว้ด้านล่าง ดอกจะบานอยู่ได้เพียง ๔-๕ วันเท่านั้น หลังจากนั้นก็จะค่อยๆ ดำเน่าไป ดอกบัวผุดพบในอำเภอพนม บนพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสกในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานีนับเป็นดอกไม้ที่มีขนาดใหญ่ที่สุด เท่าที่พบเห็นในเมืองไทย

๓.๘ สัตว์น้ำประจำจังหวัด

ปลาตะพัดเขียว หรือที่นิยมเรียกว่า ปลาอาโรวาน่า (อังกฤษ: Malayan bonytongue fish, Arowana, Asian arowana, Arawana; ชื่อวิทยาศาสตร์: Scleropages formosus) เป็นปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง ในวงศ์ปลาตะพัด (Osteoglossidae) ซึ่งถือได้ว่าเป็นปลาที่สืบเผ่าพันธุ์มาตั้งแต่ปลาในยุคก่อนประวัติศาสตร์ จัดได้ว่าเป็นซากดึกดำบรรพ์มีชีวิตชนิดหนึ่ง นับว่าเป็นปลาที่ใกล้สูญพันธุ์ในธรรมชาติ เนื่องจากเป็นปลาที่สืบพันธุ์ยาก ประกอบกับแหล่งที่อยู่ถูกทำลายไป ได้รับความนิยมนำมาเลี้ยงปลาสวยงาม ในฐานะของปลาสวยงาม ราคาแพง และถือเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช ๒๕๓๕

๓.๙ เพลงประจำจังหวัด

ได้แก่ เพลงมาร์ชสุราษฎร์ธานี และเพลงมนต์สุราษฎร์ธานี

มาร์ชสุราษฎร์ธานี

สุราษฎร์ธานี รุ่งเรืองสมเมืองคนดี อีกธารตาปี นามพระธีรราชประธาน เป็นแดนอุดมไม้ปาล์ม
มะพร้าวมาเนิ่นนาน เหล่าราษฎร์สุขสานต์ มุ่งมั่นขยันทำกิน มิ่งขวัญ... ชาวเมือง... มืองค์พระธาตุ
พุทธศาสน์ประเทืองถิ่น ชนกตัญญูยิ่ง เมตตาอยู่อาจินต์ ร่วมรักแผ่นดิน คนดีนี้ไชโย (ซ้ำอีกรอบ)

มนต์สุราษฎร์ธานี

สุราษฎร์ธานี สายน้ำตาปีไหลล่อง สองริมฝั่งน้ำเจ็ญนอง งามเรืองรองทั่วทั้งธานี
สุราษฎร์ธานี เป็นเมืองมั่งมีทรัพย์สิน ทั้งคนตั้งใจทำกิน ทิวท้องถิ่นเจริญเฟลิดตา เขาศรีวิชัย อยู่ใน
อำเภอฟุนพิน ดอนสัก พุมเรียง วังหิน ธารน้ำรินสวนโมกข์ไชยา เขาสก เขียวหลาน ท่าเพชร นาสาร
เคียนซา พุ่งทองอนุรักษสัตว์ป่า น้ำตกวิภาวดี

ร้อยเกาะ เงาะอร่อย หอยใหญ่ ไข่แดง แหล่งธรรม เกาะสมุยงามล้ำ ชุ่มฉ่ำช้วนตาปี หินตา
หินยาย หินงูแหลมสอเจดีย์ เกาะพะงันแห่งนี้ ยังมีสระมนโอร่าห์ น้ำตกจอมทอง นามองอ่าวท้องนายปาน
เพลิดเพลินวนอุทยาน น้ำตกแพงสวยงามสง่า อ่าวศรีธนู หาดรีนลมพลิ้วไชยา สดชื่นรื่นเรียงอร่าม สมนาม
สุราษฎร์ธานี

๓.๑๐ ธงประจำจังหวัด

ธงประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี มี ๒ แถบสี คือ แถบบนสีแดง แถบล่างสีเหลืองและมีตราประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี (รูปเจดีย์พระบรมธาตุไชยา) กลางพื้นธง

๓.๑๑ สีประจำจังหวัด

ได้แก่ สีส้ม

๔. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จังหวัดสุราษฎร์ธานีอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากมีเทือกเขาทอดผ่าน ๒ แนวด้วยกัน คือ เทือกเขาภูเก็ตและเทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญมากมาย ได้แก่ ทรัพยากรดิน แร่ธาตุ ป่าไม้ โดยเฉพาะป่าดิบชื้น เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารหลายสาย อีกทั้งท้องทะเลอ่าวไทย ยังมีทรัพยากรมากมาย ทั้งสัตว์น้ำและปะการัง เป็นต้น

๔.๑ ทรัพยากรดิน

ลักษณะดินในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จะแตกต่างกันตามสภาพภูมิประเทศสามารถแบ่งได้ตามธรณีสัณฐาน เช่น กลุ่มดินเค็มชายฝั่งทะเล หาดทราย และสันทราย กลุ่มดินนา ดินภูเขา เป็นดินที่เหมาะสมในการปลูกยางพารา เป็นต้น

๔.๒ ทรัพยากรน้ำ

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีทรัพยากรน้ำที่อุดมสมบูรณ์ โดยมีแหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งน้ำผิวดิน มีแม่น้ำที่สำคัญ ๒ สาย คือ แม่น้ำตาปี แม่น้ำพุมดวงหรือแม่น้ำคีรีรัฐนิคม และยังมีคลองร้อยสาย แยกไปจากแม่น้ำตาปี เป็นต้น

แหล่งน้ำใต้ดินที่พบ คือ แหล่งน้ำใต้ดินที่พบในรูปกรุนของดิน แหล่งน้ำใต้ดินบริเวณรอยต่อของหินแข็ง แหล่งน้ำชลประทาน และแหล่งน้ำพุร้อน ได้แก่ ป่าต้นน้ำบ้านน้ำราด คลองน้ำใส อำเภอกีรีรัฐนิคม บ่อน้ำพุร้อน อำเภอฟุนพิน อำเภอไชยา เป็นต้น

๔.๓ ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ป่าซึ่งส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบชื้น พันธุ์ไม้สำคัญ ได้แก่ ยาง กันเกรา หลุมพอ เคี่ยม ตะเคียน จันทระพ้อ ฯลฯ โดยเฉพาะยางมีจำนวนมากที่สุด มีพื้นที่ป่าชายเลน ได้แก่ โกงกาง ลำพู แสม ตะบูน และต้นถั่ว เป็นต้น

ป่าสงวนแห่งชาติ ที่สำคัญ ได้แก่ ป่าเลนน้ำเค็มท่าฉาง ป่าท่าเคย ป่าคลองไทร
ป่าเขาท่าเพชร ป่าท่าชนะ ป่าคลองท่าเนียน ป่าคลองพุมเรียงป่าคลองศก ป่าคลองพนม เป็นต้น
ป่าสงวนแห่งชาติ ได้แก่

๑. ป่าเขาพุทธทอง
๒. ป่าทุ่งรัง - ควนเสียด - บกไก่อ้อ - คลองกงซัง
๓. ป่าคลองสินปุน
๔. ป่าคลองเหยียน
๕. ป่าวัดประดู่
๖. ป่าน้ำตกหินลาด
๗. ป่าเลนดอนสัก
๘. ป่าคลองน้ำเฒ่า
๙. ป่าเขาพลู
๑๐. ป่าเลนน้ำเค็มท่าฉาง
๑๑. ป่าเขาท่าเพชร
๑๒. ป่าเกาะพะงัน
๑๓. ป่าบ้านนา, ป่าท่าเรือ, ป่าเคียนซา
๑๔. ป่าท่าชนะ
๑๕. ป่าไชยคราม - ป่าวัดประดู่
๑๖. ป่าบางเบาและป่าคลองเสียด
๑๗. ป่าคลองท่าเนียนและป่าคลองพุมเรียง
๑๘. ป่าทุ่งไผ่
๑๙. ป่าท่าเคย, ป่าคลองไทร, ป่ามะลวน และป่าบางอน
๒๐. ป่าบ้านปากหมากและป่าปากพัง
๒๑. ป่าคลองศกและป่าคลองพนม
๒๒. ป่าเขาย่านยาว, ป่าเขาวง, ป่ากระชุม
๒๓. ป่าไผ่ท่อนและป่าคลองโง
๒๔. ป่าชัยครามและป่าวัดประดู่แปลง ๒
๒๕. ป่าเขาพนมและป่าเขาพลูเถื่อน
๒๖. ป่าเขาแดงรามและป่าเขาหน้าราหู

อุทยานแห่งชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาสม อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง อุทยาน
แห่งชาติไทร้มเย็น อุทยานแห่งชาติคลองพนม อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ - เกาะพะงัน และอุทยาน
แห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองพระยา เขตรักษาพันธุ์สัตว์
ป่าคลองยัน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองแสง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา

เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ได้แก่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาท่าเพชร เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนอง
ทุ่งทอง เป็นต้น

๔.๔ ทรัพยากรแร่ธาตุ

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีแหล่งแร่ที่สำคัญ ได้แก่ แร่ดีบุก แร่ยิปซัม แร่วุลแฟรม แร่ไรต์ และแร่พลวง เป็นต้น

๔.๕ ทรัพยากรพลังงาน

มีการค้นพบน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ บริเวณนอกชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ๒ แหล่ง คือ แหล่งนางนวลและแหล่งสุราษฎร์ธานี

๔.๖ ทรัพยากรทางทะเล

ทรัพยากรทางทะเลที่สำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ สัตว์น้ำชนิดต่างๆ เช่น เต่าทะเล พะยูน หอยนางรม และปะการัง เป็นต้น

๔.๗ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

การกำหนดให้มีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สืบเนื่องมาจากการที่สัตว์ป่าจะสามารถดำรงชีพ และสืบเชื้อสายต่อไปได้ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญได้แก่ แหล่งน้ำ แหล่งอาหาร แหล่งหลบภัย ป่าไม้เป็นแหล่งกำเนิดปัจจัยดังกล่าว

๔.๘ สมุนไพรในท้องถิ่น

สมุนไพรมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนไทยมาช้านานและจากการสำรวจพืชสมุนไพร ในท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่พบมาก เช่น

ชื่อ	สรรพคุณ
กล้วยน้ำว้า	แก้ท้องเดิน
กะทือป่า	แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ แก้ปวดท้อง
มังคุด	แก้ท้องเดิน บิด
ไพล	แก้อาการเคล็ดขัดยอก ฟกช้ำ
ผักคราดหัวแหวน	แก้อาการปวดฟัน
ว่านหางจระเข้	แก้พิษไฟไหม้ น้ำร้อนลวก
มะระขี้นก	แก้อาการเบื่ออาหาร
เสลดพังพอน	รักษาโรคผิวหนัง เริ่ม และงูสวัด
ฟ้าทะลายโจร	แก้อาการท้องเดิน แก้ไข้
มะแว้งเครือ	ขับเสมหะ
ผักแว่น	รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก
ทับทิม	แก้อาการท้องเดิน แก้บิด ถ่ายพยาธิลำไส้
ตำลึง	แก้ฝี แผลพุพอง
ขี้เหล็ก	เป็นยาถ่าย ยานอนหลับ บำรุงประสาท
กานพลู	แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ และปวดท้อง
กะเพรา	แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ และปวดท้อง

๔.๘ สมุนไพรในท้องถิ่น(ต่อ)

ชื่อ	สรรพคุณ
ข่อย	แก้ปวดฟัน
ข่า	แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ และปวดท้อง
ข่า	แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ และปวดท้อง
ชุมเห็ดเทศ	แก้ท้องผูก ถ่ายพยาธิไล่ไส้ โรคผิวหนัง
ดีปลีเชือก	แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ และปวดท้อง แก้อาการคลื่นไส้ อาเจียน ขับเสมหะ
ตะไคร้	แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ และปวดท้อง แก้อาการคลื่นไส้ อาเจียน ขับปัสสาวะ
ขมิ้นชัน	รักษาโรคผิวหนัง พุพอง น้ำเหลืองเสีย แก้ท้องเดิน
กำจัด	รักษาโรคเบาหวาน มะเร็ง
มะขามป้อม	รักษาโรคเบาหวาน ความดัน

๕. ประชากร

จำนวนประชากรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีจากข้อมูล ปี ๒๕๖๐ ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยมีจำนวนทั้งสิ้น ๑,๐๕๗,๕๘๑ คน แยกเป็นชาย ๕๒๑,๙๙๓ คน หญิง ๕๓๕,๕๘๘ คน ซึ่งมีจำนวนมาก เป็นอันดับ ๖ ของประเทศไทย ลักษณะด้านต่างๆ ของประชากร มีดังนี้ (กรมการปกครองจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

๕.๑ เชื้อชาติ

ประชากรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีแบ่งกลุ่มเชื้อชาติได้ดังนี้ ไทย จีน เขมร และ มลายันดั้งเดิม นอกจากนี้ยังมีเชื้อชาติอื่นบ้างเล็กน้อย เช่น ลาว อินเดีย ปากีสถาน พม่า มอญ

๕.๒ ภาษา

ประชากรส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยท้องถิ่น แต่สำเนียงอาจแตกต่างกันออกไป เฉพาะถิ่นบ้าง เช่น สำเนียงภาษาถิ่นบ้านดอน ภาษาถิ่นเกาะสมุยและกาญจนดิษฐ์

๕.๓ ศาสนาและความเชื่อ

ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี นับถือศาสนาพุทธ รองลงไปที่ศาสนา อิสลามและศาสนาคริสต์ กลุ่มชนที่มาจากเชื้อสายมลายันจะนับถือศาสนาอิสลามเป็นหลัก ส่วนใหญ่จะ ตั้งถิ่นฐานแถบลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลหรือปากอ่าว ได้แก่ ชุมชนท่าทอง ชุมชนกระแตจะแจะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ ชุมชนปากน้ำท่ากระจาย ชุมชนบ้านเกาะมุกต์ อำเภอกาญจนดิษฐ์ กลุ่มชนบ้านหัวเลน ตำบลพุมเรียง กลุ่มชนบ้านสงขลา อำเภอยะยา เป็นต้น

กลุ่มชนที่มาจากเชื้อสายไทย จีน และอื่นๆที่นับถือศาสนาพุทธ จะมีลัทธิความเชื่ออัน ผสมผสาน ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ด้วย เช่น ลัทธิพราหมณ์ ลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า โดยนำ มาร่วมในพิธีกรรมตามประเพณีต่างๆ ได้แก่ พิธีแต่งงาน งานศพ พิธีรำลึกถึงบรรพบุรุษ พิธีขับไล่ วิญญาณ การ ขึ้นบ้านใหม่

๕.๔ อาชีพ

การเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ โดยใช้ที่ดินเพื่อทำการเพาะปลูก ประมาณ ๔๕% ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว เงาะโรงเรียนทุเรียนและกาแฟ

การประมง มีทั้งประมงน้ำเค็ม น้ำกร่อย การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง และการประมงน้ำจืด ปศุสัตว์ สัตว์ที่นิยมเลี้ยงกันมาก เช่น โค กระบือ สุกร ไก่ แพะ โดยปศุสัตว์ที่มีมูลค่าผลผลิตมากที่สุด คือ โค สุกร ไก่ กระบือ และเป็ด ตามลำดับ

อุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมโรงงาน มีโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น

- โรงงานอุตสาหกรรมผลิตน้ำยางและยางเครฟ
- โรงงานอุตสาหกรรมยางแผ่นรมควัน
- โรงงานอุตสาหกรรมผลิตไม้อัด ไม้ยางพารา และอบไม้
- โรงงานอุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์
- โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ ผลิตไฟฟ้า และผลิตไบโอดีเซล
- โรงงานอุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง
- โรงงานน้ำดื่ม
- โรงงานกลั่นน้ำหอมจากไม้กฤษณา
- โรงงานผลิตไอน้ำและไฟฟ้าชีวมวล
- โรงงานรับซื้อยางแผ่น เศษยาง ทำยางเครฟ
- โรงงานขุดและถมดิน
- โรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าจากน้ำ (เขื่อนเชี่ยวหลาน)
- โรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพเพื่อจำหน่าย
- โรงงานผลิตเชื้ออัดแท่ง

ฯลฯ

อุตสาหกรรมในครัวเรือน

- ไข่เค็มไชยา
- ขนมบอกไชยา
- ผัดไทยไชยา
- ผ้าทอพุมเรียง
- ผ้าทอท่ากระจาย
- ข้าวหลาม ขนมสอดไส้ น้ำروب
- กะปิท่าฉาง
- การทอเสื่อกระจูดท่าสะท้อน
- กะละแม เกาะสมุย
- ผลิตภัณฑ์เขากวางอ่อน เวียงสระ
- ขนมไข่ปลา เกาะพะงัน

รับจ้างและบริการ

- เสริมสวย
- มัคคุเทศก์

- ขับรถ
 - ก่อสร้าง
 - นวดแผนไทย
- ฯลฯ

๖. การปกครอง

๖.๑ การปกครองส่วนภูมิภาค

จังหวัดสุราษฎร์ธานีแบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น ๑๙ อำเภอ ๑๓๑ ตำบล ๑,๐๘๔ หมู่บ้าน มีรายชื่ออำเภอ ดังนี้

๑. อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี

อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๑ ตำบล ๖๙ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ตลาด (Talat)	๒. มะขามเตี้ย (Makham Tia)	๓ หมู่บ้าน
๓. วัดประดู่ (Wat Pradu)	๔. ขุนทะเล (Khun Thale)	๑๐ หมู่บ้าน
๕. บางไผ่ (Bang Bai Mai)	๖. บางชนะ (Bang Chana)	๖ หมู่บ้าน
๗. คลองน้อย (Khlung Noi)	๘. บางไทร (Bang Sai)	๔ หมู่บ้าน
๙. บางโพธิ์ (Bang Pho)	๑๐. บางกุ้ง (Bang Kung)	๕ หมู่บ้าน
๑๑. คลองฉนาก (Khlung Chanak)		๘ หมู่บ้าน

๒. อำเภอกาญจนดิษฐ์

อำเภอกาญจนดิษฐ์แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๓ ตำบล ๑๑๗ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ท่าทอง (Tha Thong)	๕ หมู่บ้าน	๒. ท่าทองใหม่ (Tha Thong Mai)	๕ หมู่บ้าน
๓. กะแดะ (Kadae)	๙ หมู่บ้าน	๔. ทุ่งกง (Thung Kong)	๕ หมู่บ้าน
๕. กรูด (Krut)	๑๐ หมู่บ้าน	๖. ช้างซ้าย (Chang Sai)	๑๒ หมู่บ้าน
๗. พลายวาส (Phlai Wat)	๙ หมู่บ้าน	๘. ป่าร้อน (Pa Ron)	๙ หมู่บ้าน
๙. ตะเคียนทอง (Takhian Thong)	๗ หมู่บ้าน	๑๐. ช้างขวา (Chang Khwa)	๑๔ หมู่บ้าน
๑๑. ท่าอุแท (Tha Uthae)	๑๓ หมู่บ้าน	๑๒. ทุ่งรัง (Thung Rang)	๕ หมู่บ้าน
๑๓. คลองสระ (Khlung Sa)	๑๐ หมู่บ้าน		

๓. อำเภอดอนสัก

อำเภอดอนสักแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๔ ตำบล ๔๑ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ดอนสัก (Don Sak)	๑๔ หมู่บ้าน	๒. ชลคราม (Chonlakhram)	๖ หมู่บ้าน
๓. ไชยคราม (Chaiyakhram)	๕ หมู่บ้าน	๔. ปากแพรก (Pak Phraek)	๑๖ หมู่บ้าน

๔. อำเภอเกาะสมุย

อำเภอเกาะสมุยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๗ ตำบล ๓๙ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. อ่างทอง (Ang Thong)	๖ หมู่บ้าน	๒. ลิปะน้อย (Lipa Noi)	๕ หมู่บ้าน
๓. ตลิ่งงาม (Taling Ngam)	๕ หมู่บ้าน	๔. หน้าเมือง (Na Mueang)	๕ หมู่บ้าน
๕. มะเร็ต (Maret)	๖ หมู่บ้าน	๖. บ่อผุด (Bo Phut)	๖ หมู่บ้าน
๗. แม่น้ำ (Mae Nam)	๖ หมู่บ้าน		

๕. อำเภอเกาะพะงัน

อำเภอเกาะพะงันแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๓ ตำบล ๑๗ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. เกาะพะงัน (Ko Pha-ngan) ๘ หมู่บ้าน	๒. บ้านใต้ (Ban Tai) ๖ หมู่บ้าน
๓. เกาะเต่า (Ko Tao) ๓ หมู่บ้าน	

๖. อำเภอไชยา

อำเภอไชยาแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๙ ตำบล ๕๔ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ตลาดไชยา (Talat Chaiya) ๕ หมู่บ้าน	๒. พุมเรียง(Phumriang) ๕ หมู่บ้าน
๓. เลม็ด (Lamet) ๗ หมู่บ้าน	๔. เวียง (Wiang) ๕ หมู่บ้าน
๕. ทุ่ง (Thung) ๘ หมู่บ้าน	๖. ป่าเว (Pa We) ๖ หมู่บ้าน
๗. ตะกรบ (Takrop) ๕ หมู่บ้าน	๘. โมถ่าย (Mo Thai) ๖ หมู่บ้าน
๙. ปากหมาก (Pak Mak) ๗ หมู่บ้าน	

๗. อำเภอท่าชนะ

อำเภอท่าชนะแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๖ ตำบล ๘๒ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ท่าชนะ (Tha Chana) ๑๐ หมู่บ้าน	๒. สมอทอง(Samo Thong) ๑๐ หมู่บ้าน
๓. ประสงค์ (Prasong) ๒๗ หมู่บ้าน	๔. คันธูลี (Khan Thuli) ๑๔ หมู่บ้าน
๕. วัง(Wang) ๘ หมู่บ้าน	๖. คลองพา (Khlong Pha) ๑๓ หมู่บ้าน

๘. อำเภอกีร์รัฐนิคม

อำเภอกีร์รัฐนิคมแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๘ ตำบล ๘๕ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ท่าขนอน (Tha Khanon) ๑๕ หมู่บ้าน	๒. บ้านยาง(Ban Yang) ๑๑ หมู่บ้าน
๓. น้ำหัก (Nam Hak) ๑๑ หมู่บ้าน	๔. กะเปา (Kapao) ๑๐ หมู่บ้าน
๕. ท่ากระดาน (Tha Kradan) ๙ หมู่บ้าน	๖. ย่านยาว (Yan Yao) ๑๐ หมู่บ้าน
๗. ถ้ำสิงขร (Tham Singkhon) ๑๐ หมู่บ้าน	
๘. บ้านท่าเนียบ(Ban Thamniap) ๙ หมู่บ้าน	

๙. อำเภอบ้านตาขุน

อำเภอบ้านตาขุนแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๔ ตำบล ๒๙ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ตำบลเขาวง (Khao Wong) ๖ หมู่บ้าน	๒. ตำบลพะแสง (Phasaeng) ๙ หมู่บ้าน
๓. ตำบลพรุไทย (Phru Thai) ๙ หมู่บ้าน	๔. ตำบลเขาพัง (Khao Phang) ๕ หมู่บ้าน

๑๐. อำเภอพนม

อำเภอพนมแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๖ ตำบล ๕๖ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. พนม (Phanom) ๑๓ หมู่บ้าน	๒. ตันยวน (Ton Yuan) ๑๒ หมู่บ้าน
๓. คลองศก (Khlong Sok) ๘ หมู่บ้าน	๔. พลุเถื่อน(Phlu Thuean) ๕ หมู่บ้าน
๕. พังกาญจน์ (Phang Kan) ๕ หมู่บ้าน	
๖. คลองชะอุ่น (Khlong Cha-un) ๑๓ หมู่บ้าน	

๑๑. อำเภอท่าฉาง

อำเภอท่าฉางแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๖ ตำบล ๔๖ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ท่าฉาง (Tha Chang) ๕ หมู่บ้าน	๒. ท่าเคย (Tha Khoei) ๑๑ หมู่บ้าน
๓. คลองไทร (Khlong Sai) ๙ หมู่บ้าน	๔. เขาถ่าน (Khao Than) ๖ หมู่บ้าน
๕. เสวียด (Sawiat) ๙ หมู่บ้าน	๖. ปากฉลุย (Pak Chalui) ๖ หมู่บ้าน

๑๒. อำเภอบ้านนาสาร

อำเภอบ้านนาสารแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๑ ตำบล ๖๕ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. นาสาร (Na San)	-	๒. พรุพี (Phru Phi)	๗ หมู่บ้าน
๓. หุ่นเตา (Thung Tao)	๕ หมู่บ้าน	๔. ลำพูน (Lamphun)	๗ หมู่บ้าน
๕. ท่าชี (Tha Chi)	๖ หมู่บ้าน	๖. ควนศรี (Khuan Si)	๘ หมู่บ้าน
๗. ควนสุบรรณ (Khuan Suban)	๗ หมู่บ้าน	๘. คลองปราบ (Khleng Prap)	๕ หมู่บ้าน
๙. น้ำพุ (Nam Phu)	๖ หมู่บ้าน		
๑๐. หุ่นเตาใหม่ (Thung Tao Mai)	๘ หมู่บ้าน		
๑๑. เพิ่มพูนทรัพย์ (Phoem Phun Sap)	๖ หมู่บ้าน		

๑๓. อำเภอบ้านนาเดิม

อำเภอบ้านนาเดิมแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๔ ตำบล ๓๐ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. บ้านนา (Ban Na)	๑๐ หมู่บ้าน	๒. ท่าเรือ (Tha Ruea)	๖ หมู่บ้าน
๓. ทรัพย์ทวี (Sap Thawi)	๕ หมู่บ้าน	๔. นาใต้ (Na Tai)	๙ หมู่บ้าน

๑๔. อำเภอเคียนซา

อำเภอเคียนซาแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๕ ตำบล ๕๒ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. เคียนซา (Khian Sa)	๗ หมู่บ้าน
๒. พ่วงพรมคร (Phuang Phromkhon)	๑๓ หมู่บ้าน
๓. เขาทอก (Khao Tok)	๖ หมู่บ้าน
๔. อรัญคามวารี (Aranyakham Wari)	๖ หมู่บ้าน
๕. บ้านเสด็จ (Ban Sadet)	๒๐ หมู่บ้าน

๑๕. อำเภอเวียงสระ

อำเภอเวียงสระแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๕ ตำบล ๖๔ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. เวียงสระ (Wiang Sa)	๑๐ หมู่บ้าน	๒. บ้านส้อง (Ban Song)	๑๘ หมู่บ้าน
๓. คลองฉนวน (Khleng Chanuan)	๑๒ หมู่บ้าน	๔. หุ่นหลวง (Thung Luang)	๑๖ หมู่บ้าน
๕. เขานิพันธ์ (Khao Niphan)	๘ หมู่บ้าน		

๑๖. อำเภอพระแสง

อำเภอพระแสงแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๗ ตำบล ๗๔ หมู่บ้าน

๑. อีปัน (Ipan)	๑๒ หมู่บ้าน	๒. สีนุ่น (Sin Pun)	๑๐ หมู่บ้าน
๓. บางสวรรค์ (Bang Sawan)	๑๔ หมู่บ้าน	๔. ไทรซิง (Sai Khueng)	๑๓ หมู่บ้าน
๕. สีนเจริญ (Sin Charoen)	๑๐ หมู่บ้าน	๖. ไทรโสภะ (Sai Sopha)	๘ หมู่บ้าน
๗. สาคุ (Sakhu)	๗ หมู่บ้าน		

๑๗. อำเภอพุนพิน

อำเภอพุนพินแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๖ ตำบล ๙๖ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. ท่าข้าม (Tha Kham)	๖ หมู่บ้าน	๒. ท่าสะท้อน (Tha Sathon)	๖ หมู่บ้าน
๓. ลีเล็ด (Lilet)	๘ หมู่บ้าน	๔. บางมะเดื่อ (Bang Maduea)	๗ หมู่บ้าน
๕. บางเดียน (Bang Duean)	๕ หมู่บ้าน	๖. ท่าโรงช้าง (Tha Rong Chang)	๕ หมู่บ้าน
๗. กรูด (Krut)	๕ หมู่บ้าน	๘. พุนพิน (Phunphin)	๓ หมู่บ้าน
๙. บางงอน (Bang Ngon)	๑๑ หมู่บ้าน	๑๐. ศรีวิชัย (Si Wichai)	๓ หมู่บ้าน
๑๑. น้ำรอบ (Nam Rop)	๗ หมู่บ้าน	๑๒. มะลวน (Maluan)	๙ หมู่บ้าน
๑๓. หัวเตย (Hua Toei)	๗ หมู่บ้าน	๑๔. นong ไทร (Nong Sai)	๕ หมู่บ้าน
๑๕. เขาหัวควาย (Khao Hua Khwai)	๔ หมู่บ้าน	๑๖. ตะปาน (Tapan)	๕ หมู่บ้าน

๑๘. อำเภอชัยบุรี

อำเภอชัยบุรีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๔ ตำบล ๓๗ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. สองแพรก (Song Phraek)	๙ หมู่บ้าน
๒. ชัยบุรี (Chai Buri)	๑๐ หมู่บ้าน
๓. คลองน้อย (Khleng Noi)	๑๐ หมู่บ้าน
๔. ไทรทอง (Sai Thong)	๘ หมู่บ้าน

๑๙. อำเภอวิภาวดี

อำเภอวิภาวดีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๒ ตำบล ๓๑ หมู่บ้าน

๑. ตะกุกใต้ (Takuk Tai)	๑๔ หมู่บ้าน
๒. ตะกุกเหนือ (Takuk Nuea)	๑๗ หมู่บ้าน

แผนที่การแบ่งเขตการปกครอง

๖.๒ การปกครองส่วนท้องถิ่น

แบ่งออกเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลนคร ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๓ แห่ง เทศบาลตำบล ๒๔ แห่ง และ องค์การบริหารส่วนตำบล ๑๑๙ แห่ง

จังหวัดสุราษฎร์ธานีแบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็นหลายประเภท ดังนี้

๑ องค์การบริหารส่วนจังหวัด, ๒ เทศบาลนคร, ๓ เทศบาลเมือง, ๓๖ เทศบาลตำบล และ ๑๐๑ องค์การบริหารส่วนตำบล มีรายชื่อองค์การบริหารจังหวัด, เทศบาลนคร, เทศบาลเมือง, เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ๑๙ อำเภอ ดังนี้

อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี

๑. เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตลาดและตำบลบางกุ้งทั้งตำบล รวมทั้งบางส่วนของตำบลมะขามเตี้ย ตำบลบางไผ่ ตำบลบางชนะ และตำบลคลองฉนาก

๒. เทศบาลตำบลวัดประดู่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลวัดประดู่ทั้งตำบล

๓. เทศบาลตำบลขุนทะเล ครอบคลุมพื้นที่ตำบลขุนทะเลทั้งตำบล

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลมะขามเตี้ย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลมะขามเตี้ย

(เฉพาะนอกเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี)

๕. องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางไผ่ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี)

๖. องค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางชนะ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี)

๗. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย (อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี) ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองน้อยทั้งตำบล

๘. องค์การบริหารส่วนตำบลบางไทร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางไทรทั้งตำบล

๙. องค์การบริหารส่วนตำบลบางโพธิ์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางโพธิ์ทั้งตำบล

๑๐. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนาก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองฉนาก (เฉพาะนอกเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี)

อำเภอกาญจนดิษฐ์

๑. เทศบาลตำบลกาญจนดิษฐ์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกะแดะทั้งตำบล

๒. เทศบาลตำบลท่าทองใหม่ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลท่าทองใหม่

๓. เทศบาลตำบลช้างซ้าย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลช้างซ้ายทั้งตำบล

๔. เทศบาลตำบลช้างขวา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลช้างขวาทั้งตำบล

๕. เทศบาลตำบลกรูด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกรูดทั้งตำบล

๖. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทองใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าทองใหม่ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลท่าทองใหม่)

๗. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าทองทั้งตำบล

๘. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งกงทั้งตำบล

๙. องค์การบริหารส่วนตำบลพลาญวาส ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพลาญวาสทั้งตำบล

๑๐. บริหารส่วนตำบลปาร่อน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปาร่อน ทั้งตำบล

๑๑. องค์การบริหารส่วนตำบลตะเคียนทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตะเคียนทองทั้งตำบล

๑๒. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอุแท ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าอุแททั้งตำบล

๑๓. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งรัง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งรังทั้งตำบล

๑๔. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสระ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองสระทั้งตำบล

อำเภอดอนสัก

๑. เทศบาลเมืองดอนสัก ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลดอนสัก

๒. องค์การบริหารส่วนตำบลดอนสัก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดอนสัก (เฉพาะนอกเขตเทศบาลเมืองดอนสัก)

๓. องค์การบริหารส่วนตำบลชลคราม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลชลครามทั้งตำบล

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลไชยคราม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไชยครามทั้งตำบล

๕. องค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากแพรกทั้งตำบล

อำเภอเกาะสมุย

เทศบาลนครเกาะสมุย ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเกาะสมุย ทั้งอำเภอ

อำเภอเกาะพะงัน

๑. เทศบาลตำบลเกาะพะงัน ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเกาะพะงันและบางส่วนของตำบลบ้านใต้

๒. เทศบาลตำบลบ้านใต้ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านใต้ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลเกาะพะงัน)

๓. เทศบาลตำบลเพชรพะงัน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเกาะพะงัน (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลเกาะพะงัน)

๔. เทศบาลตำบลเกาะเต่า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเกาะเต่าทั้งตำบล

อำเภอไชยา

๑. เทศบาลตำบลตลาดไชยา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตลาดไชยาทั้งตำบลและบางส่วนของตำบลละม็ด

๒. เทศบาลตำบลพุมเรียง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพุมเรียงทั้งตำบล

๓. เทศบาลตำบลเวียง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเวียงทั้งตำบล

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลละม็ด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลละม็ด (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลตลาดไชยา)

๕. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่ง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งทั้งตำบล

๖. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าเว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่าเว ทั้งตำบล

๗. องค์การบริหารส่วนตำบลตะกอบ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตะกอบทั้งตำบล

๘. องค์การบริหารส่วนตำบลโมถ่าย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโมถ่ายทั้งตำบล

๙. องค์การบริหารส่วนตำบลปากหมาก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากหมากทั้งตำบล

อำเภอท่าชนะ

๑. เทศบาลตำบลท่าชนะ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลท่าชนะและบางส่วนของตำบลสมอทอง
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชนะ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าชนะ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลท่าชนะ)
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลสมอทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสมอทอง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลท่าชนะ)
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลประสงค์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลประสงค์ทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลคันธุลี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคันธุลีทั้งตำบล
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลวัง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลวังทั้งตำบล
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองพาทั้งตำบล

อำเภอศรีรัฐนิคม

๑. เทศบาลตำบลท่าขนอน ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลท่าขนอน
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าขนอน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าขนอน (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลท่าขนอน)
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านยางทั้งตำบล
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำหัก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำหักทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลกะเปา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกะเปาทั้งตำบล
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากระดาน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่ากระดานทั้งตำบล
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลย่านยาว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลย่านยาวทั้งตำบล
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำสิงขร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลถ้ำสิงขรทั้งตำบล
๙. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านท่าเนียบ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านท่าเนียบทั้งตำบล

อำเภอบ้านตาขุน

๑. เทศบาลตำบลบ้านเขี้ยวหลาน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเขาพังทั้งตำบล
๒. เทศบาลตำบลบ้านตาขุน ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเขาวง
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเขาวง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลบ้านตาขุน)
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลพะแสง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพะแสงทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลพรุไทย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพรุไทยทั้งตำบล

อำเภอพนม

๑. เทศบาลตำบลพนม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพังกาญจน์ทั้งตำบลและบางส่วนของตำบลพนม
๒. เทศบาลตำบลคลองชะอุ่น ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองชะอุ่นทั้งตำบล
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลพนม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพนม (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลพนม)
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลตันยวน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตันยวนทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองศก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองศกทั้งตำบล
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลพลูเถื่อน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพลูเถื่อนทั้งตำบล

อำเภอท่าฉาง

๑. เทศบาลตำบลท่าฉาง ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลท่าฉางและบางส่วนของตำบลเขาถ่าน
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าฉาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าฉาง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลท่าฉาง)
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเคย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าเคยทั้งตำบล
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองไทร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองไทรทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาถ่าน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเขาถ่าน (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลท่าฉาง)
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลเสียด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเสียดทั้งตำบล
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลปากฉลุย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปากฉลุยทั้งตำบล

อำเภอบ้านนาสาร

๑. เทศบาลเมืองนาสาร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาสารทั้งตำบล
๒. เทศบาลตำบลพรุพี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพรุพีทั้งตำบล
๓. เทศบาลตำบลคลองปราบ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองปราบทั้งตำบล
๔. เทศบาลตำบลท่าชี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าชีทั้งตำบล
๕. เทศบาลตำบลควนศรี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลควนศรีทั้งตำบล
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเตา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งเตาทั้งตำบล
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลลำพูน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลลำพูนทั้งตำบล
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลควนสุบรรณ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลควนสุบรรณทั้งตำบล
๙. องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำพุ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำพุทั้งตำบล
๑๐. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งเตาใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งเตาใหม่ทั้งตำบล
๑๑. องค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มพูนทรัพย์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเพิ่มพูนทรัพย์ทั้งตำบล

อำเภอบ้านนาเดิม

๑. เทศบาลตำบลบ้านนา ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านนาและบางส่วนของตำบลนาใต้
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านนา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านนา (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลบ้านนา)
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าเรือทั้งตำบล
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลทรัพย์ทวี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทรัพย์ทวีทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลนาใต้ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาใต้ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลบ้านนา)

อำเภอเคียนซา

๑. เทศบาลตำบลเคียนซา ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเคียนซา
๒. เทศบาลตำบลบ้านเสด็จ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านเสด็จทั้งตำบล
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลเคียนซา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเคียนซา (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลเคียนซา)
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลพ่วงพรมคร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพ่วงพรมครทั้งตำบล

๕. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาตอก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเขาตอกทั้งตำบล
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลอรัญคามวารี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลอรัญคามวารีทั้งตำบล
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองฉนวน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองฉนวนทั้งตำบล

อำเภอเวียงสระ

๑. เทศบาลตำบลเวียงสระ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเวียงสระและบางส่วนของตำบลบ้านส้อง
๒. เทศบาลตำบลบ้านส้อง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านส้อง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลเวียงสระ)
๓. เทศบาลตำบลเขานิพันธ์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเขานิพันธ์ทั้งตำบล
๔. เทศบาลตำบลทุ่งหลวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งหลวงทั้งตำบล
๕. เทศบาลตำบลเมืองเวียง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเวียงสระ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลเวียงสระ)

อำเภอพระแสง

๑. เทศบาลตำบลบางสวรรค์ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ ๑-๔ ตำบลบางสวรรค์
๒. เทศบาลตำบลย่านดินแดง ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ ๑ ตำบลอิปัน
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลอิปัน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลอิปัน (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลย่านดินแดง)
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลสินปุน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสินปุนทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลบางสวรรค์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางสวรรค์ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลบางสวรรค์)
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลไทรซิง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไทรซิงทั้งตำบล
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลสินเจริญ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสินเจริญทั้งตำบล
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลไทรโสภา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไทรโสภาทั้งตำบล
๙. องค์การบริหารส่วนตำบลสาकु ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสาकुทั้งตำบล

อำเภอพุนพิน

๑. เทศบาลเมืองท่าข้าม ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลท่าข้าม
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าข้าม (เฉพาะนอกเขตเทศบาลเมืองท่าข้าม)
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะท้อน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าสะท้อนทั้งตำบล
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลลิเล็ด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลลิเล็ดทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลบางมะเดื่อ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางมะเดื่อทั้งตำบล
๖. องค์การบริหารส่วนตำบลบางเดือน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางเดือนทั้งตำบล
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโรงช้าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าโรงช้างทั้งตำบล
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลกรูด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกรูดทั้งตำบล
๙. องค์การบริหารส่วนตำบลพุนพิน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพุนพินทั้งตำบล
๑๐. องค์การบริหารส่วนตำบลบางอน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางอนทั้งตำบล
๑๑. องค์การบริหารส่วนตำบลศรีวิชัย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลศรีวิชัยทั้งตำบล

๑๒. องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำรอบ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำรอบทั้งตำบล
๑๓. องค์การบริหารส่วนตำบลมะลวน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลมะลวนทั้งตำบล
๑๔. องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลห้วยเตยทั้งตำบล
๑๕. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไทร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองไทรทั้งตำบล
๑๖. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาหัวควาย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเขาหัวควายทั้งตำบล
๑๗. องค์การบริหารส่วนตำบลตะปาน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตะปานทั้งตำบล

อำเภอชัยบุรี

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลชัยบุรี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลชัยบุรีทั้งตำบล
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลสองแพรก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสองแพรกทั้งตำบล
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองน้อยทั้งตำบล
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลไทรทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไทรทองทั้งตำบล

อำเภอวิภาวดี

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลตะกุกใต้ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตะกุกใต้ทั้งตำบล
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลตะกุกเหนือ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตะกุกเหนือทั้งตำบล

๗. การศึกษา

การจัดการศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา ตลอดจนการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ดังนี้

๗.๑ สำนักงานและเขตพื้นที่การศึกษา

- ๑) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี รับผิดชอบการจัดการศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ๒) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑ รับผิดชอบการจัดการศึกษาในอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอเกาะสมุย อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอดอนสัก และอำเภอเกาะพะงัน
- ๓) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ รับผิดชอบการจัดการศึกษาในอำเภอพุนพิน อำเภอท่าฉาง อำเภอไชยา อำเภอท่าชนะ อำเภอกีรีรัฐนิคม อำเภอวิภาวดี อำเภอบ้านตาขุน และอำเภอพนม
- ๔) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๓ รับผิดชอบการจัดการศึกษาในอำเภอบ้านนาเดิม อำเภอเคียนซา อำเภอเวียงสระ อำเภอชัยบุรี อำเภอบ้านนาสาร และอำเภอพระแสง
- ๕) สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๑ รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับมัธยม

๗.๒ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ศึกษาของจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดชุมพร รับผิดชอบการจัดการศึกษา ในเขตบริการ ดังนี้

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- เทศบาล
- องค์การบริหารส่วนตำบล

๗.๓ หน่วยงานด้านความมั่นคงและป้องกันประเทศ

- ๗.๓.๑ ค่ายวิภาวดีรังสิต กรมทหารราบที่ ๒๕
- ๗.๓.๒ กองบิน ๗
- ๗.๓.๓ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๑๖ อำเภอบ้านตาขุน
- ๗.๓.๔ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๑๗ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี

๗.๔ สถาบันทางการศึกษาเอกชน

จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ถึงระดับอุดมศึกษา

๗.๕ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ตั้งอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและที่สาขาเป็นศูนย์การศึกษาสุราษฎร์ธานี จัดการศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญา มีดังนี้

- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาสุราษฎร์ธานี
- มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาสุราษฎร์ธานี
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA ศูนย์การศึกษาสุราษฎร์ธานี)
- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีจังหวัดสุราษฎร์ธานี
- วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิชัยสุวรรณภูมิ
- มหาวิทยาลัย(สถาบันอุดมศึกษาเอกชน)
- ศูนย์แพทยศาสตรพระบรมราชชนกชั้นคลินิก (แพทย์ชนบทมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี
- วิทยาลัยเทคโนโลยีดอนมอสโกสุราษฎร์ธานี
- วิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี
- วิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี แห่งที่ ๒ อำเภอกาญจนดิษฐ์
- วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี
- วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลเมืองนาสาร
- วิทยาลัยสารพัดช่างสุราษฎร์ธานี
- วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี
- ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๘ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- วิทยาลัยการอาชีพไชยา
- วิทยาลัยการอาชีพเวียงสระ
- วิทยาลัยเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานีพาณิชการ
- วิทยาลัยเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี(เทคโนโลยีบางกุ้ง)

ฯลฯ

๗.๖ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษ

- โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคใต้
- โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

๗.๗ สถานศึกษาที่จัดตั้งในโอกาสพิเศษ

- โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยสุราษฎร์ธานี
- โรงเรียนเสวีวิทยารัชมิ่งคลาภิเษก
- โรงเรียนมัธยมพัชรกิตติยาภา ๓

๘. การคมนาคม

ระยะทางจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีไปยังจังหวัดใกล้เคียง โดยประมาณ คือ

จังหวัดชุมพร ๑๔๒ กิโลเมตร

จังหวัดระนอง ๒๑๙ กิโลเมตร

จังหวัดนครศรีธรรมราช ๑๓๙ กิโลเมตร

จังหวัดพังงา ๑๙๖ กิโลเมตร

จังหวัดกระบี่ ๑๕๖ กิโลเมตร

ระยะทางจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีไปยังอำเภอต่าง ๆ ภายในจังหวัด โดยประมาณ คือ

อำเภอพุนพิน ๑๕ กิโลเมตร

อำเภอกาญจนดิษฐ์ ๑๗ กิโลเมตร

อำเภอท่าฉาง ๓๐ กิโลเมตร

อำเภอบ้านนาเดิม ๓๙ กิโลเมตร

อำเภอบ้านนาสาร ๔๑ กิโลเมตร

อำเภอไชยา ๔๔ กิโลเมตร

อำเภอเคียนซา ๔๗ กิโลเมตร

อำเภอคีรีรัฐนิคม ๖๒ กิโลเมตร

อำเภอดอนสัก ๖๓ กิโลเมตร

อำเภอเวียงสระ ๖๔ กิโลเมตร

อำเภอวิภาวดี ๖๔ กิโลเมตร

อำเภอท่าชนะ ๖๘ กิโลเมตร

อำเภอบ้านตาขุน ๗๓ กิโลเมตร

อำเภอพระแสง ๗๘ กิโลเมตร

อำเภอพนม ๘๑ กิโลเมตร

อำเภอเกาะสมุย ๙๗ กิโลเมตร

อำเภอชัยบุรี ๑๐๙ กิโลเมตร

อำเภอเกาะพะงัน ๑๒๓ กิโลเมตร

๘.๑ ทางบก

๘.๑.๑ ทางรถไฟ

จากกรุงเทพมหานครสามารถใช้บริการรถไฟได้จากสถานีรถไฟ กรุงเทพมหานคร (หัวลำโพง) สถานีรถไฟสามเสน สถานีรถไฟบางซื่อ สถานีรถไฟบางบำหรุ มีบริการเดินรถทั้งวัน ระยะทางจากกรุงเทพฯ ถึงสุราษฎร์ธานี ๖๕๐ กิโลเมตร ผู้โดยสารต้องไปลงที่สถานีรถไฟสุราษฎร์ธานี (อยู่ที่อำเภอพุนพิน) ซึ่งใช้เวลาเดินทางปกติ ไม่เกิน ๙ ชั่วโมง แล้วโดยสารรถประจำทางหรือรับจ้าง ไปยังจังหวัดสุราษฎร์ธานี ระยะทาง ๑๒ กิโลเมตร

๘.๑.๒ ทางรถโดยสารประจำทาง

บริษัท ขนส่ง จำกัด เปิดบริการเดินรถระหว่างกรุงเทพฯ-สุราษฎร์ธานี ทั้งวัน รถออกจากสถานีขนส่งสายใต้ถึงจังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้เวลาเดินทางปกติไม่เกิน ๘ ชั่วโมง

๘.๑.๓ ทางรถยนต์

จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางสายธนบุรี-ปากท่อ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๕) จากนั้น เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ ผ่านจังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร แล้วตรงเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข ๔๑ บริเวณแยกปฐมพร (จังหวัดชุมพร) ผ่านรอยต่อระหว่างจังหวัดสุราษฎร์ธานี กับ จังหวัดชุมพรที่อำเภอละแม และอำเภอท่าชนะ เข้าสู่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผ่านสหกรณ์สุราษฎร์ธานี(Co-Op) แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนหมายเลข ๔๐๑ ผ่านอำเภอพุนพิน ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานีรถไฟสุราษฎร์ธานี เข้าสู่ตัวเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมระยะทางประมาณ ๖๘๕ กิโลเมตร

๘.๒ ทางน้ำ

๘.๒.๑ ทางเรือ

ปัจจุบัน มีบริษัทเดินเรือให้บริการเดินเรือด่วน จากพัทยาตรงมายังเกาะสมุย ซึ่งการเดินทางโดยวิธีนี้ เป็นการเดินทางเชิงท่องเที่ยว ภายในจังหวัดสุราษฎร์ธานียังมีท่าเทียบเรืออำเภอดอนสัก มีบริการเรือโดยสารขนาดใหญ่เส้นทางระหว่าง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และอำเภอเกาะสมุย อำเภอเกาะพะงัน ซึ่งบริการเรือโดยสารทั้งขนาดใหญ่ และขนาดกลาง เส้นทางระหว่างอำเภอเมือง อำเภอดอนสัก อำเภอเกาะพะงัน หมู่เกาะอ่างทอง เกาะพะลวย และเกาะนางยวน

๘.๓ ทางอากาศ

๘.๓.๑ ทางเครื่องบิน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วยท่าอากาศยานนานาชาติ ๒ แห่งคือ

๑) ท่าอากาศยานนานาชาติ สุราษฎร์ธานี(Suratthani Internationnal Airport) ตั้งอยู่ในพื้นที่กองบิน ๗ กองทัพอากาศ อำเภอฟุนพิน ระยะทางห่างจากจังหวัดประมาณ ๒๕ กิโลเมตร มีเที่ยวบินระหว่างสนามบินจังหวัดสุราษฎร์ธานี- ท่าอากาศยานดอนเมืองและท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิทุกวัน ซึ่งมีให้บริการทั้ง การบินไทย แอร์เอเชีย ไลออนแอร์ และนกแอร์

๒) ท่าอากาศยานเอกชนนานาชาติเกาะสมุย มีสายการบินบางกอกแอร์เวย์และการบินไทย ให้บริการบินไป-กลับ เกาะสมุย-กรุงเทพฯ กัวลาลัมเปอร์ สิงคโปร์ ฮองกง ปีนัง พัทยา ภูเก็ต และกระบี่

สถานีรถไฟจังหวัดสุราษฎร์ธานี

สถานีขนส่งจังหวัดสุราษฎร์ธานี

๙. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น

๙.๑ พัฒนาการสมัยก่อนประวัติศาสตร์

๙.๑.๑ การตั้งถิ่นฐาน

สภาพภูมิศาสตร์มีผลกระทบโดยตรงต่อการกำหนดวิถีชีวิตของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ซึ่งหลักฐานที่พบอยู่บริเวณถ้ำและเพิงผาในพื้นที่ป่าเขาด้านทิศตะวันตกของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และพื้นที่ภูเขาหินปูนที่กระจัดกระจายอยู่ในอำเภอต่างๆ มนุษย์สมัยนี้มีชีวิตความเป็นอยู่กลมกลืนกับธรรมชาติใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติมาผลิตเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น เกล็ดหินกรวดแม่น้ำมาแกะเป็นเครื่องมือ เช่น เครื่องปั้นดินเผา เครื่องมือหินเผา เครื่องมือหินขัด เครื่องประดับต่างๆ สภาพชีวิตความเป็นอยู่มีลักษณะสังคมแบบนายพรานหรือสังคมเก็บของป่าล่าสัตว์ จะสังเกตได้ว่ามนุษย์ในสังคมล่าสัตว์ จะเลือกอาศัยอยู่ในป่า ทั้งนี้เพราะป่าเป็นแหล่งอาหารที่สมบูรณ์ นอกจากเนื้อสัตว์ป่านานาชนิดตั้งแต่สัตว์ใหญ่ไปถึงสัตว์เล็ก รวมทั้งสัตว์น้ำประเภทหอย ปู ปลา ในป่ายังมีผลิตผลจากป่าได้แก่ ผลไม้ มัน เผือก รังผึ้งและสมุนไพรต่างๆ ดังนั้น จากหลักฐานและการวิเคราะห์สาเหตุดังกล่าวจึงกล่าวได้ว่า มนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในสุราษฎร์ธานี อาศัยอยู่ในป่าและพื้นที่ภูเขา

๙.๑.๒ หลักฐานทางโบราณคดี

การศึกษาชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่พบแล้ว มีหลายแห่ง สามารถกล่าวถึงได้ดังนี้

๙.๑.๒.๑ ถ้าเป็องแบบ ตำบลบ้านท่าเนียบ อำเภอคีรีรัฐนิคม แหล่งขุดค้นทางโบราณคดี พบร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์ หลักฐานที่น่าสนใจ ได้แก่โครงกระดูกมนุษย์กระดูกและฟันสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์ปีก เปลือกหอยชนิดต่างๆ ได้แก่ หอยบก หอยน้ำจืด และหอย ชิ้นส่วนกำมปู เมล็ดพืชป่าบางชนิด เศษภาชนะดินเผาด้วยอุณหภูมิต่ำลายเชือกทาบประเภทหม้อก้นกลม หม้อสามขา หม้อมีสัน ลูกกระสุนดินเผา สำหรับเครื่องมือหินกะเทาะขนาดและรูปร่างต่างๆ เช่น เครื่องมือแกนหิน เครื่องมือลักษณะ ใบมีด ค้อน ทั้ง เครื่องมือสะเก็ดหินแบบใบมีดขนาดเล็ก ขวานหินขัด ขวานหินยาว สิวหินขัด หินทุบ เปลือกไม้เพื่อทำผ้า กำไลหินและถ่านกระดูกสัตว์และกระดูกมนุษย์ มีอายุประมาณ ๖,๕๐๐-๔,๗๐๐ ปีมาแล้ว

๙.๑.๒.๒ ถ้ากาซี ตำบลบ้านยาง อำเภอคีรีรัฐนิคม สํารวจพบขวานหินขัดแบบมีป่าและไม่มีป่า ทำจากหินเชิร์ต หินอ่อนและหินปูน เครื่องมือสะเก็ดหิน เครื่องมือหินกะเทาะ ภาชนะดินเผาทรงพาน ชิ้นส่วนภาชนะดินเผาประเภทหม้อสามขา และเศษภาชนะดินเผาประเภทเนื้อหยาบ

๙.๑.๒.๓ ถ้าแก้ว ตำบลบ้านยาง อำเภอคีรีรัฐนิคม สํารวจพบเครื่องมือหินกะเทาะแบบหน้าเดียวทำจากหินเชิร์ต หินควอร์ไซต์และโอปอล จำนวน ๕ ชิ้น เครื่องมือหินกะเทาะแบบ ๒ หน้า เศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบลายเชือกทาบ ชิ้นส่วนภาชนะดินเผาประเภทหม้อสามขา ตกแต่งด้วยลายเชือกทาบ กระดูกสัตว์มีร่องรอยถูกเผาไฟ ฟันสัตว์ และเปลือกหอย

๙.๑.๒.๔ ถ้าเขาทะลุ ตำบลบ้านยาง อำเภอคีรีรัฐนิคม สํารวจพบเครื่องมือหินกะเทาะแบบหน้าเดียวทำจากหินเชิร์ต หินควอร์ไซต์ ชิ้นส่วนภาชนะดินเผาประเภทหม้อสามขา ตกแต่งด้วยลายเชือกทาบ

๙.๑.๒.๕ ถ้าพ่อตาแดงราม ตำบลย่านยาว อำเภอคีรีรัฐนิคม สํารวจพบเครื่องปั้นดินเผาด้วยอุณหภูมิต่ำ

๙.๑.๒.๖ ถ้ามะพร้าว ตำบลบ้านยาง อำเภอคีรีรัฐนิคม สํารวจพบเครื่องมือหินกะเทาะแบบหน้าเดียวและสองหน้า กระดูกสัตว์มีร่องรอยถูกเผาไฟ

๙.๑.๒.๗ ถ้าลูกเผ็ด ตำบลบ้านยาง อำเภอคีรีรัฐนิคม สํารวจพบเครื่องมือหินกะเทาะแบบหน้าเดียว ทำจากหินควอร์ไซต์ และหินเชิร์ต พบกระดูกสัตว์มีร่องรอยถูกเผาไฟ

๙.๑.๒.๘ ถ้าสิงขร ตำบลถ้าสิงขร อำเภอคีรีรัฐนิคม สํารวจพบเครื่องมือสะเก็ดหินแกนหิน กำไลหิน กระดูกสัตว์ ภาชนะดินเผาแบบหม้อสามขา ฯลฯ

๙.๑.๒.๙ ถ้าเขาบ้านบางปรุ ตำบลคลองสก อำเภอพนม สํารวจพบชิ้นส่วนโครงกระดูกมนุษย์ เศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบ กำไลเปลือกหอย กระดูกสัตว์และฟันสัตว์

๙.๑.๒.๑๐ ถ้าวราราม ตำบลคลองสก อำเภอพนม สํารวจพบเศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบ กำไลเปลือกหอย กระดูกสัตว์และฟันสัตว์

๙.๑.๒.๑๑ ถ้าหินกร๊อก ตำบลคลองสก อำเภอพนม สํารวจพบเศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบ เผาด้วยอุณหภูมิต่ำ

๙.๑.๒.๑๒ แหล่งคลองท่าไม้แดง ต้นน้ำคลองไชยา ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา สํารวจพบขวานหินขัดรูปจะงอยปากนกขนาดใหญ่ ขวานหินขัดมีป่าและไม่มีป่า

๙.๑.๒.๑๓ ต้นน้ำคลองแสง ตำบลไกรสร อำเภอบ้านตาขุน สํารวจพบ

ขวานหินขัดทั้งแบบมีป่าและไม่มีป่า ภาชนะดินเผาประเภทหม้อก้นกลม ขามก้นกลมและก้นแบน มีทั้งลายเชือกและลายขัดมันดำ

๙.๑.๒.๑๔ ควนหินเหล็กไฟบ้านบางครก ตำบลพระแสง อำเภอบ้านตาขุนสำรวจพบแหล่งวัตถุโบราณประเภทขวานหินขัดและภาชนะดินเผาใช้สำหรับผลิตเครื่องมือหิน

๙.๑.๒.๑๕ เขาหินตก ตำบลไกรสร อำเภอบ้านตาขุน สำรวจพบเศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบ เผาด้วยอุณหภูมิต่ำ

๙.๑.๒.๑๖ ถ้ำแม่ยาย ตำบลไกรสร อำเภอบ้านตาขุน สำรวจพบเศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบ เผาด้วยอุณหภูมิต่ำ

๙.๑.๒.๑๗ ถ้ำผี้ง ตำบลเขาวง อำเภอบ้านตาขุน สำรวจพบเศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบเผาด้วยอุณหภูมิต่ำ ขวานหินกะเทาะกลอนในรูปทรงของขวานหินขัด

๙.๑.๒.๑๘ ถ้ำเขาชีชัน ตำบลคลองหิน อำเภอบ้านตาขุน แหล่งขุดค้นทางโบราณคดีพบเครื่องมือหินกะเทาะขนาดใหญ่แบบฮิวบีเนียน เครื่องมือสะเก็ดหิน ภาชนะดินเผาประเภทหม้อก้นกลมลายเชือกทาบ มีอายุระหว่าง ๖,๐๐๐-๔,๒๐๐ ปีมาแล้ว

๙.๑.๒.๑๙ ถ้ำปากอม ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน แหล่งขุดค้นทางโบราณคดีพบ เครื่องมือกะเทาะขนาดใหญ่แบบฮิวบีเนียน ชิ้นส่วนโครงกระดูกและฟันมนุษย์ เครื่องมือหินกะเทาะแบบฮิวบีเนียน มีอายุระหว่าง ๖,๕๐๐-๔,๒๐๐ ปีมาแล้ว ฯลฯ

๙.๑.๓ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจและสังคมเป็นแบบสังคมนายพราน หรือสังคมเก็บของป่าล่าสัตว์ การดำรงชีวิตอาศัยทรัพยากรธรรมชาติรอบตัวในแต่ละฤดูให้เป็นประโยชน์ มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำด้วยหินรู้จักทำเครื่องปั้นดินเผาใช้สอย หลักฐานทางเศรษฐกิจที่พบคือหินทุบเปลือกไม้สำหรับทำผ้า ไม่พบหลักฐานการเพาะปลูก ส่วนวิธีการปรุงอาหารคงจะมีการทำให้สุกโดยการปิ้งย่าง เผา ชุมชนที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรม การใช้เครื่องมือหินขัดน่าจะจะมีเชื้อสายมาจากพวกมาเลย์รุ่นเก่า สันนิษฐานว่าชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ที่ตั้งถิ่นฐานแถบต้นน้ำคลองไชยาได้อพยพลงไปตั้งถิ่นฐานลงบนพื้นที่ราบริมน้ำตามแนวคลองไชยา เมื่อเข้าสู่ยุคเริ่มประวัติศาสตร์ได้ผสมผสานกันกับคนอินเดีย หลักฐานทางโบราณคดีที่พบในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าการตั้งชุมชนบนพื้นที่ราบริมน้ำและชายฝั่งทะเล มักเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชุมชนโบราณในยุคเริ่มประวัติศาสตร์

๙.๒ พัฒนาการสมัยประวัติศาสตร์

จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นชุมชนเมืองที่มีพัฒนาการมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เรื่อยมาจนกระทั่งถึงสมัยรัตนโกสินทร์ โดยมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญในสมัยสุโขทัย และอยุธยาของชุมชนเมืองต่างๆรอบอ่าวบ้านดอน ดังต่อไปนี้

๙.๒.๑ หลักฐานทางโบราณคดี

หลักฐานทางโบราณคดีมีร่องรอยของคนก่อนประวัติศาสตร์รอบอ่าวบ้านดอน ส่วนมากจะปรากฏบนผิวดินที่แสดงให้เห็นว่า ในบริเวณจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผู้คนอาศัยอยู่ในสภาพชุมชนตั้งแต่ยุคหิน เพราะปรากฏว่ามีการค้นพบเครื่องมือหินขัดซึ่งเป็นเครื่องมือหินสมัยหินเก่า พบเครื่องประดับซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นลูกปัดสีที่เย็นยันถึงความเจริญสมัยหินใหม่เข้าสู่ยุคโลหะ รวมทั้งการค้นพบภาชนะดินเผาในสมัยยุคไพลสโตซีน (Plistocene) เป็นต้น

๙.๒.๒ เส้นทางข้ามสมุทร

ตามหลักฐานจากศิลาจารึกและสิ่งก่อสร้างที่เป็นถาวรวัตถุที่หลงเหลืออยู่ แสดงให้เห็นว่าผู้คนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตลุ่มน้ำตาปีบริเวณรอบอ่าวบ้านดอน มิได้มีแต่ชนพื้นเมืองเดิม แต่ยังมีชนชาติต่างถิ่นจากภูมิภาคอื่นของประเทศและในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เดินทางเข้ามาค้าขายและเผยแพรศาสนา จึงทำให้เกิดชุมชนที่นับถือศาสนาต่างกัน คือฮินดูและพุทธศาสนา

๙.๒.๓ หลักฐานทางเอกสาร

แหล่งชุมชนโบราณสมัยประวัติศาสตร์ ของสุราษฎร์ธานี ที่ปรากฏเป็นหลักฐานทางเอกสาร เช่น จดหมายเหตุจีน ได้กล่าวถึงศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัย และแหล่งชุมชนโบราณพุนพิน พระราชพงศาวดารได้กล่าวถึงอาณาเขตเมืองไชยาหลังตำบลพุมเรียงถูกพม่าเผา

๙.๒.๔ สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม

หลักฐานร่องรอยของคนก่อนประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจที่มีการติดต่อค้าขายกับชนต่างชาติ เช่น อินเดีย จีน และอาหรับ โดยมีหลักฐานที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องถ้วยจีน และเหรียญเงินอาหรับเป็นต้น ในด้านสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ได้พบหลักฐานทางวัฒนธรรมของคนในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เช่น เครื่องมือหิน กลองมโหรีทีก แก้วและลูกปัด เครื่องปั้นดินเผา โดยเฉพาะกลองมโหรีทีกที่พบในตำบลน้ารอบ อำเภอพุนพิน ตำบลปากหมาก อำเภอไชยา และตำบลตลิ่งงาม อำเภอเกาะสมุย สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนในเมืองสุราษฎร์ธานี มีการติดต่อสัมพันธ์และเปลี่ยนวัฒนธรรมกับชุมชนอื่นๆ ในส่วนของศาสนา หลักฐานที่พบในเมืองไชยา แสดงให้เห็นลัทธิศาสนาที่เข้ามาสู่ชุมชนนี้ ได้แก่ ศาสนาพุทธและฮินดู ซึ่งปรากฏหลักฐานคือรูปเคารพซากศาสนสถาน และเจดีย์ เป็นต้น สำหรับศาสนวัตถุที่สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบวัฒนธรรมในชุมชนอ่าวบ้านดอน เช่น เทวรูปพระโพธิสัตว์ พระพิมพ์ดินดิบ และประติมากรรมลอยตัว เป็นต้น

๙.๓ ยุคแห่งเมืองแคว้นแคว้นหรือนครรัฐ

ในยุคประวัติศาสตร์สุราษฎร์ธานีชุมชนเมืองรอบอ่าวบ้านดอน ที่ได้พัฒนาให้เป็นแคว้นแคว้นหรือนครรัฐโดยมีหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๙.๓.๑ หลักฐานทางเอกสาร

พระราชพงศาวดารถึงของจีน และบันทึกของมา-ตวน-หลิน นักเดินเรือชาวจีน พุทธศตวรรษที่ ๑๘ ได้กล่าวถึง รัฐ พัน-พัน ตั้งอยู่อ่าวทะเลใต้ ที่นักประวัติศาสตร์บางท่านเชื่อว่าเป็นอาณาจักรที่ในบริเวณชุมชนโบราณพุนพิน ได้กล่าวถึงนครรัฐแห่งนี้มีผู้ปกครองเมืองเป็นกษัตริย์ถือเป็นเมืองท่าสำคัญทั้งการค้าและศาสนา โดยมีวัดและนักบวชในพระพุทธศาสนา รวมทั้งประชาชนได้อาศัยอยู่ตามริมแม่น้ำ

๙.๓.๒ หลักฐานทางโบราณคดี

มีหลักฐานทางโบราณคดีที่แสดงให้เห็นถึงความหลากหลาย ชับซ้อนของชุมชนรอบอ่าวบ้านดอนที่กระจุกกระจายบนพื้นราบตามแนวสันทราย ที่ราบเชิงเขาและที่ราบริมแม่น้ำ ส่วนใหญ่เป็นเมืองท่าริมทะเลและเมืองริมฝั่งแม่น้ำ โดยพบหลักฐานที่เป็นเมืองโบราณ โบราณวัตถุที่เป็นประติมากรรม รูปเคารพในพระพุทธศาสนา และโบราณวัตถุในศาสนาฮินดู เป็นต้น

๙.๓.๓ สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม

แคว้นแคว้นหรือนครรัฐรอบอ่าวบ้านดอน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเมืองท่าชายทะเลหรือเมืองริมแม่น้ำ เติบโตขึ้นมาจากการค้ากับชุมชนภายนอกและกับสังคมหัวเมืองภายใน ผู้ปกครองมีฐานะเป็นราชาตามแบบวัฒนธรรมอินเดีย มีพุทธศาสนamahayan เป็นศาสนาประจำรัฐ

และมีความหลากหลายของกลุ่มศาสนาต่างๆ โดยมีหลักฐานสำคัญ ได้แก่ สถาปัตยกรรม และประติมากรรม รวมทั้งโบราณวัตถุและโบราณสถาน

๙.๔ ยุคร่วมสมัยสุโขทัย อโยธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์

๙.๔.๑ ยุคร่วมสมัยสุโขทัย (พุทธศตวรรษที่ ๑๙)

หลักฐานประวัติศาสตร์ในช่วงนี้มีหลักฐานสำคัญจากเพื่อบ้านใกล้เคียงคือ นครศรีธรรมราช หลักฐานเอกสารต่างๆ ได้แก่ หนังสือสมทวงศ์ หนังสือจุลวงศ์ พงศาวดารลังกา ศิลาจารึกของปันทะในอินเดียใต้ จากหลักฐานเหล่านี้ จึงมีความเชื่อว่าเมืองไชยาน่าจะอยู่ในอาณาตติของนครศรีธรรมราช ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๘ ซึ่งสถานภาพของเมืองสุโขทัยคงเป็นเมืองที่มีสัมพันธ์ไมตรีกับเมืองนครศรีธรรมราช ด้วยเหตุนี้ยุคร่วมสมัยสุโขทัย ไชยาและดินแดนสุราษฎร์ธานี จึงไม่น่าจะเป็นเมืองที่อยู่ใต้อำนาจของอาณาจักรสุโขทัย เมืองไชยา ในยุคนี้อาจลบลบทาบทความเป็น ศูนย์อำนาจปกครองท้องถิ่น และนครศรีธรรมราชก็มีได้ให้ความสำคัญกับเมืองไชยาแต่อย่างใด

๙.๔.๒ ยุคร่วมสมัยอโยธยา (พุทธศตวรรษที่ ๒๐-๒๓)

ตามหลักฐานในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีหัวเมืองขึ้น ๔ เมือง คือ เมืองนครศรีธรรมราช เมืองพัทลุง เมืองไชยา และเมืองชุมพร โดยอยุธยาเป็นนโยบายล้มล้างความเป็นศูนย์กลางทางการเมืองของนครศรีธรรมราช โดยแยกเมืองพัทลุง เมืองไชยา และเมืองชุมพรออกมาให้ขึ้นตรงต่อกรุงศรีอยุธยา ดังนั้น อยุธยาจึงให้การสนับสนุนบรรดาหัวเมืองต่างๆ ของภาคใต้ เช่น คติการบูชาพระบรมธาตุในเมืองไชยา ซึ่งเข้ามาระยะหลังเมื่อรับพุทธศาสนาหินยานแบบลังกาวงศ์แล้ว เมืองไชยาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของส่วนกลาง(อโยธยา) บทบาทของเมืองสุราษฎร์ธานีจึงราบเรียบไม่โดดเด่นในหน้าประวัติศาสตร์เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะศูนย์กลางและน่าจะมีลักษณะเป็นเมืองกสิกรรม ไม่มีความยุ่งเหยิงทางการเมืองเหมือนกับหัวเมืองที่เป็นจุดยุทธศาสตร์ทางการค้าที่เป็นจุดต่อแหลมทางการเมือง เช่นเมืองนครศรีธรรมราช เมืองพัทลุง เมืองสงขลา และเมืองปัตตานี

๙.๔.๓ ยุคร่วมสมัยกรุงธนบุรี (ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๔)

ในช่วงนี้ส่วนกลางระส่ำระสายทำศึกกับเมืองนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานีก็มีผลกระทบเช่นกัน แต่สุราษฎร์ธานีได้ภักดีกับส่วนกลางกรุงธนบุรี และสามารถยึดเมืองนครศรีธรรมราชได้ ทำให้หลวงปลัดเมืองไชยาได้รับความดีความชอบ

๙.๔.๔ ยุคร่วมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๔-ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๕)

ในช่วงนี้เมืองไชยาได้รับความเสียหายจากศึกที่พม่ายกมาตีหัวเมืองปักษ์ใต้ เมืองไชยา ย้ายไปตั้งเมืองที่พุมเรียง ในช่วงนี้เมืองบ้านดอนเจริญมาก โดยเฉพาะการค้าขายกับต่างประเทศ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ย้ายเมืองท่าทองมาอยู่ที่บ้านดอน แล้วพระราชทานนามว่า กาญจนดิษฐ์

๙.๔.๕ ยุคปัจจุบัน (ต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๕ ยุคปัจจุบัน)

ในช่วงนี้เป็นช่วงที่หัวเมืองปักษ์ใต้และสุราษฎร์ธานี เปลี่ยนแปลงมากที่สุดเริ่มต้นแต่การประกาศ ใช้ระบบมณฑลเทศาภิบาลภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐบาลกลางที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ระบบการปกครองท้องถิ่น ระบบสาธารณสุข ระบบการศึกษา ตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่ อันเป็นการเปลี่ยนแปลงให้กับสภาพชีวิตผู้คนแต่ถึงกระนั้น ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของสุราษฎร์ธานีไว้ได้

๑๐. มรดกทางวัฒนธรรม

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีประวัติยาวนานนับพันปี เป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญของแหลมมลายู ที่เจริญสืบเนื่องมาตั้งแต่อาณาจักรศรีวิชัยยังรุ่งเรืองอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงมีหลักฐานสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญา ความรู้ ความสามารถที่นำภาคภูมิใจของบรรพชน ที่ยังปรากฏให้เห็นสืบเนื่องคงอยู่เป็นเอกลักษณ์ทางโบราณคดีและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

๑๐.๑ โบราณสถาน

๑) วัดพระบรมธาตุไชยา	๑๐) วัดน้ำรอบ
๒) วัดเวียง	๑๑) วัดเขาประสงค์
๓) วัดแก้ว	๑๒) วัดถ้ำคูหา
๔) วัดหลง	๑๓) วัดเขาพระนัม
๕) วัดป่าลิไลยก์	๑๔) เมืองโบราณเวียงสระ
๖) วัดสมุหนิมิต	๑๕) เมืองโบราณพุนพิน
๗) วัดเขาพระอานนท์	๑๖) เมืองโบราณไชยา
๘) วัดเขาศรีวิชัย	๑๗) เมืองโบราณท่าชนะ
๙) วัดถ้ำสิงขร	๑๘) เมืองโบราณกระแตะ
๑๙) เมืองโบราณท่าขนอน	๒๑) ถ้ำขมิ้น
๒๐) เมืองโบราณบ้านนาเดิม	๒๒) ถ้ำเขาราวหู พุงเตา (บ้านนาสาร) ฯลฯ

๑๐.๒ โบราณวัตถุ

๑) เครื่องถ้วยชามสังคโลก	๖) ศิลารีก
๒) เครื่องถ้วยพื้นเมือง	๗) เทวรูป
๓) ลูกปัดหิน	๘) พระพิมพ์
๔) กลองมโหระทึก	๙) ภาชนะดินเผา
๕) ขวานฟ้า หรือขวานหินขัด	๑๐) พระอวโลกิเตศวร
	๑๑) พระพุทธรูป ฯลฯ

๑๐.๓ หัตถกรรมพื้นบ้าน

๑) ผ้าไหมพรมเรียง	๖) ศิลปหัตถกรรมจากกระจูด
๒) หมวกพรมเรียง	๗) ศิลปหัตถกรรมจากไม้ไผ่
๓) ผ้าไหมปากน้ำท่ากระจาย	๘) การแกะรูปหนังตะลุง
๔) หมวกจากหญ้าตีนกา	๙) การแทงหยวก
๕) หมากัดน้ำ	๑๐) เตี่ยวหม้อ (เสวียนหม้อ) ฯลฯ

๑๐.๔ ภาษาและวรรณกรรม

๑๐.๔.๑ ภาษา

๑) ภาษาถิ่น	๓) สำนวนโวหาร สุภาษิต
๒) ถ้อยคำ	๔) คำพังเพย

๑๐.๔.๒ วรรณกรรม *วรรณกรรมมุขปาฐะ

๑) เพลงกล่อมเด็ก	๔) กลอนมุขปาฐะ
๒) ปริศนาคำทาย	๕) นิราศชิ้น
๓) นิทานพื้นบ้าน	๖) เพลงพื้นบ้าน
	๗) บทร้องเพลง ฯลฯ

*วรรณกรรมลายลักษณ์

๑) จารึก	๔) นิทานประโลมโลก นิทานคติธรรม
๒) หนังสือбуд	๕) วรรณกรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
๓) นิทาน ตำนานท้องถิ่น	๖) วรรณกรรมเกี่ยวกับคำสอน
	ของพระ พุทธทาสภิกขุ ฯลฯ

๑๐.๕ การละเล่นพื้นบ้าน ดนตรี นาฏศิลป์และกีฬา

๑) จั๊มจี๊	๑๗) สะบ้าซุด
๒) ท้องสูง	๑๘) มวยไชยา
๓) ลูกหวี	๑๙) เพลงนา
๔) ชักลูกยาง	๒๐) เพลงบอก
๕) เตย	๒๑) ลิเกป่า
๖) ชิงเมือง	๒๒) มโนราห์
๗) หมากโตน	๒๓) หนังสติ๊ก
๘) บอกโผละ	๒๔) เพลงตันหยง
๙) ทอยหลุม	๒๕) ลูกหัน
๑๐) หมากขุม	๒๖) หมาชิงหลัก
๑๑) ไม้รำนไก่อ	๒๗) ชนช้าง
๑๒) คำตัก	๒๘) ดิดกั้ง
๑๓) เล่นจ๊ว	๒๙) น้ำขึ้น-น้ำลง
๑๔) เล่นเข้	๓๐) ทอยราว
๑๕) เล่นอี	๓๑) ปี่ (ซังข้าว)
๑๖) ไม้ขีด	

๑๐.๖ ประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อ

๑๐.๖.๑ ประเพณีเกี่ยวกับวิถีชีวิต ได้แก่

๑) การเกิด	๘) การสวดฟุ้ง
๒) การทำขวัญ	๙) การไหว้แม่ย่านางเรือ
๓) การบวช	๑๐) การไหว้ครูหมอ /อาจารย์
๔) การแต่งงาน	๑๑) การกาต้มน้ำ
๕) การตาย	๑๒) การตบเหวียด (จักจั่น)
๖) การขึ้นบ้านใหม่	๑๓) การทำภูมิ (เจ้าที่)
๗) การทำขวัญข้าว ฯลฯ	

๑๐.๖.๒ ประเพณีเกี่ยวกับศาสนาและเทศกาลสำคัญของท้องถิ่น ได้แก่

๑) วันเข้าพรรษา	๖) รดน้ำพระ
๒) วันออกพรรษา	๗) การไหว้แม่ย่านางเรือ
๓) วันมาฆบูชา	๘) สวดโพนโต
๔) วันวิสาขบูชา	๙) สวดมอลัย
๕) รับ-ส่งตายาย	๑๐) ชักพระ ทอดผ้าป่า
	๑๑) การชิงเปรต

๑๐.๖.๓ ความเชื่อ ได้แก่

* ความเชื่อต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น

- ๑) ความเชื่อเกี่ยวกับคติทางศาสนา
- ๒) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องพุทธานุภาพ
- ๓) ความเชื่อเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม
- ๔) ความเชื่อเกี่ยวกับชาติภพ

*ความเชื่อเกี่ยวกับภูตผี เช่น

๑) ผีเจ้าที่	๕) ผีแม่สื่อ (ในเด็กทารก)
๒) ผีครูหมอ	๖) ผีบ้านผีเรือน
๓) ผีตายาย	๗) ผีนางไม้
๔) ผีครูหมอแม่ทาน	

*ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์

- ๑) การเข้าทรง

*ความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์

๑๑. ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี

๑๑.๑ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นความรู้ของชาวบ้าน ซึ่งเรียนรู้มาจากพ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้อง หรือผู้ที่มีความรู้ในหมู่บ้าน ในท้องถิ่นต่างๆ ความรู้เหล่านี้ สอนให้เด็กเคารพผู้ใหญ่ มีความกตัญญูรู้คุณ พ่อแม่และผู้มีพระคุณ มีความอาทรต่อคนอื่น รู้จักช่วยเหลือแบ่งปันข้าวของตนให้แก่ผู้อื่น เป็นความรู้ที่มีคุณธรรม สอนให้คนเป็นคนดี ให้เคารพธรรมชาติ รู้จักพึ่งพาอาศัย อาศัยธรรมชาติโดยไม่ทำลายเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และคนที่ล่วงลับไปแล้ว

ภูมิปัญญาไทย

หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรรปรุงแต่ง พัฒนาและถ่ายทอดสืบเนื่องกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

ลักษณะเป็นองค์รวมและมีคุณค่าทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่งอกงามขึ้นใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ลักษณะองค์รวมของภูมิปัญญาไทยมีความชัดอย่างน้อย ๙ ด้าน ได้แก่

๑. ด้านเกษตรกรรม

พืชเศรษฐกิจ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เงาะพื้นที่ลด ยางพาราขยายตัวน้อย แต่ปาล์มน้ำมันเพิ่ม ๕๒ เงาะพื้นที่ปลูกลดลงพื้นที่ปลูก ๓๕,๖๖๘ ไร่ ผลผลิต ๓,๑๔๙ ตัน ราคาเฉลี่ยเงาะคละ ๑๕ บาท ต่อกิโลกรัม แนวโน้มพื้นที่ผลิตเงาะจังหวัดสุราษฎร์ธานีลดลง เนื่องจากปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น หันไปปลูกพืชเศรษฐกิจอย่าง ปาล์มน้ำมัน จุดเด่นและเอกลักษณ์ของผลผลิตเงาะพันธุ์โรงเรียนนาสาร มีรสหวาน หอม กรอบ เป็นลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น แหล่งผลิตที่สำคัญของจังหวัดอยู่ที่ อำเภอบ้านนาสาร และอำเภอบ้านนาเดิม ซึ่งเป็นพื้นที่เหมาะสมต่อการปลูก

ยางพารา พื้นที่ขยายตัวน้อยพื้นที่ผลิตในปัจจุบันมีประมาณ ๒,๙๙๑,๕๗๙ ไร่ ซึ่งจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีพื้นที่การผลิตมากที่สุดในภาคใต้ แนวโน้มในอนาคตมีการขยายตัวน้อย เนื่องจากพื้นที่มีจำกัด และพื้นที่เหมาะสม ได้ปลูกยางพาราไปมากแล้ว และยางพารามีโรคระบาดที่สำคัญ คือ โรคที่ทำลายระบบราก เช่น โรครากขาว ทำความเสียหายให้แก่เกษตรกรอย่างมาก เกษตรกรบางรายได้เปลี่ยนไปปลูกปาล์มน้ำมันแล้วราคาในปัจจุบัน ยางแผ่นดิบ ที่ราคา ๓๐-๔๐ บาท ต่อกิโลกรัม

ปาล์มน้ำมัน พื้นที่เพิ่มขึ้นพื้นที่ผลิตในปัจจุบันมีประมาณ ๙๘๙,๐๐๗ ไร่ ผลผลิตที่ได้ประมาณ ๓.๑ ล้านตัน ราคาขายเฉลี่ย ๓ บาท ต่อกิโลกรัม แนวโน้มของพื้นที่ปลูกอนาคตจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพิ่มขึ้น โดยปลูกในพื้นที่ราบ และที่นาร้าง นาทุ่งเก่า และบางรายเปลี่ยนจากการปลูกยางพารามาปลูกปาล์มน้ำมันแทน ลักษณะพันธุ์ที่นิยมปลูก...เป็นพันธุ์ลูกผสม Tenera แหล่งรับซื้อและแปรรูปภายในจังหวัดมีในโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ประมาณ ๒๔ โรง ที่มีกำลังการผลิตรองรับผลผลิตของเกษตรกรได้มากกว่าจำนวนผลผลิตในจังหวัด

๒. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัดและเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงงานผลิตและแปรรูปอาหารทะเล กลุ่มโรงงานสี กลุ่มโรงงานหัตถกรรมเช่นการแทงหยวก การผูกไม้กวาดดอกหญ้า การตีเหล็ก การสานกระสอบ การต่อเรือ การทำเสียนหม้อ

๓. ด้านการแพทย์แผนไทย

การแพทย์แผนไทย หรือ การแพทย์แผนโบราณ เป็นการดูแลสุขภาพทั้งสภาวะปกติ และสภาวะที่ผิดปกติ (เป็นโรค) โดยใช้ทฤษฎีความสมดุลของธาตุต่าง ๆ ในร่างกายและกายวิภาคศาสตร์ (anatomy) หลักวิชาการวิทยาศาสตร์การแพทย์เข้ามาอธิบาย ตามหลักวิชาการหลักเวชปฏิบัติ จากหลักฐานสมัยอยุธยาพบว่า การแพทย์แผนไทยได้รับจากอายุรเวทอินเดียเป็นสำคัญ โดยกล่าวว่าหมอชีวกโกมารภัจจ์ (แพทย์ประจำตัวของพระพุทธเจ้า) เป็นผู้แต่งคัมภีร์แพทย์ ครั้นพระพุทธศาสนาเริ่มเผยแผ่เข้ามาสู่ไทย พระสงฆ์ผู้เข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้นำความรู้ในการรักษาโรคเข้ามาใช้กับชาวบ้านด้วย จึงเกิดการผสมผสานกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทย

ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพได้ เช่น การใช้ยาสมุนไพร การนวดแผนโบราณ การเข้าเฝือก หมอตำแย หมออุ เป็นต้น

๔. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความสามารถในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมจากแหล่งกำเนิดมลพิษ เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำเสีย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การอนุรักษ์ป่าชายเลน การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำและป่าชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยง และเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย เช่น ปัญหาการเกิดอุบัติเหตุ ปัญหาอุทกภัยวาตภัย

๕. ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

ความสามารถในด้านการสะสม การบริหารกองทุนและสวัสดิการชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิต ความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น การจัดการกองทุนชุมชนในรูปของสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมถึงความสามารถในการจัดสวัสดิการ ในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมโดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการการรักษายาบาลของชุมชน และการจัดระบบสวัสดิการการบริการชุมชน

๖. ด้านศิลปหัตถกรรม

ศิลปหัตถกรรมจากกระจูด

กระจูดเป็นพืชล้มลุก ชอบขึ้นในพื้นที่ที่มีน้ำขัง จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีแหล่งกระจูดที่สำคัญ ที่บ้านบ่อกรัง ตำบลท่าสะท้อน อำเภอพุนพิน และ ตำบลท่าเรือ อำเภอบ้านนาเดิม ซึ่งเป็นแหล่งที่มีกระจูดมากมาย ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์จากต้นกระจูด มาใช้ในการผลิตผลงานศิลปหัตถกรรม โดยนำมาผลิตเป็นเครื่องสานชนิดต่างๆ เช่น สานเป็นเสื่อ กระเป๋า หมวก แฝ้มเอกสารต่างๆ เป็นต้น

ผ้าไหมพรมเรียง

ผ้าไหมพรมเรียง เป็นงานศิลปหัตถกรรม ซึ่งสืบทอดกันมาในกลุ่มชาวไทย มุสลิม ที่ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ศิลปะลวดลายผ้ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ลวดลายผ้าพุมเรียง ซึ่งเป็นลายดั้งเดิม และเป็นที่นิยมมาแต่ครั้งโบราณ มีหลายแบบ เช่น ลายนพเก้า ลายดอกพิกุล ลายราชวัตร ลายผ้ายกเชิงครุฑ ลายก้านต่อดอก ลายดอกแก้ว ลายดอกบุหงา ลายยกเบ็ด ลายดอกแมลงวัน ลายราชสีห์เข้าถ้ำ เป็นต้น ผ้าทอพุมเรียงที่ทอเสร็จเรียบร้อยแล้ว สามารถนำไปทำเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลายรูปแบบ นอกจากการทำเป็นผ้าถุง และ ยังสามารถทำเป็นเสื่อ กระโปรง กระเป๋า กรอบรูป พวงกุญแจ เนคไท และ อื่นๆ อีกมากมาย

หมวกพุมเรียง

เป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มชนชาวพุทธ ที่ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา ซึ่งสืบทอดมรดกในการทำมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่าใครเริ่มทำมาตั้งแต่เมื่อใด แต่เชื่อกันว่าเดิมนั้นคงจะสืบทอดทำกันในหมู่บ้าน โดยทั่วไปใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น ใบตาล ใบลาน ปอแก้ว กระจูด ลักษณะของหมวกพุมเรียง ที่แปลกไปจากหมวกสานของที่อื่นคือ การสานจะเป็นลักษณะเส้นยาวก่อน แล้วจึงนำมาเย็บเป็นรูปทรงหมวก ภายหลัง ซึ่งหมวกลักษณะนี้ชาวบ้านเรียกกันว่า "หมวกธานี"

ศิลปหัตถกรรมจากมะพร้าว

ศิลปหัตถกรรมจากมะพร้าว ได้มาจากวัสดุหลายอย่าง เช่น ก้านมะพร้าว ผลมะพร้าวที่ยังไม่ปอกเปลือก ไกมะพร้าว กะลามะพร้าว เปลือกจากผลมะพร้าว ลำต้น ดอก และ ใบ

- ก้านมะพร้าวใช้สานเป็นกระเป๋าทูหลาย ๆ รูปแบบ สำหรับใส่สิ่งของ ทำเป็น มูลี่มาน ประตุน้ำต่าง กรอบรูป ไม้กวาด เสวียนหม้อ

- ผลที่ยังไม่ปอกเปลือก แกะเป็นรูปสัตว์ใช้ประดับบ้านเรือน

- ใบมะพร้าว ทำเป็นหมวก กระเป๋าสตางค์ ดอกไม้ ที่ใส่กระดาษ

- กะลามะพร้าว ใช้ทำจุก กระบวย พวงกุญแจ ที่ใส่ของจุกจิก พานใส่ของใช้ ที่เขียนหรือแกะสลักลวดช่อง

- ลำต้น ใช้ทำม้านั่ง ไม้เท้า ไม้แขวนเสื้อ

- ดอกมะพร้าว ใช้ติดเป็นรูปดอกไม้ หรือประดับตกแต่งรถในงานนักขัตฤกษ์

- ใบ ทำเป็นกระเป๋ พัด กล่องใส่ของ ที่รองสิ่งของ เป็นต้น

หมวกจากหญ้าตีนกา

หมวก เป็นเครื่องสานที่ทำขึ้นเพื่อใส่สิ่งของขนาดเล็ก ๆ ซึ่งทำจากหญ้าตีนกา กระจุต ใบเตย หรือใบตาลโดนด แต่ที่นิยมทำจาก หญ้าตีนกา เนื่องจากจะได้หมวกที่สวยงามกว่า เพราะหญ้าตีนกา มีขนาดโตเท่าๆ กันจึงไม่ต้องนำมาผ่า หรือทำให้มีขนาดเท่ากัน เช่น วัสดุอย่างอื่น

กระเชอ

เป็นงานศิลปหัตถกรรม ที่ทำกันแพร่หลายอยู่ในท้องที่ ซึ่งวัสดุที่ใช้ในการทำ ได้แก่ ไม้ไผ่ หวาย คลุ้ม และย่านลิเภา การเตรียมวัสดุต้องใช้เวลาหลายวัน ถ้าเป็นการสานกระเชอขนาดเล็ก จะใช้วัสดุซีกผ่านรู้สังกะสี เพื่อให้ได้ขนาดตามที่ต้องการสานกระเชอกระเชอเกาะพะงัน เป็นงานศิลปหัตถกรรม ที่ทำกันแพร่หลายอยู่ในท้องที่ ซึ่งวัสดุที่ใช้ในการทำ ได้แก่ ไม้ไผ่ หวาย คลุ้ม และย่านลิเภา การเตรียมวัสดุต้องใช้เวลาหลายวัน ถ้าเป็นการสานกระเชอขนาดเล็ก จะใช้วัสดุซีกผ่านรู้สังกะสี เพื่อให้ได้ขนาดตามที่ต้องการสานกระเชอ

๗. ด้านภาษาและวรรณกรรม

มรดกวัฒนธรรม-ภาษาและวรรณกรรม-ภาษา

ภาษา ในการศึกษาทางด้านภาษาศาสตร์ ภาษาถิ่นตรึงจัดอยู่ในกลุ่มภาษาภาคใต้ ตอนกลางและเขตพื้นที่ฝั่งทะเลตะวันออก ร่วมกับภาษากระบี่ พัทลุง นครศรีธรรมราช และสงขลา บางอำเภอ (ระโนด สทิงพระ กระแสสินธุ์) ภาษาถิ่นตรึงมีลักษณะสำคัญเช่นเดียวกับภาษาถิ่นใต้ โดยทั่วไป กล่าวคือ มีสำเนียงพูดห้าวและห้วน ขาดหางเสียง มักตัดคำหลายพยางค์ให้เหลือน้อยพยางค์ เช่น นาฬิกา-นาภา มะละกอ-ลอกอ ตระเวน-เหวน ละออง-ออง กระบี่-ปี่ สุราษฎร์ธานี-สุราษฎร์ เป็นต้น มีคำศัพท์ใช้เฉพาะถิ่น เช่น คำว่า เล็ก ใช้ว่า น้อย เอียด เท้าหิด เท้าตืด คำว่า ใหญ่ โต ใช้ว่า เก้า เก้าถ้า เต็บ ไอ้ถ้ามึง คำว่า มาก ใช้ว่า ลุย กะลุย กะลักกะลุย กองลุย กองเอ จังหุ จ้าน ครัน ได้สั๊กไหนไหน เป็นต้น

ในด้านวรรณกรรมของตรึงนั้น ก็มีทั้งวรรณกรรมมุขปาฐะและวรรณกรรมลายลักษณ์ เช่นเดียวกับวรรณกรรมภาคใต้ทั่วไป วรรณกรรมมุขปาฐะ ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่เล่าสืบต่อกันมาด้วยวิธีจดจำ เช่น ปริศนาคำทาย สำนวนภาษิต เพลงกล่อมเด็ก นิทานพื้นบ้าน บทหนังตะลุง มโนราห์ คำคล้องจอง ร้องเล่น บททองเง็ง บทลิเกป่า เป็นต้น และวรรณกรรมลายลักษณ์ ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่มี

การบันทึกไว้เป็นหลักฐาน เช่น ตำราหมอดูศาสนา คำประกอบพิธีกรรม วรรณกรรมนิทาน วรรณกรรมตำนานและประวัติศาสตร์ เป็นต้น แต่ในที่นี้จะกล่าวละเอียดเพียงวัฒนธรรมทางภาษาและวรรณกรรมตรง ที่มีลักษณะเด่นเฉพาะถิ่นตรงเท่านั้น ดังต่อไปนี้

๘. ด้านปรัชญา ศาสนาและประเพณี

ประเพณีความเชื่อ

เรื่องวัฒนธรรมและประเพณีในวิถีชีวิตชาวปักษ์ใต้ในรอบปีเป็นอย่างไร มีอะไรบ้างนั้น อาจแบ่งได้เป็น ๓ ประเภทคือ

๑. ประเพณีที่เกี่ยวเนื่องกับศาสนาโดยตรง เช่น งานเทศกาลเข้าพรรษา ออกพรรษา งานวิสาขบูชา

๒. ประเพณีที่มีการสืบเนื่องจากศาสนา เช่น งานบุญเดือนสิบ แห่ผ้าขึ้นธาตุ สวดฉันการลากพระ การเล่นเพลงเรือ การชิงเปรต

๓. ประเพณีที่จัดให้มีขึ้นตามฤดูกาลหรือวาระ เช่น งานแรกนาขวัญ งานแข่งเรือ งานบวชนาค งานสมรส งานทำศพ งานให้ทานไฟ งานสงกรานต์ งานทำบุญหมู่บ้าน เป็นต้น ประเพณีชักพระจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเพณีชักพระจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเพณีชักพระเป็นประเพณีท้องถิ่นของชาวใต้ ซึ่งเป็นประเพณีทำบุญในวันออกพรรษา ซึ่งตรงกับ วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเชื่อกันว่า เมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้า เสด็จไปจำพรรษา ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์เพื่อโปรดพระมารดา เมื่อครบพรรษาจึงเสด็จมายังโลกมนุษย์ พุทธศาสนิกชนจึงมารอรับเสด็จ แล้วอุยเชิญพระพุทธ เจ้าขึ้นประทับบน บุษบกแล้วแห่ไปรอบเมือง

ประวัติความเป็นมา

ประเพณีชักพระเป็นประเพณีพราหมณ์ศาสนิกชนและพุทธศาสนิกชนปฏิบัติสืบต่อกันมา สันนิษฐานว่าประเพณีนี้เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศอินเดีย ที่นิยมเอา เทวรูป ออกแห่ในโอกาสต่าง ๆ ต่อมาพุทธศาสนิกชนได้นำเอาคติความเชื่อดังกล่าวมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเชื่อทางพุทธศาสนา ประเพณีชักพระเล่ากันเป็นเชิงพุทธตำนานว่า หลังจากพระพุทธองค์ทรงกระทำยมกปาฏิหาริย์ปราบเดียรถีย์ ณ ป่ามะม่วง กรุงสาวัตถี แล้วได้เสด็จไปจำพรรษา ณ ดาวดึงส์เพื่อโปรดพุทธมารดา ซึ่งขณะนั้นทรงจุติเป็นมหายาเยทพสถิตอยู่ ณ ดุสิตเทพพิภพ ตลอดพรรษา พระพุทธองค์ทรงประกาศพระคุณของมารดาแก่เทวสมาคมและแสดงพระอภิธรรมโปรดพุทธมารดา ๗ คัมภีร์ จนพระมหายาเยทพและเทพยดา ในเทวสมาคมบรรลुโสดาบันหมด ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ อันเป็นวันสุดท้ายของพรรษา พระพุทธองค์ได้เสด็จกลับมนุษยโลกทางบันไดทิพย์ที่พระอินทร์นิมิตถวาย บันไดนี้ทอดจากภูเขาสินธุราชที่ตั้งสวรรค์ ชั้นดุสิตมายังประตูนครสังกัสสะ ประกอบด้วยบันไดทอง บันไดเงินและบันไดแก้ว บันไดทองนั้นสำหรับเทพยดา มาส่งเสด็จอยู่เบื้องขวาของพระพุทธองค์ บันไดเงินสำหรับพรหมมาส่งเสด็จอยู่เบื้องซ้ายของพระพุทธองค์และบันไดแก้วสำหรับพระพุทธองค์อยู่ตรงกลาง เมื่อพระพุทธองค์เสด็จมาถึงประตูนครสังกัสสะ ตอนเช้าตรู่ของวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเป็นวันออกพรรษานั้น พุทธศาสนิกชนที่ทราบกำหนดการเสด็จกลับของพระพุทธองค์จากพระโมคคัลลาน ได้มารอรับเสด็จ อย่างเนืองแน่นพร้อม กับเตรียมภัตตาหารไปถวายด้วย แต่เนื่องจากพุทธศาสนิกชนที่มารอรับเสด็จมีเป็นจำนวนมากจึงไม่สามารถจะเข้าไปถวายภัตตาหารถึงพระพุทธองค์ได้ทั่วทั้งคน จึงจำเป็นที่ต้องเอาภัตตาหารห่อไปไม่ส่งต่อ ๆ กันเข้าไปถวายส่วนคนที่อยู่ไกลออกไปมาก ๆ จะส่งต่อ ๆ กันก็ไม่ทันใจ จึงใช้วิธีห่อภัตตาหารด้วย

ใบไม้โยนไปบ้าง ปาบ้าง ข้าไปถวายเป็น ที่โกลาหล โดยถือว่าการถวายที่ตั้งใจด้วยความบริสุทธิ์ ด้วยแรงอธิษฐานและอธิษฐานแห่งพระพุทธรูปที่ภัตตาหารเหล่านั้นไปตกในบาตรของพระพุทธรูปทั้งสิ้น เหตุนี้จึงเกิด ประเพณี “ห่อต้ม” “ห่อปัด” ขึ้น เพื่อเป็นการแสดงถึงความปิติ ยินดีที่พระพุทธรูปเสด็จ กลับจากดาวดึงส์ พุทธศาสนิกชน ได้อัญเชิญพระพุทธรูปขึ้นประทับบนบุษบกที่เตรียมไว้ แล้วแห่แหน กันไปยังที่ ประทับของพระพุทธรูป ครั้นเลยพุทธกาลมาแล้วและเมื่อมีพระพุทธรูปขึ้น พุทธศาสนิกชนจึงนำเอาพระพุทธรูปยกแห่แหนสมมติแทนพระพุทธรูป ประเพณีชักพระเป็นประเพณี พราหมณ์ศาสนิกชนและพุทธศาสนิกชนปฏิบัติสืบต่อกันมา สันนิษฐานว่าประเพณีนี้เกิดขึ้นครั้งแรกใน ประเทศอินเดีย ที่นิยมเอา เทวรูปออกแห่ในโอกาสต่าง ๆ ต่อมาพุทธศาสนิกชนได้นำเอาคติความเชื่อ ดังกล่าวมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเชื่อทางพุทธศาสนา ประเพณีชักพระเล่ากันเป็นเชิงพุทธ ตำนานว่า หลังจากพระพุทธรูปทรงกระทำยมกปาฏิหาริย์ปราบเดียรถีย์ ณ ป่ามะม่วง กรุงสาวัตถี แล้วได้เสด็จไปจำพรรษา ณ ดาวดึงส์เพื่อโปรดพุทธมารดา ซึ่งขณะนั้นทรงจุติเป็นมหายาเยท สถิตอยู่ ณ ดุสิตเทพพิภพตลอดพรรษา พระพุทธรูปทรงประกาศพระคุณของมารดาแก่เทวสมาคมและแสดง พระอภิธรรมโปรดพุทธมารดา ๗ คัมภีร์ จนพระมหายาเยทและเทพยดา ในเทวสมาคมบรรลุโสดาบัน หมด ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ อันเป็นวันสุดท้ายของพรรษา พระพุทธรูปได้เสด็จกลับมนุษยโลกทาง บันไดทิพย์ที่พระอินทร์นิรมิตถวายบันไดนี้ ทอดจากภูเขาสิเนนุราชที่ตั้งสวรรค์ ขึ้นดุสิตมายังประตู นครสังกัสสะ ประกอบด้วยบันไดทอง บันไดเงินและบันไดแก้ว บันไดทองนั้นสำหรับเทพยดา มาส่งเสด็จ อยู่เบื้องขวาของพระพุทธรูปบันไดเงินสำหรับพรหมมาส่งเสด็จอยู่เบื้องซ้ายของพระพุทธรูป และบันไดแก้วสำหรับพระพุทธรูปอยู่ตรงกลาง เมื่อพระพุทธรูปเสด็จมาถึงประตูนครสังกัสสะ ตอนเช้าตรู่ของวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเป็นวันออกพรรษานั้น พุทธศาสนิกชนที่ทราบกำหนดการ เสด็จกลับของพระพุทธรูปจากพระโมคคัลลานได้มารอรับเสด็จ อย่างเนืองแน่นพร้อมกับเตรียม ภัตตาหารไปถวายด้วย แต่เนื่องจากพุทธศาสนิกชนที่มารอรับเสด็จมีเป็นจำนวนมากจึงไม่สามารถจะเข้า ไปถวายภัตตาหารถึงพระพุทธรูปได้ทั่วทุกคน จึงจำเป็นต้องเอาภัตตาหารห่อไปไม้ส่งต่อ ๆ กันเข้าไป ถวายส่วนคนที่อยู่ไกลออกไปมาก ๆ จะส่งต่อ ๆ กันก็ไม่ทันใจ จึงใช้วิธีห่อภัตตาหารด้วยใบไม้โยนไปบ้าง ปาบ้าง ข้าไปถวายเป็น ที่โกลาหล โดยถือว่าการถวายที่ตั้งใจด้วยความบริสุทธิ์ด้วยแรงอธิษฐานและ อธิษฐานแห่งพระพุทธรูป ภัตตาหารเหล่านั้นไปตกในบาตรของพระพุทธรูปทั้งสิ้น เหตุนี้จึงเกิด ประเพณี “ห่อต้ม” “ห่อปัด” ขึ้น เพื่อเป็นการแสดงถึงความปิตินดี ที่พระพุทธรูปเสด็จกลับจาก ดาวดึงส์ พุทธศาสนิกชน ได้อัญเชิญพระพุทธรูปขึ้นประทับบนบุษบกที่เตรียมไว้ แล้วแห่แหนกันไปยังที่ ประทับของพระพุทธรูป ครั้นเลยพุทธกาลมาแล้วและเมื่อมีพระพุทธรูปขึ้น พุทธศาสนิกชนจึงนำเอา พระพุทธรูปยกแห่แหนสมมติแทนพระพุทธรูป

เรือพระ

เรือพระ คือ รถหรือล้อเลื่อนที่ประดับตกแต่งให้เป็นรูปเรือแล้ววางบุษบก ซึ่งภาษาพื้นเมืองของภาคใต้เรียกว่า “นม” หรือ “นมพระ” ยอดบุษบก เรียกว่า “ยอดนม” ใช้สำหรับอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานแล้วลากในวันออกพรรษา ลากพระทางน้ำ เรียกว่า “เรือพระน้ำ” ส่วนลากพระทางบก เรียกว่า “เรือพระบก” สมัยก่อนจะทำเป็นรูปเรือ ให้คล้ายเรือจริง ๆ และต้องทำให้น้ำหนักน้อยที่สุด จึงใช้ไม้ไผ่สานมาตกแต่งส่วนที่เป็นแคมเรือและหัวท้ายเรือคงทำให้แน่นหนา ทางด้านหัวและท้ายทำงอนคล้ายหัวและท้ายเรือ แล้วตกแต่งเป็นรูปพญานาค ใช้กระดาษสีเงินสีทองทำเป็นเกล็ดนาค กลางลำตัวพญานาคทำเป็นร้านสูงราว ๑.๕๐ เมตร เรียกว่า “ร้านม้า” ส่วนที่สำคัญที่สุด คือ บุษบก ซึ่งแต่ละที่จะมีเทคนิคการออกแบบบุษบก มีการประดิษฐ์ประดอย อย่างมาก หลังคาบุษบกนิยมทำเป็นรูปจัตุรมุข ตกแต่งด้วยหางหงส์ ช่อฟ้า ใบระกา และทั้งครอบครีวต้องเตรียม “แทงต้ม” เตรียมหาในกระพ้อ และข้าวสารข้าวเหนียวเพื่อนำไปทำขนมต้ม “แขวนเรือพระ”

การอัญเชิญพระลากขึ้นประดิษฐานบนบุษบก

พระลาก คือ พระพุทธรูปยืน แต่ที่นิยม คือ พระพุทธรูปปางอุ้มบาตร เมื่อถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๑ พุทธบริษัทจะสงฆ์พระและเปลี่ยนจิวร แล้วอัญเชิญขึ้นบนบุษบกแล้วพระสงฆ์จะเทศนา เรื่อง การเสด็จไปดาวดึงส์ของพระพุทธเจ้า ในวันแรม ๑ ค่ำเดือน ๑๑ ในตอนเช้ามีด ชาวบ้านจะมาตักบาตรหน้านมพระ เรียกว่า “ตักบาตรหน้าล้อ” แล้วอัญเชิญขึ้นประดิษฐาน บนนมพระ

ชักพระบก

ใช้เชือกแบ่งผูกเป็น ๒ สาย เป็นสายผู้หญิงและสายผู้ชาย ใช้โพน ฆ้อง ระฆัง เป็นเครื่องตีให้จังหวะในการลากพระ คนลากจะเบียดเสียดกันสนุกสนานและประสานเสียงร้องบทลากพระเพื่อผ่อนแรง ตัวอย่างบทร้องที่ใช้ลากพระ คือ อีสาระพา เฮโล เฮโล ไอ้ไทรกลมกลม หวันมสาวสาว ไอ้ไทรยาวยาว สาวสาวชอบใจ

ประเพณีชักพระบกเรียกได้ว่าเป็นประเพณีท้องถิ่นของชาวบ้านตำบลเสวียดอำเภوتاฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่สืบทอดกันมากกว่า ๓๐๐ ปี ในวันวิสาขบูชา หรือ วันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๖ ทั้งปีคือประเพณีชักพระบกในระยะทางร่วม ๒ กิโลเมตรจากวัดหนึ่ง ไปยังอีก วัดอีกหนึ่ง โดยชาวบ้านต่างร่วมใจกันกลับจากต่างถิ่นเพื่อมาร่วมงานให้เป็นสิริมงคล และเพื่อความรักความสามัคคีของชุมชนที่อนุรักษ์สืบทอดกันมายาวนาน ชนรุ่นหลังยากจะเห็นประเพณีชักพระบกของชาวบ้านตำบลเสวียด สืบทอดกันมากกว่า ๓๐๐ ปี จากวัดประตู่ใหญ่ หมู่ที่ ๔ ตำบลเสวียด เพื่อไปจอดที่วัดท่าให้ประชาชนอีกหมู่บ้านได้ร่วมกันสงฆ์น้ำพระ และสมโภชเป็นเวลา ๑ คืน ก่อนที่จะชักพระกลับวัดประตู่ใหญ่ในวันรุ่งขึ้นอีกครั้ง ซึ่งระหว่างทางต้องผ่านทุ่งนา หนองน้ำ ทำให้ตลอดเส้นทางชาวบ้านได้มี

โอกาสเล่นสาดโคลน สาดน้ำใส่กันอย่างสนุกสนาน เพื่อเป็นการให้ลืมความเหนื่อยใน ระหว่างทางชักลากพระ สำหรับก่อนการเริ่มชักลากจากวัดประตูใหญ่ ก็จะมีงานทำบุญเลี้ยงพระสงฆ์นำพระพุทธรูปที่ใช้ประดิษฐานบนรถพนมพระ และสิ่งที่ขาดไม่ได้คือขนมจิ้ง หนึ่งเดียวในตำบลเสียด อำเภอกาญจนบุรี ที่ชาวบ้านได้ร่วมกันทำก่อนหน้านี้เพื่อมา ใช้เป็นขนมแจกจ่ายชาวบ้านที่มาร่วมงานชักพระดังกล่าว

ลากพระน้ำ

การลากพระทางน้ำจะสนุกกว่าการลากพระทางบก เพราะสภาพการเอื้ออำนวยต่อกิจกรรมอื่น ๆ เช่น สะดวกในการลากพระง่ายแก่การรวมกลุ่มกันจัดเรือพาย แห่ลากพระน้ำที่มีชื่อเสียงอย่างยิ่ง คือ ที่อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง อำเภอลำสวน จังหวัดชุมพร อำเภอบึงพินิจ และอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอปากพูน จังหวัดนครศรีธรรมราช รองลงมาอำเภอระนอง จังหวัดสงขลา อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง โดยเฉพาะอำเภอลำสวนและที่บ้านแหลมโพธิ์ อำเภอกาญจนบุรี จะมีการเล่นเพลงเรือ ที่ขึ้นชื่อ ส่วนที่อำเภอปากพูนมีการเล่น “ซัดหลุม” (ซัดโคลน) กันสนุกสนานเพราะที่ปากพูนมีโคลนตมมาก การลากพระทางน้ำของเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แปลกกว่าที่อื่น คือ จะลากกัน ๓ วัน ระหว่างแรม ๘ ค่ำถึงแรม ๑๐ ค่ำ เดือน ๑๑ มีการปาสาหร่ายโต้ตอบกันระหว่างหนุ่มสาว มีการเล่นเพลงเรือ และที่แปลกพิเศษ คือ มีการทอดผ้าป่าสามัคคีในวันเริ่มงาน

๙. ด้านโภชนาการ

ไข่แดง (ไข่เค็มไชยา)

ไข่แดง เป็นนามเรียกลักษณะของ"ไข่เค็มไชยา"ของดีขึ้นชื่อของ อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นไข่เค็มที่มีประวัติความเป็นมาและชื่อเสียงกล่าวขวัญกันทั่วไป ไข่เค็มไชยาเป็นไข่เค็มที่ทำจากไข่เป็ดที่เลี้ยงในเขตอำเภอไชยา ซึ่งเป็นแหล่งเลี้ยงเป็ดขนาดใหญ่ ด้วยสภาพพื้นที่ที่เป็นทุ่งนาอีกทั้งชาวบ้านยังเลี้ยงเป็ดโดยให้ข้าวเปลือกเป็นอาหารเสริม ส่งผลให้ไข่เป็ดมีไข่แดงสีแดงจัด ไข่แดงมีมากกว่าไข่ขาว สีส้มมันวาว รสมันไร้กลิ่นคาว วัตถุดิบที่ใช้ ได้แก่ ไข่เป็ดสด ดินจอมปลวก เกลือ และขี้เถ้าแกลบ

ขนมจิ้ง

ขนมจิ้งนิยมทำกันมากในอำเภอไชยา เครื่องปรุงขนมชนิดนี้ ประกอบด้วยข้าวเหนียวน้ำและน้ำตาล โดยนำข้าวสารเหนียว แขน้ำต่างประมาณ ๓-๕ ชั่วโมงต่อจากนั้นนำข้าวสารเหนียวมาห่อด้วยใบไผ่แฉะ ห่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว น้ำจิ้งไปต้มจนกว่าจะสุกก็จะได้จิ้งตามที่ต้องการ ส่วนใหญ่ นิยมรับประทานกับน้ำเชื่อมหรือน้ำกะทิก็ได้

ขนมกรุป

ขนมกรุปเป็นอาชีพอาชีพดั้งเดิมของครอบครัวและชาวบ้านแถบนี้มีอาชีพทำนาและทำสวน ชาวบ้านจะผลิต น้ำตาลโตนด และ ข้าวเจ้า ข้าวเหนียวไว้บริโภคและขาย ทำให้หาวัตถุดิบในการทำขนมได้ง่ายในท้องถิ่นและมีราคาถูก จึงนิยมทำอาหารและขนมประเภท แป้งและน้ำตาล วัตถุดิบที่ใช้ ได้แก่ ข้าวเหนียว น้ำตาลโตนด น้ำมันพืช หรือ น้ำมันปาล์ม กระดาษ (ภาชนะที่ใช้วางไว้ตากแดด) และ ขี้ผึ้ง

เหนียวกวน

"เหนียวกวน" หรือ "ข้าวเหนียวกวน" เป็นขนมที่นิยมทำรับประทานกันในครัวเรือน หรือ ฝากญาติมิตรกันมาก ของชาวอำเภอไชยา เครื่องปรุง มีข้าวเหนียวหนึ่ง มะพร้าวขูด (ต้องไม่แฉะจัด) น้ำผึ้ง (น้ำตาลโตนดที่เคี้ยวยังไม่แข็ง) หอมซอย การปรุงเริ่มด้วยนำข้าวเหนียวขาวไปแช่น้ำประมาณ ๓ ชั่วโมง นำไปนึ่งให้สุก เทข้าวเหนียวที่นึ่งแล้วใส่ ถาดผึ่งให้หมาด ๆ นำน้ำตาลที่เคี้ยวพอเป็นน้ำผึ้ง มาตั้งไฟให้เดือด (ควรใช้กระทะทอง-เหลือง) ใส่ข้าวเหนียวกวนให้เข้ากัน แล้วใส่มะพร้าวขูด หอมซอย กวนไปเรื่อยๆ จนแห้ง แต่ไม่ให้แข็งเกินไป ยกลงกวนอีกเล็กน้อย นำไปห่อด้วยใบตองแห้งขนาดพอควร (ใช้ใบตองกล้วยตานีที่แห้งนำมาฉีก เจียนหัวท้ายให้เรียบบ่อยเช็ดให้สะอาดแล้วนำไปห่อ)

ข้าวหลาม

ข้าวหลาม เป็นข้าวเจ้าที่ทำให้สุก โดยเอาข้าวสารห่อใบไม้ใส่กระบอกล้อมแล้วเผาไฟให้สุก ส่วนผสม ข้าวสารเจ้า ใบเรียด น้ำ โดยการนำ ข้าวสารมาล้างให้สะอาด แล้วห่อด้วยใบเรียด (ทำให้ข้าวหลามหอมน่ารับประทาน) ห่อแบบข้าวต้มมัด แต่ไม่ต้องผูกเชือก นำข้าวสารที่ห่อ ไปใส่ในกระบอกล้อมไฟให้น้ำให้ท่วมแล้วเอาไปย่างไฟให้สุก รับประทานเป็นอาหารหลักได้

ยาหนม(กะละแม)

เป็นขนมชนิดหนึ่งที่นิยมทำในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งนิยมทำในงาน เช่น งานแต่งงาน งานบวชนาค ฯลฯ งานใดๆ เลี้ยงยาหนม ถือว่าเป็นงานใหญ่มาก เพราะการกวนยาหนมต้องใช้คนจำนวนมาก ยาหนมจึงมีศักดิ์ศรีสูงกว่า ขนมประเภทอื่นๆ เหตุผลที่เรียกว่า ยาหนม ผู้รู้ในสมัยก่อนให้เหตุผลว่า คำว่า ยาหนม นำมาจากชื่อเต็มว่า พระยาหนม หรือพญาหนม ซึ่งหมายถึง ยอดแห่งขนม หรือ เจ้าแห่งขนมทั้งหลาย แต่ชาวใต้นิยมเรียกสั้น จึงตัดคำว่า พระ ออกเหลือแต่ ยาหนม ส่วนผสมในการทำ ได้แก่ แป้งข้าวเหนียว น้ำตาลปีบ น้ำกะทิสด ซึ่งคั้นจากมะพร้าว หรือมะพร้าวที่ขูดแล้ว

๑๑.๒ บุคคลสำคัญ

๑๑.๒.๑ พุทธทาสภิกขุ

บิดาของท่านพุทธทาสภิกขุชื่อ เชียง พานิช ประกอบอาชีพหลักคือการค้าขายของชำ บิดาของท่านพุทธทาสภิกขุเป็นคนไทยเชื้อสายจีน เนื่องจากปู่ของท่านพุทธทาสภิกขุ อพยพจากมณฑลผู้เจี้ยน ประเทศจีน มาเป็นช่างเขียนภาพสีบนกระจกที่เมืองไชยา ย่าของท่านพุทธทาสภิกขุชื่อส้มจิ้น ซึ่งเชื้อสายของย่าอพยพจากอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มาอยู่เมืองไชยา ตั้งแต่สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ แต่เดิมบิดาของท่านพุทธทาสภิกขุใช้แซ่โช้วหรือช่อ (หรือโค้ว ในภาษาแต้จิ๋ว) ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัตินามสกุลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทางราชการจึงเปลี่ยนนามสกุลของบิดาท่านเป็น พานิช เพราะตอนนั้นมีเพียงครอบครัวของท่านเท่านั้นที่ทำการค้าขายงานอดิเรกที่รักยิ่งของบิดาท่านพุทธทาสภิกขุคืองานด้านช่างไม้ โดยในเวลารว่าง บิดาของท่านพุทธทาสภิกขุจะทำการต่อเรือไม้เป็นอาชีพเสริม ซึ่งทำให้ท่านพุทธทาสภิกขุสนใจ และชอบในงานด้านนี้ไปด้วย แม้ที่สวนโมกขพลาราม งานไม้ส่วนใหญ่ก็เกิดจากการทำกันเองของคณะสงฆ์ นอกจากนี้ บิดาของท่านพุทธทาสภิกขุยังมีความสามารถในทางกวี ซึ่งความสามารถด้านนี้ส่งอิทธิพลต่อท่านพุทธทาสภิกขุเป็นอย่างมาก โดยผลงานธรรมะของท่านพุทธทาสภิกขุส่วนหนึ่งได้ประพันธ์ไว้ในรูปร้อยกรอง ซึ่งมีความไพเราะ และดึงดูดใจให้คนทั้งหลายเข้าถึงเนื้อหาธรรมะได้ง่ายขึ้น

มารดาของท่านพุทธทาสภิกขุชื่อ เคลื่อน พานิช เกิดที่อำเภอท่าฉาง ตาของท่านพุทธทาสภิกขุชื่อเล่ง มียศเป็นขุนสิทธิสาร ปกครองหัวเมืองกระตะ หรืออำเภอกาญจนดิษฐ์ในปัจจุบัน ครอบครัวของตาชายมีความมั่นคงในพระพุทธศาสนา และมีการปฏิบัติสมาธิภาวนากันภายในบ้านเรือน ทำให้มารดาของท่านพุทธทาสภิกขุใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนามาตั้งแต่เด็ก ซึ่งความศรัทธาในพระพุทธศาสนานี้ได้ส่งต่อมาที่บุตร และหล่อหลอมให้เด็กชายเงื่อม พานิช กลายเป็นท่านพุทธทาสภิกขุในเวลา

บรรพชิต

ท่านพุทธทาสภิกขุได้บวชเรียนตามประเพณี เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๙ ที่โรงอุโบสถวัดอุบล หรือวัดนอก ก่อนจะย้ายมาประจำอยู่ที่วัดพุมเรียง มีพระอุปชฌาย์คือ พระครูโสภณเจตสิกการาม (คง วิมาโล) รองเจ้าคณะเมืองในสมัยนั้น และมีพระปลัดพุ่ม อินทโชโต เจ้าอาวาสวัดอุบล และ พระครูศักดิ์ ธรรมกิตติโต เจ้าอาวาสวัดวินัย หรือวัดหัวคู เป็นพระคู่สวด ท่านพุทธทาสภิกขุได้รับฉายาว่า อินทปญโญ ซึ่งแปลว่าผู้มีปัญญาอันยิ่งใหญ่การบวชของท่านพุทธทาสภิกขุเป็นไปตามธรรมเนียม และไม่คิดที่จะบวชไม่สึก

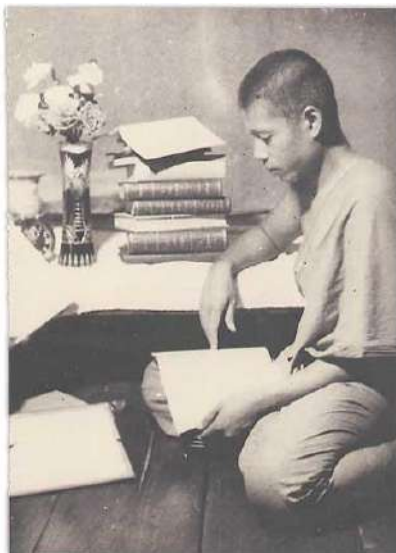
ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้รับกิจนิมนต์ในการเทศน์อยู่เสมอ ศึกษาต่อด้วยการเรียนนักธรรม และยังได้เขียนหนังสือพิมพ์เถื่อนลงในกระดาษฟูลสแก๊ป เป็นเรื่องขำขันให้ผู้อื่นได้หัวเราะ กันภายในวัด ท่านเจ้าคณะอำเภอจึงไปคุยกับโยมแม่ของท่านพุทธทาสภิกขุว่าท่านพุทธทาสภิกขุควรจะอยู่เป็นพระต่อไป ส่วนน้องชายของท่านนั้นไม่ต้องบวชก็ได้ เพราะมีชีวิตเหมือนพระอยู่แล้ว คือ เป็นคนมักน้อย สันโดษ การกินอยู่เรียบง่าย และตัดผมสั้นเกรียนตลอดเวลา ในกรณีนี้ ทำให้นายธรรมทาส น้องชายของท่านพุทธทาสภิกขุ ไม่ได้บวช และยอมละทิ้งการศึกษาจากคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มารับผิดชอบหน้าที่ทางบ้าน เพื่อให้ท่านพุทธทาสภิกขุเจริญสมณธรรมต่อไป

ชีวิตสมณเพศในพรรษาที่สองของท่านพุทธทาสภิกขุไม่ต่างจากพรรษาแรกมากนัก ท่านพุทธทาสภิกขุได้ศึกษานักธรรมต่อ และสอบได้นักธรรมโทในพรรษานี้

เมื่อออกพรรษาได้ไม่นาน ช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๔๗๑ อาเลียง น้องชายของบิดาท่านพุทธทาสภิกขุ ได้ผลักดันให้ท่านพุทธทาสภิกขุเข้าศึกษาความรู้ทางธรรมต่อที่กรุงเทพฯ

ท่านพุทธทาสภิกขุได้เข้ามาอยู่กรุงเทพฯ ที่วัดปทุมคงคาราชวรวิหาร โดยอาศัยกับพระครูชยาภิวังษ์ (กลั่น) ซึ่งเป็นพระผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดกับท่านพุทธทาสภิกขุ และได้มาศึกษาต่อที่กรุงเทพฯ เช่นเดียวกัน

ในพรรษาที่สาม ท่านพุทธทาสภิกขุสอบนักธรรมชั้นเอกได้ เมื่อออกพรรษา คุณนายหังวน เศรษฐภักดี ซึ่งเป็นผู้บริจาคเงินสร้างโรงเรียนนักธรรมที่วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร และเป็นญาติของท่านพุทธทาสภิกขุ รวมทั้งพระครูโสภณเจตสิกการาม (เอี่ยม) รองเจ้าอาวาสวัดพระบรมธาตุไชยาในสมัยนั้น ได้ชักชวนให้ท่านพุทธทาสภิกขุมาเป็นอาจารย์สอนนักธรรมอยู่ที่วัดพระบรมธาตุไชยาแห่งนี้ ท่านพุทธทาสภิกขุจึงได้เลื่อนกำหนดการลาสิกขาไว้ก่อน และมาเป็นอาจารย์สอนนักธรรมอยู่หนึ่งปี กลวิธีการสอนของท่านพุทธทาสภิกขุชวนติดตาม ทำให้นักเรียนของท่านสอบได้หมดยกขึ้น

ท่านพุทธทาสภิกขุจึงเข้ากรุงเทพฯ อีกคราวหนึ่ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๓ เมื่ออยู่กรุงเทพฯ ในครั้งนี้ ท่านพุทธทาสภิกขุคิดเพียงแต่จะมุ่งเรียนภาษาบาลีเท่านั้น และทั้งเรื่องการลาสิกขาเอาไว้ก่อน แต่ท่านพุทธทาสภิกขุไม่ได้เข้าเรียนในช่วงกลางวัน เนื่องจากเห็นว่าเป็นการสอนที่อึดอัด ไม่ทันใจ จึงให้พระครูชยาภิวัฒน์ (กลั่น) สอนพิเศษในช่วงกลางคืน นอกจากการเรียนภาษาบาลีแล้ว ท่านพุทธทาสภิกขุยังสนใจในเรื่อง การท่องเที่ยว การถ่ายภาพ เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องเล่นวิทยุ เครื่องเล่นแผ่นเสียง ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ ข้าวสารบ้านเมือง ทั้งยังติดตามงานเขียนของปัญญาชนทั้งหลายในสมัยนั้น ไม่ว่าจะเป็น ครูเทพ น.ม.ส. พระองค์วรรณเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป และหลวงวิจิตรวาทการ (วิจิตรวิจิตรวาทการ) เมื่อประกาศผลสอบปีแรก ปรากฏว่าท่านพุทธทาสภิกขุสอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค และกลายเป็นพระมหาเจี๊ยม อินทปญโญ ในปีเดียวกันนี้เอง ท่านพุทธทาสภิกขุมิงานเขียนเป็นบทความขนาดสั้นชิ้นแรก ชื่อ ประโยชน์แห่งทาน ปรากฏอยู่ในหนังสือที่พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ พระครูโสภณเจตสิกการาม (คง วิมาโล) พระอุปัชฌาย์ของท่านพุทธทาสภิกขุ และมีบทความขนาดยาว เรื่อง พระพุทธศาสนาสำหรับปุถุชน พิมพ์ในหนังสือที่ระลึกครบรอบโรงเรียนนักรัชม วัดพระบรมธาตุไชยา

มรณภาพ

พระธรรมโกศาจารย์ (เงื่อม อินทปญฺญ) ได้ละสังขารอย่างสงบ ณ สวนโมกขพลาราม เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ สิริรวมอายุ ๘๗ ปี ๖๗ พรรษา คงเหลือไว้แต่ผลงานที่ทรงคุณค่าแทนตัวท่าน ให้อนุชนคนรุ่นหลังได้สืบสานปณิธานของท่านรับมรดกความเป็น "พุทธทาส" เพื่อพุทธทาสจะได้ไม่ตายไปจากพระพุทธศาสนาดังบทประพันธ์ของท่านที่ว่า

พุทธทาส จักอยู่ไป ไม่มีตาย	แม้ร่างกายจะดับไปไม่ฟังเสียง
ร่างกายเป็น ร่างกายไป ไม่ลำเอียง	นั่นเป็นเพียงสิ่งเปลี่ยนไปในเวลา
พุทธทาส คงอยู่ไป ไม่มีตาย	ถึงดีร้ายก็จะอยู่คู่ศาสนา
สมกับมอบ กายใจ รับใช้มา	ตามบัญชาองค์พระพุทธรูปไม่หยุดเลย
พุทธทาส ยังอยู่ไป ไม่มีตาย	อยู่รับใช้ เพื่อนมนุษย์ไม่หยุดเฉย
ด้วยธรรมโฆษณ์ตามที่วางไว้อย่างเคย โอ้เพื่อนเอ๋ยมองเห็นไหมอะไรตายๆ	
แม้ฉันตาย กายลับ ไปหมดแล้ว	แต่เสียงสั่ง ยังแจ้ว แว่วหูสหาย
ว่าเคยพลอดกันอย่างไรไม่เสื่อมคลาย ก็เหมือนฉันไม่ตาย กายธรรมยัง	
ทำกับฉัน อย่างกะฉัน นั้นไม่ตาย	ยังอยู่กับ ท่านทั้งหลายอย่างหนหลัง
มีอะไรมาเขี่ยไค้ ให้กันฟัง	เหมือนฉันนั่ง ร่วมด้วย ช่วยชี้แจง
ทำกับฉัน อย่างกะฉัน ไม่ตายเกิด	ย่อมจะเกิด ผลสนอง หลายแขนง
ทั้งวันนัด สนทนา อย่าเลิกแล้ง	ทำให้แจ้ง ที่สุดได้ เลิกตายกันๆ

เกียรติคุณ

สมณศักดิ์ ท่านพุทธทาสภิกขุได้รับสมณศักดิ์ตามลำดับ ดังนี้

- พ.ศ. ๒๔๗๓ พระมหาเงื่อม
พ.ศ. ๒๔๘๙ พระครูสัญญาบัตรที่ พระครูอินทปัญญาจารย์
พ.ศ. ๒๔๙๓ พระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระอริยันทมณี
พ.ศ. ๒๕๐๐ พระราชาคณะชั้นราชที่ พระราชชัยคีรี สมานินทริยคณาธิปัตย์ โมกขพลวัตร
ธรรมสุนทรยติคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี
พ.ศ. ๒๕๑๔ พระราชาคณะชั้นเทพที่ พระเทพวิสุทธิเมธี ศรีภาวนาจารย์ สุนทรญาณพิสิฐ
มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี
พ.ศ. ๒๕๓๐ พระราชาคณะชั้นธรรมที่ พระธรรมโกศาจารย์ สุนทรญาณดิลก ตรีปิฎกธรรมภูสิต
ยติคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี

ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

ท่านพุทธทาสภิกขุได้รับการถวายปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ในสาขาต่างๆ จากสถาบัน
ต่างๆ ดังนี้

๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๒ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัย
ราชวิทยาลัย

๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๘ อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาปรัชญา
และศาสนา จากมหาวิทยาลัยศิลปากร

๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาครุศาสตร์
จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาปรัชญา
จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๓ ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๖ ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อื่นๆ

นอกจากสมณศักดิ์และปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แล้ว ท่านพุทธทาสภิกขุยังได้รับการยกย่องจากองค์กรต่างๆ ดังนี้

พ.ศ. ๒๕๐๘ หนังสือแก่นพุทธศาสนา ได้รับรางวัลชนะเลิศ หนังสือดีประจำปี

พ.ศ. ๒๕๐๘ จากองค์การยูเนสโก

พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้รับคัดเลือกเป็นบุคคลทำประโยชน์ฝ่ายบรรพชิตเนื่องในโอกาส สมโภชน์กรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ได้รับรางวัลเป็นสัญลักษณ์เสาโอศุก และเงินสดจำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๕๓๗ ครุสภาประกาศยกย่องเชิดชูว่าเป็นผู้ทำคุณประโยชน์อย่างสูงยิ่งต่อการศึกษาชาติ เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๐๐ ปี กระทรวงศึกษาธิการ

๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ องค์การยูเนสโก ประกาศยกย่องให้ท่านพุทธทาสภิกขุเป็นบุคคลสำคัญของโลก ด้านส่งเสริมสันติธรรม สันติธรรม วัฒนธรรม ความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีของมวลมนุษย

พ.ศ. ๒๕๔๙ รัฐบาลไทย รวมทั้งหน่วยงานต่างๆ ได้พร้อมใจกันจัดกิจกรรมทางธรรมะเนื่องในโอกาสรำลึกครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาล ท่านพุทธทาสภิกขุ

ผลงาน

ท่านพุทธทาสภิกขุมีผลงานที่เรียบเรียงเป็นหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก อาทิ เช่น (เรียงลำดับตามตัวอักษร)

- แก่นพุทธศาสนา
- คู่มือมนุษย์
- ตัวกูของกู ฉบับย่อความ
- ธรรมโฆษณ์ รายละเอียด
- ปฏิจ্ঞสมุปปาตจากพระโอษฐ์
- พระพุทธเจ้าสอนอะไร
- พุทธประวัติจากพระโอษฐ์
- ภาษาคน-ภาษาธรรม
- หนังสือพิมพ์พุทธศาสนา
- อิทัปปัจจยตา (๑๐๐ หนังสือดีที่คนไทยควรอ่าน)
- สูตรของเว่ยหล่าง

๑๑.๒.๒ พระเทพรัตนกวี (เกตุ ธมมวโร)

พระเทพรัตนกวี (เกตุ ธมมวโร) อดีตเจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผลงานด้านการอบรมสั่งสอน ด้านการปกครองคณะสงฆ์ ด้านงานประพันธ์ ทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง เผยแพร่เป็นวิทยาทานกว่า ๒๐๐ เรื่อง จนท่านได้รับ พระราชทานสมณศักดิ์เป็น พระเทพรัตนกวี ท่านจึงเป็นบุคคล ที่ควรแก่การศึกษาและ ควรแก่การยกย่องอย่างสูงท่านหนึ่ง ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๑.๒.๓ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ)

สมพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ) เดิมชื่อเกี่ยว เป็นชาวอำเภอกะสมุย เจ้าอาวาสวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช องค์ปัจจุบัน

๑๑.๒.๔ พระชยาภิวังษ์ (หนู ตีสโส)

พระชยาภิวังษ์ (หนู ตีสโส) เดิมชื่อหนู ผลงานที่สำคัญ ท่านได้บูรณปฏิสังขรณ์องค์พระบรมธาตุไชยา และเป็นเจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี องค์แรก

๑๑.๒.๕ พระกิตติมงคลพิพัฒน์ (จ้อย จิตบุญโญ)

พระกิตติมงคลพิพัฒน์ (จ้อย จิตบุญโญ) เดิมชื่อจ้อย เป็นพระฝ่ายวิปัสสนาธุระ พระเถลิงพระเกียรติ อดีตเจ้าอาวาสวัดเขาสุวรรณประดิษฐ์ อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๑.๒.๖ พระยาวจีสัตยารักษ์ (ขำ ศรียาภัย)

พระยาวจีสัตยารักษ์ (ขำ ศรียาภัย) เดิมชื่อ ขำ อดีตเป็นเจ้าเมืองไชยา เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในด้านต่าง ๆ เช่นการค้าขาย การฝึกหัดละการจับช้าง มีความสามารถในการพูดภาษาจีน ตันตระกูลศรียาภัย หรือ ณ เมืองไชยา (เก่า)

๑๑.๒.๖ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต

พระประวัติ

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต มี

พระนามเดิมเมื่อแรกประสูติคือ หม่อมเจ้าวิภาวดี รัชนี้ เป็นพระธิดาในพระราชมวงษ์เธอ พระองค์เจ้ารัชนี้แจ่มจรัส กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ประสูติแต่หม่อมเจ้าพรพิมลพรรณ รัชนี้(พระนามเดิม: หม่อมเจ้าพิมลพรรณ วรวรรณ) มีพระอนุชาร่วมพระบิดามารดาเดียวกันคือ หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี้

หม่อมเจ้าวิภาวดี รังสิต เสกสมรสกับหม่อมเจ้าปิยะรังสิต รังสิต พระโอรสในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ โดยได้รับพระราชทานน้ำพระมหาสังข์จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และมีธิดาสองท่าน คือ

๑. หม่อมราชวงศ์วิภาวดี รังสิต สมรสกับสวณิต คงสิริ และสมรสอีกครั้ง กับวิลเลียม บี. บูธ มีบุตรจากการสมรสครั้งแรกสองคน และครั้งที่สองหนึ่งคน

๒. หม่อมราชวงศ์ปริยันทนา รังสิต สมรสและหย่ากับ มหาราช จกต์ สิงห์ พระอนุชาของมหาราชองค์ปัจจุบันแห่งเมืองชัยปุระ รัฐราชสถาน ประเทศอินเดีย ปัจจุบันสมรสกับปานศักดิ์ รังสีพราหมณกุล มีบุตรจากการสมรสครั้งแรกสองคน

พระนามแฝง

พระองค์ทรงมีผลงานนวนิยาย โดยเฉพาะนวนิยายในแนวรักสุข ด้วยพระนามแฝง ว.ณ ประมวญมารค ซึ่งเป็นพระนามแฝงเดียวที่ใช้ ถ้าไม่ใช่พระนามแฝงก็จะทรงใช้ชื่อพระนามเลย ซึ่งท่านได้ทรงอธิบายพระนามแฝงว่า ตัว ว. คืออักษรย่อตัวแรกของชื่อคือวิภาวดี, ตัว ณ (ณะ) แปลว่า แห่ง, คำว่า ประมวญ คือ ชื่อถนนที่บ้านของท่าน (วังประมวญ) ตั้งอยู่, คำว่า มารค หรือ มรคา คือ ถนนในภาษาแขก ดังนั้น ว.ณ ประมวญมารค ก็คือ ว.แห่งถนนประมวญ นั่นเอง

หม่อมเจ้าภิศเดช รัชนี พระอนุชาของพระองค์ ทรงใช้นามปากกาว่า ภ.ณ ประมวญมารค ด้วยเหตุผลเดียวกัน

การศึกษา

พระองค์เจ้าหญิงวิภาวดีรังสิต ทรงเริ่มต้นที่โรงเรียนผดุงตฤณี อยู่ ๑ ปี ต่อมาได้ทรงย้ายมาเข้าที่โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัยไม่ถึงปีก็เสด็จไปศึกษาที่โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัยจนจบชั้นมัธยมปีที่ ๘ มหาวิทยาลัยน.ม.ส. การเรียนในสมัยนั้น ผู้สอนเป็นแม่ชีชาวอเมริกันและยุโรป กวดขันเรื่องภาษาแก่เด็กนักเรียนอย่างเอาจริงเอาจัง ตำราต่างล้วนเป็นภาษาอังกฤษ แม้แต่ตำราคณิตศาสตร์ก็เรียนเป็นภาษาอังกฤษล้วน เด็กนักเรียนจึงอ่านเขียนและพูดภาษาอังกฤษได้คล่อง พระองค์เจ้าหญิงวิภาวดีฯ ทรงเล่าว่า " พูดอังกฤษได้คล่องตั้งแต่ยังเป็นนักเรียนอยู่ เพราะได้ศึกษาจากมาแมร์เจ็มมะ ซึ่งจำจ๋าจำไซขนาดหนักมาตั้งแต่เด็ก"

สิ้นพระชนม์

หม่อมเจ้าหญิงวิภาวดี รังสิต ได้เข้ารับราชการสนองพระเดชพระคุณโดยเสด็จเยี่ยมราษฎรในจังหวัดต่าง ๆ ทว่าราชอาณาจักรตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ และพระกรณียกิจที่เสด็จแทนพระองค์ไปทรงเยี่ยมทหาร ตำรวจ พลเรือน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นต้นมา

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๐ ขณะเสด็จไปรับตำรวจตระเวนชายแดนที่บาดเจ็บจากการเหยียบกับระเบิด ที่ ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้ก่อการร้ายได้ระดมยิงมาที่เฮลิคอปเตอร์ที่ประทับ จนกระทั่งหม่อมเจ้าหญิงวิภาวดีรังสิต ทรงถูกยิงถึงแก่พระชนม์ ก่อนการสิ้นพระชนม์พระองค์ยังมีพระสติสัมปชัญญะดี ทรงเป็นห่วงตำรวจตระเวนชายแดนอยู่ตลอด มีรับสั่งว่า “ตชด. เป็นอย่างไรบ้าง เอาออกมาได้หรือยัง ให้รีบไปส่งโรงพยาบาล อย่าให้พวกมันรู้ว่าฉันถูกยิง มันจะเหิมเกริม” และ “ฉันไม่เป็นไรแล้ว ตชด.มาหรือยัง ให้รีบไปส่งโรงพยาบาลด่วน” ผู้เห็นเหตุการณ์ยังเล่าอีกว่า พระองค์ตรัสขอให้พระมหาวิระ และครูบาธรรมชัยกราบถวายบังคมลาพระเจ้าอยู่หัว

แทน ทรง "ขอนิพพาน" และตรัสเป็นประโยคสุดท้ายว่า ทรงเห็นนิพพานแล้ว พระนิพพานที่พระองค์เห็นนั้น สวยงดงาม และ "แจ่มใสเหลือเกิน"

วันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๐ มีพระบรมราชโองการสถาปนา หม่อมเจ้าหญิงวิภาวดี รังสิต เป็นพระเจ้าน้องนางเธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต ต่อมา และได้นำพระนาม "วิภาวดีรังสิต" มาใช้เป็นชื่อถนนตามพระนามดังกล่าว (เดิมชื่อ: ถนนซูเปอร์ไฮเวย์)

นอกจากนี้พระองค์ยังเป็นที่รักยิ่งของชาวอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เนื่องด้วยพระองค์เป็นผู้นำความเจริญต่างๆไปสู่พื้นที่จนได้รับฉายาว่า เจ้าแม่พระแสง และพระองค์ยังได้ประทานชื่อตำบลบางสวรรค์ ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอพระแสง

ทางด้านการนิพนธ์

ได้เคยเป็นเลขานุการของพ่อตอนพระเนตรเป็นต้อ ก็ทรงบอกให้ฉันเขียนหน้าห้าไปลงหนังสือ "ประมวญวัน" ทั้งวัน และยังรับคำบอกของท่าน เรื่อง "สามกรุง" และอื่นๆ เป็นเล่มๆ ที่เดียว การที่ได้ทรงคลุกคลีอยู่กับหนังสือ และยังทรงได้ใกล้ชิดกับเสด็จพ่อ ผู้ทรงเป็นกวีเอก ทำให้พระองค์เจ้าหญิงวิภาวดีรังสิต สนพระทัยที่จะนิพนธ์ขึ้นเองบ้าง เมื่อพระชันษาเพียง ๑๔ ปี

พระนิพนธ์เรื่องแรก ไม่ใช่ "ปริศนา" แต่เป็นเรื่องแปล ชื่อ "เด็กจอมแก่น" ทรงแปลจากหนังสือรวมเรื่องสั้นชุด William ของ Richmal Crompton ซึ่งเป็นนักเขียนวรรณกรรมเยาวชนชื่อดังของอังกฤษ ในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ วิลเลียม เป็นเด็กชายอายุ ๑๑ ปี อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเล็กๆ ในชนบทของอังกฤษ มีเพื่อนร่วมแก๊งค์อีก ๓ คน ชื่อจินเจอร์ ดักลาส เฮนรี เรียกตัวเองว่า คณะนอกกฎหมาย หรือ The Outlaws เจตนาดีของวิลเลียม ด้วยความไร้เดียงสาประสาเด็ก ก่อเรื่องปวดเศียรเวียนเกล้าให้ผู้ใหญ่เวียนหัวไปตามๆกัน แต่ก็ขบขันครื้นเครงสำหรับคนอ่าน เรื่องนี้เมื่อลงพิมพ์ใน "ประมวญสาร" เป็นเรื่องที่ขายดีมาก นักเรียนโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนที่อยู่ใกล้โรงพิมพ์ ได้เข้ามาซื้อจนเกลี้ยงโรงพิมพ์กลายเป็นเรื่องขำดี เพราะเด็กนักเรียนชอบอ่าน ทรงรำลึกว่า "การที่ข้าพเจ้ากลายเป็นนักเขียนขึ้นมาตั้งแต่อายุ ๑๔ ปีนั้น ก็เพราะข้าพเจ้ามีพ่อแม่ที่เข้มงวด อยากให้ข้าพเจ้ารู้ค่าของเงิน จึงไม่ได้ตามใจข้าพเจ้าให้เงินทองใช้จนเหลือเฟือ แต่สนับสนุนข้าพเจ้าในทางที่ควร คือสอนให้มีความรู้จักใช้หัวคิดที่จะทำโน่นทำนี่เพื่อถึงจุดหมายในความต้องการของตน... ถ้าพ่อแม่ของข้าพเจ้าไม่ฉลาด เห็นการณ์ไกลและสนับสนุนข้าพเจ้าในทางที่ถูกที่ควรแล้ว ว.ณ ประมวญมารค ก็คงจะไม่มีกำเนิดขึ้นมาในโลก คงจะดำเนินอยู่ตลอดชีวิต ไม่มีผลงานออกมาให้ใครได้อ่านสักชิ้นเดียวเป็นแน่"

ผลงานที่สร้างชื่อเสียง

- ปริศนา
- เจ้าสาวของอานนท์
- รัตนาวดี
- นิกกับพิม
- คลั่งเพราะรัก
- ฤทธิ์ราชินีสาว
- พระราชินีนาถวิกตอเรีย
- เรื่องลึกลับ
- เด็กจอมแก่น
- ตามเสด็จปากีสถาน
- ตามเสด็จประพาสอิหร่าน

พระเกียรติยศและพระอิสริยยศ

- หม่อมเจ้าวิภาวดี รัชินี (๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๓ — ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๙)
- หม่อมเจ้าวิภาวดี รังสิต (๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ — ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๐)
- พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต (พระราชทานพระอิสริยยศหลังสิ้นพระชนม์; ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๐)

พระยศกองอาสารักษาดินแดน

๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ : นายกองเอก กองอาสารักษาดินแดน (พระราชทานพระยศหลังสิ้นพระชนม์)

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

ในประเทศ

- ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๖ : เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ ๙ ชั้นที่ ๓
- ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ : ตติยจุลจอมเกล้า
- ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ : ทุตติยจุลจอมเกล้า
- ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ : ทุตติยจุลจอมเกล้าพิเศษ
- ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๐ : ประถมาภรณ์ช้างเผือก (พระราชทานหลังสิ้นพระชนม์)
- ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๐ : มหาจักรีบรมราชวงศ์ (พระราชทานหลังสิ้นพระชนม์)

๑๑.๒.๘ ครูจำลอง วิศุกกาญจน์

ประวัติการศึกษา

ครูจำลองเรียนชั้นประถมที่โรงเรียนปลูกปัญญา และเริ่มเรียนชั้นมัธยมที่โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย จังหวัดภูเก็ต จบชั้นมัธยมปีที่ ๘ ต่อจากนั้นได้เข้ากรุงเทพฯ ศึกษาต่อวิชาครูประกาศนียบัตรครูประโยคประถม (ป.ป.) และได้เริ่มรับราชการครั้งแรกที่จังหวัดกระบี่ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้มาดำรงตำแหน่งครูโรงเรียนสุราษฎร์ธานี

เหตุการณ์ประวัติศาสตร์

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ซึ่งเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ กองทัพเรือญี่ปุ่นได้มุ่งตรงเข้าสู่อ่าว บ้านดอนและบุกขึ้นตลาดบ้านดอน ในวันนั้นได้มีประชาชนจำนวนมากประกอบพิธีวันฉลองรัฐธรรมนูญที่หน้าศาลากลางจังหวัดสุราษฎร์ธานีเมื่อทราบข่าวการบุกขึ้นตลาดบ้านดอนจึงเกิดความวุ่นวายขึ้น บางคนได้หนีเอาตัวรอดแต่บางคนก็พร้อมที่จะสู้ศึก ทางด้านคลังแสงได้แจกจ่ายอาวุธแก่บรรดาผู้รักชาติในครั้งนี้ ในกลุ่มนี้ครูจำลอง วิศุกกาญจน์ เป็นผู้หนึ่งรวมอยู่ด้วยโดยได้รับแจกปืนพระรามหกพร้อมกระสุนออกสู้รบต้านทานทหารญี่ปุ่น ก่อนมีการสู้รบได้มีการเจรจาระหว่างเจ้าหน้าที่ของฝ่ายไทยกับญี่ปุ่น แต่ไม่สามารถตกลงกันได้ จึงเกิดการสู้รบกันขึ้น ครูจำลองซึ่งประจำแนวรบทางด้านปีกขวา ได้ใช้รั้วสังกะสีเป็นที่กำบังใช้ปืนยิงทหารญี่ปุ่นเสียชีวิตหลายคน เมื่อทหารญี่ปุ่นบุกหนักทางปีกซ้ายครูจำลองหาทางออกไม่ได้ เพราะมีรั้วสังกะสีกั้นอยู่จึงโผล่ศีรษะขึ้นขณะประทับปืนบนไหล่ ทำให้ทหารญี่ปุ่นยิงท่านถูกที่หน้าผาก และท่านก็ได้ถึงแก่กรรมเมื่อเวลา ๑๑.๑๕ นาฬิกาของวันเดียวกัน

การรำลึก

การสู้รบของครูจำลองอย่างกล้าหาญครั้งนี้ทางราชการได้นำความกราบบังคมทูล จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเหรียญชัยสมรภูมิ นอกจากนี้ยังได้รับยศเป็นทหารยศจำเริญเอกอีกด้วย ครูจำลองเป็นครูที่สุขุมเยือกเย็น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเอาใจจริงเอาใจความกล้าหาญความเสียสละของท่าน ครั้งนั้นเป็นที่ประจักษ์แก่ชาวสุราษฎร์ธานีโดยถ้วนทั่ว ขุนวิภาคารพิศิษฐ์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสุราษฎร์ธานีในขณะนั้นจึงได้ ขนานนามวันที่ ๘ ธันวาคมว่า “วันวิญญูณ” ซึ่งในวันนี้ โรงเรียนสุราษฎร์ธานี จะมีการประกอบพิธีสักการะดวง วิญญูณของครูจำลองในทุกๆปี โดยเป็นการรวมศิษย์เก่าศิษย์ปัจจุบัน และชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีของท่านสืบมาจนกระทั่งปัจจุบัน โดยขณะทำพิธีจะต้องมีการท่องบทวิญญูณสุดดี พร้อมทั้งมีการวางพวงมาลาที่หน้าอนุสาวรีย์คุณครูจำลองอีกด้วย

บทวิญญานสดุดี

แปดอันธแปดสี่นั้น
ญี่ปุ่นยกทัพ
ไทยชาติมาดหมายทอน
จึงร่วมฤทธิ์แรงต้าน
ประวิงทัพญี่ปุ่นด้วย
รักษาศาสน์กษัตริย์ปอง
เลิศชายชื่อลำยอง
พลีชีพชูชาติกู้
บวรมิตรศิษย์ญาติพ้อง
ต่างมอบกายพลี
กตัญญูกตเวที
มุ่งแผ่กุศลน้อม

ดัสกร
รูกบ้าน
ทัพหยุด อยู่ฤ
ตื่นทั้ง ชายหญิง
ทำนอง ยุทธพ้อ
ปกาสู
วิศุภ-กาญจน์ เฮย
เกียรติไว้ กลางสมร
ภักดี
จิตพร้อม
เกิดเกียรติคุณเฮย
ระลึกเบื่อง แปดธนู

ผู้ประพันธ์ คุณครูแก้ว พรหมสวัสดิ์

๑๑.๒.๙ นายจูเลียม กิ่งทอง

ประวัติ

จูเลียม กิ่งทอง หรือ จูเลียม มีแก้ว นายหนังตะลุงนามกระต๋องทั่วภาคใต้ เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๕ ที่อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เรียน สำเร็จชั้นประถมปีที่ ๖ ด้วยความสนใจและรักการแสดงหนังตะลุงมาแต่เด็ก จึงชอบนำไปไม้มาทำเป็นตัวหนัง แสดงให้เพื่อนดูขณะที่เป็น นักเรียนชั้นประถม และชอบจดจำคำกลอนและนิทานต่างๆ มาท่องและเล่าให้เพื่อนๆ ฟังอยู่เป็นนิตย

หนังตะลุงน้อย

นายจูเลียม กิ่งทอง

จูเลียมเริ่มฝึกการแสดงหนังตะลุงเมื่อ อายุได้เพียง ๑๒ ปี จนกระทั่งอายุได้ ๑๔ ปี ก็ได้ฝากตัวเป็นศิษย์ของ หนังร้าน พิณสุวรรณ ติดตามเป็นลูกคู่หนังร้านไปทั้งหนทั้งแห่งและ ได้พยายามฝึกแสดงหนังไปพร้อมๆ กัน ด้วยความเฉลียวฉลาด มีปฏิภาณไหวพริบ ทำให้สามารถแสดงหนังได้ในเวลาอันรวดเร็ว หลังจากเที่ยวหาประสบการณ์กับหนังร้านถึง ๓ ปีก็แยกมาตั้งคณะหนังตะลุงขึ้นเองและได้แสดงครั้งแรกเมื่ออายุได้ ๑๗ ปี หลังจากนั้นเพียง ๑ ปี ก็รับชมหมากไปแสดงยังที่ต่างๆ มิได้ขาด

นักรบหนังตะลุง

แต่ต้องมาหยุดแสดงชั่วคราวเนื่องจากต้องไปรับใช้ชาติโดยเป็นทหารเกณฑ์เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ระหว่างรับใช้ชาติได้มีโอกาสแสดงร่วมกับหนังสร้อย ซึ่งเป็นหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงมากในสมัยนั้น ทำให้ผู้ชมนิยม ชมชอบเป็นอย่างยิ่ง เพราะจูเลี่ยมได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการตลกและการขับกลอนโดยใช้ปฏิภาณ ผลที่ตามมาก็คือเจ้านายระดับสูงผู้บังคับกองได้ซื้อตัวหนังตะลุง และเครื่องดนตรีให้เพื่อใช้แสดงในค่ายทหาร และเมื่อว่างจากภารกิจทางทหารก็ออกไปแสดงเฉพาะ ในเขตจังหวัดชุมพร อยู่บ่อยๆ ในช่วงที่เป็นทหารอยู่นั้นเองจูเลี่ยมได้เสาะหาความรู้ทางกฎหมาย พุทธศาสนา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ทำให้จูเลี่ยมมีวัตถุดิบในการแสดงกว้างขวางยิ่งขึ้นอยู่กับหนังกว่าครึ่ง ศตวรรษ

เมื่อพ้นจากการเป็นทหารแล้วก็ได้ยึดอาชีพการแสดงหนังตะลุงอย่างจริงจัง ช่วงเวลาตั้งแต่อายุ ๒๒ ปี จนกระทั่งอายุ ๔๕ ปี นับเป็นช่วงเวลา ที่จูเลี่ยมได้รับความนิยมสูงสุดจากผู้ชมในภาคใต้ผลจากการแสดงในเดือนหนึ่งๆ มีความถี่สูงถึง ๒๔ - ๓๐ ครั้ง หลังจากอายุ ๔๕ ปีแล้วการแสดงหนังตะลุงของจูเลี่ยมได้ลดน้อยลงตามลำดับ เนื่องจากอายุมากขึ้นจึงรับการแสดงเฉพาะในบางงานเท่านั้น กระนั้นในช่วงบั้นปลายของชีวิต จูเลี่ยมก็ยังคงมีงานแสดงถึงเดือนละ ๑๐ - ๑๕ ครั้ง จะเห็นได้ว่าจูเลี่ยมเป็นหนังตะลุงที่มีระยะเวลา การแสดงที่ยาวนานคณะหนึ่งถ้านับเวลาจากที่เริ่มการแสดงมาจนกระทั่งเสียชีวิตก็จะยาวนานถึงกว่า ๕๐ ปี

ผลงานมหาศาล

นายจูเลียม กิ่งทอง

จูเลียมมีเรื่องแสดงซึ่งแต่งขึ้นเองมากถึง ๑๐๐ เรื่องเศษ เรื่องที่นำมาแสดงบ่อยครั้งและเป็นที่ยอมรับหลายได้แก่ ศิลปวงศ์ ลิ่นแม่เหมือนแพแตก น้ำใจแม่เลี้ยง สาวสล่าตัน ราชนีนอกบัลลังก์ บุพผาสวรรค์ สายเลือดพญาบาท ขุนพลแพ้วรัก รอยเส้าแผลแคน กงกรรม มาลัยพี่ชาย เลือดกตัญญู วงศ์เทวัญ ไร่แผ่นดิน เกศรินทร์ - สิ้นนรายณ์ ฯลฯ เรื่องที่แสดงเกือบทั้งหมดได้ข้อมูลมาจากนิยาย ธรรมะ วรรณคดีไทย งานเขียน ของพนมเทียนและจากการอ่านหนังสือนวนิยายต่างๆ

โดดเด่น

การแสดงของจูเลียม กิ่งทอง ซึ่งเป็นเวลายาวนานถึง ๕๐ ปีนั้น ถ้านับเป็นจำนวนครั้งที่แสดงก็ไม่ใช่น้อยกว่า ๖,๕๐๐ ครั้งนับว่ามากมายทีเดียว ท่วงทำนองการแสดงของจูเลียมมีเอกลักษณ์เฉพาะคือ เน้นมุขตลกและเกร็ดเบ็ดเตล็ดต่างๆ ที่สามารถให้ความสนุกสนานและสาระแก่ผู้ชม ไปพร้อมๆ กัน นักดูหนังตะลุงรุ่นเก่ากล่าวว่า จูเลียมเป็นคณะแรกที่ใช้ไวโอลินเข้ามาประสมวงกับดนตรีหนังตะลุง ทั้งเป็นคณะแรกที่เอา เพลงลูกทุ่งและการละเล่นของภาคอื่นๆ เข้ามาแทรก เช่น ลิเก เพลงฉ่อย ลำตัด และหมอลำ เมื่อดูการแสดงของจูเลียมจึงเหมือนได้ดูมหรสพอื่นๆ เป็นของแถม โดยเฉพาะการร้องเพลงลูกทุ่งนั้นจูเลียมให้ "แก้ว" และ "นุช" ตัวตลกเอกเป็นผู้แสดงบทบาทเสมอ ตัวตลกทั้งสองตัวนี้ เป็นคู่หูโรงที่ทำให้จูเลียมมีชื่อเสียง และสำหรับ "นุช" นักดูหนังตะลุงถือเป็นตัวแทนของจูเลียมเมื่อเอ่ยถึง "นุช" ก็จะมีถึงจูเลียมทันที

จูเลียมได้แสดงประชันกับหนังตะลุงและมโนราห์ชั้นยอดของภาคใต้เกือบทุกคณะ เช่น หนังจันทร์แก้ว หนังหมูน หนังประทีน หนังอิมเท่ง หนังศรีพัฒน์ หนังจูลี หนังจำเนียร หนังเลื่อม หนังบายหนังพร้อม หนังนครินทร์หนังประวิง หนังหนูจันทร์หนังฉิ้นหนังกั้นหนังแคล้วหนังปรีชาหนังปล้อง ฯลฯ มโนห์ราเดิม มโนห์ราฉลุย มโนห์ราปรีชา มโนห์ราขำคม ฯลฯ กับหนังประทีน เป็นคู่ประชันกันมากที่สุด นับครั้งไม่ถ้วน ผลัดกันแพ้ ผลัดกันชนะ ถ้าหนังคู่นี้ประชันกันเมื่อใดผู้คนจะตามไปชมกันอย่างเนืองแน่น

๑๑.๒.๑๐ นายธรรมทาส พานิช

ประวัติ

นายธรรมทาส พานิช มีเดิมคือ ยี่เกย พานิช เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวน ๓ คน ของนายเซียง นางเคลื่อน พานิช มีพี่ชายคือท่านพุทธทาสภิกขุ และน้องสาวคือ นางกิมฮ้อย เหมะกุล ซึ่งนายธรรมทาส เป็นบุคคลสำคัญผู้ก่อตั้งคณะธรรมทานและสวนโมกขพลาราม

นายธรรมทาสเกิดเมื่อวันเสาร์ที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๑ ที่บ้านพุมเรียง หมู่ที่ ๒ ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ครอบครัวมีอาชีพค้าขาย บิดาเป็นคนไทยเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน มารดาเชื้อสายไทย เมื่ออายุได้เจ็ดขวบได้เข้ารับการศึกษเบื้องต้นที่โรงเรียนโพธิพิทยากร จนจบชั้นประถม ปีที่ ๔ และเรียนต่อชั้นมัธยม ๑-๓ ที่นั่นต่อไปอีก หลังจากนั้นได้เข้าเรียนต่อมัธยมปีที่ ๔ ที่โรงเรียนสารภีอุทิศ เรียนได้ครึ่งปีบิดาเสียชีวิต จึงบวชเป็นสามเณรจำพรรษาที่พุมเรียง ๑ ปี ในปีถัดมา ได้ไปจำพรรษาที่วัดไตรธรรมารามและเข้าเรียนที่โรงเรียนประจำมณฑลสุราษฎร์ จนจบมัธยมปีที่ ๕ แล้วลาสิกขาและเรียนอยู่ที่โรงเรียนนี้จนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในปี พ.ศ. ๒๔๖๖ และได้เข้าเรียนต่อที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จนจบชั้นมัธยมปีที่ ๘ หลังจากนั้น ได้สอบเข้าศึกษาเตรียมแพทย์ปีที่ ๑ ที่คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรียนได้ ๑ ภาคเรียนก็ตัดสินใจลาออก เนื่องจากพี่ชายคือพระเงื่อมไม่ลาสิกขาบท ตามกำหนด เพื่อช่วยมารดาดำเนินกิจการค้าขายและเพื่อพระเงื่อมพี่ชายจะได้บวชต่อไป

ผลงาน

นายธรรมทาส พานิช สนใจพุทธศาสนาและอยากส่งเสริมให้พุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่ตอนเข้าเรียนเตรียมแพทย์ เขาได้ค้นคว้าบทความที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาทั้งของไทยและชาวต่างชาติมากมาย ครั้นกลับบ้านในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ เขาได้รวบรวมหนังสือต่างๆ จัดตั้งหีบหนังสือเพื่อให้ผู้สนใจได้ยืมอ่านขึ้นเมื่อปี ๒๔๗๒ มีกลุ่มผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมนี้หลายคนและได้มีผู้บริจาคหนังสือในกิจการนี้หลายราย ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ นายธรรมทาสได้จัดตั้งคณะธรรมทานขึ้นโดยนางเคลื่อน พานิช ผู้เป็นมารดาได้บริจาคเงินเป็นทุนดำเนินการระยะแรก เพื่อไว้ใช้ดอกผลในกิจการพุทธศาสนา โดยเฉพาะส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสวนโมกขพลาราม ซึ่งตั้งขึ้นที่วัดตระพังจิต ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา คณะธรรมทานที่ตั้งขึ้นนี้ได้รับ การสนับสนุนจากบุคคลและหน่วยงานต่างๆ เป็นอย่างดี

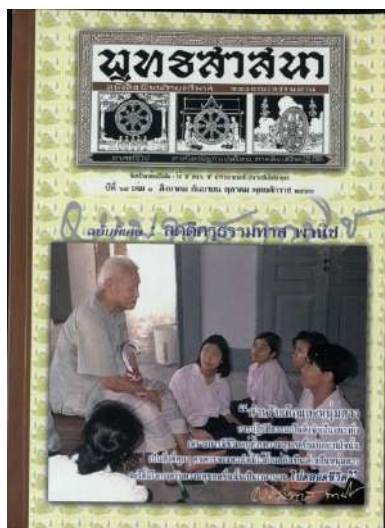

จากการที่นายธรรมทาสได้ศึกษาเกี่ยวกับพุทธศาสนาอย่างกว้างขวาง ทำให้ท่านเห็นว่าควรเผยแพร่ต่อผู้อื่นด้วย จึงได้นำความรู้มาเขียนบทความและบางคราวก็แปลเรื่องจากหนังสือที่ได้อ่านออกเผยแพร่ว่าต่อมากในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้ตั้งโรงพิมพ์ธรรมทานขึ้นเพื่อพิมพ์เอกสารและหนังสือเผยแพร่งานศาสนา สำหรับหนังสือที่พิมพ์เผยแพร่เป็นรายสามเดือนชื่อ *พุทธศาสนา*

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๙ นายธรรมทาสเล็งเห็นว่าในตลาดไชยาฯยังไม่มีโรงเรียน ทำให้นักเรียนต้องเดินทางไปเรียนที่อื่น จึงตัดสินใจจัดตั้งโรงเรียนพุทธนิคมขึ้น โดยโรงเรียนนี้ได้รับหนังสือตอบรับความจำนงจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ หนังสือนั้น ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

โรงเรียนจัดให้มีวันหยุดรอบสัปดาห์ในวันพระ (๘ คำ ๑๔ คำ หรือ ๑๕ คำ) และนอกจากจะมีการเรียนวิชาต่างๆตามหลักสูตร ของ กระทรวงธรรมการแล้ว โรงเรียนนี้ได้จัดอบรมนักเรียนในทางพุทธศาสนาควบคู่ไปด้วย ทำนองเดียวกับโรงเรียนมิชชันนารี คือ นักเรียนจะต้องปฏิบัติตาม วินัยของโรงเรียนที่เรียกว่า "กฎชาวพุทธ ๕ ข้อ" ได้แก่

- ละเว้นสิ่งเสพติด
- ละเว้นการพนันทั้งชนิด
- มีความมັธยัสต์ไม่ฟุ้งเฟ้อ ใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นประโยชน์
- มีความเพียรในการทำงาน ไม่เลื่องงาน
- และประพฤติตามหลักพุทธศาสนา

นายธรรมทาส เห็นว่า ควรจัดตั้งคณะธรรมทานเป็นมูลนิธิ เพื่อให้การอุปถัมภ์แก่ กิจการโรงเรียน จึงได้ยื่นเรื่องราวการจัดตั้ง "ธรรมทานมูลนิธิ" ต่อสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๖ และ ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการได้ ในเดือนมกราคม ปีต่อมา มูลนิธิให้ทุนนักเรียนเผยแพร่ธรรมะโดยการพิมพ์หนังสือออกเผยแพร่และส่งเสริมสนับสนุนสำนักปฏิบัติธรรมสวนโมกขพลาราม กิจการของมูลนิธิได้เจริญก้าวหน้าตามลำดับซึ่งเป็นหลักสำคัญในการสนับสนุนการเผยแพร่พุทธศาสนาของสวนโมกขพลารามมาจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนายธรรมทาสสนใจต่อพุทธศาสนาอย่างจริงจังแล้ว ท่านยังสนใจศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ภาคใต้ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับหลักฐานทางโบราณคดีของไชยา ท่านสนใจศึกษา ค้นคว้าเรื่องนี้ เนื่องจากท่านได้พบเห็น เศษกระเบื้อง ถ้วยชามสมัยต่างๆ ลูกปัด หัวเงินเฟื้อง หรือ เงินตราโนมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ผลงานที่พิมพ์เผยแพร่ได้แก่ พนม ทราวดี ศรีวิชัย ประวัติศาสตร์พุทธศาสนา สมัยศรีวิชัย พระแก้วมรกตของไทยและนิพพานธรรมใน ประวัติศาสตร์สุวรรณภูมิ เป็นต้น และตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมา นายธรรมทาสได้รับความช่วยเหลือจากท่านจันทร์ (หม่อมเจ้าจันทร์จิรายุวัฒน์ รัชนิ) เกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ โดยเฉพาะ ข้อมูลจากต่างประเทศ ที่พิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษ ท่านจันทร์จะจัดส่งให้นายธรรมทาส ได้ค้นคว้าและแปลเป็นภาษาไทย พร้อมกับบันทึกเรื่องราวที่ได้จากการอ่านส่งไปให้ท่านจันทร์ทราบ เพื่อท่านจันทร์จะได้นำไปเป็นข้อมูลค้นคว้าเขียนเป็นภาษาอังกฤษต่อไป

ชีวิตครอบครัว

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ขณะที่นายธรรมทาส มีอายุได้ ๒๓ ปี มารดาได้สู่ขอ นางสาวพร้อม ทั้งสุสังข์ บุตรสาวของ นายชวน นางจั่ว ทั้งสุสังข์ ผู้มีฐานะอันจะกิน แห่งหมู่ที่ ๒ ตำบลพุมเรียง อำเภอ ไชยา และได้เข้าสู่พิธีสมรส อย่างถูกต้องตามประเพณีไทย อย่างสมเกียรติ แม้จะต้องมีความรับผิดชอบ ในฐานะผู้นำครอบครัว แต่นายธรรมทาส ก็ยังคงทำงานต่างๆ ที่ได้รับเริ่มไว้อย่างเต็มความสามารถ มีบุตร ธิดารวมทั้งหมด ๕ คน คือ นายสิริ นายประชา นางสาวสุนทรี นายไมตรี และนายเมตตา

ปัจฉิมวัยและมรณกรรม

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมา นายธรรมทาสไม่ได้เดินทางไปไหนไกลๆ เพราะสายตาไม่ดี แต่ นายธรรมทาสยังคงศึกษาค้นคว้างานทางโบราณคดี เขียนบทความทางศาสนาคุณแลกิจการของ โรงเรียน ธรรมทานมูลนิธิ โรงพิมพ์ และช่วยเหลือกิจการของสวนโมกขพลารามอย่างเอาจริงเอาจังมา โดยตลอด ภารกิจประจำวันของท่านในปัจจุบันนี้คือ ตื่นนอนเช้า เดินเล่น ออกกำลังกาย อ่านหนังสือ เขียนหนังสือ ต้อนรับแขก ฯลฯ และเข้านอนในเวลา ๔ ทุ่มเป็นประจำ ชีวิตครอบครัว ของท่านมีแต่ความสุขสงบจนถือได้ว่าเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนทั่วไป

นายธรรมทาส พานิช ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคชรา เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ รวมอายุได้ ๙๒ ปี

ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

นายธรรมทาส เป็นผู้ที่ทำงานหนักมาโดยตลอด ผลงานของท่านล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อ สังคมอย่างกว้างขวาง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้เล็งเห็นความสำคัญของท่านและผลงาน จึงได้ มอบปริญญาดุษฎีบัณฑิตให้แก่ท่านในเวลาต่อมา

๑๑.๒.๑๑ นายพัฒน์ เกื้อสกุล

ประวัติบุคคล

นายพัฒน์ เกื้อสกุล นามแฝง หนึ่งศรีพัฒน์ ผู้มีความรู้ความสามารถสาขาศิลปะการแสดง เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๔๗๕ ภูมิลำเนา หมู่ที่ ๓ ตำบลเขาหัวควาย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี วุฒิกการศึกษา ป.๔ ประสบการณ์การทำงาน แสดงหนังตะลุงมาแล้ว ประมาณ ๕๐ กว่าปี มีแนวคิดและอุดมการณ์ให้การสืบทอดวัฒนธรรมไทยและรักษาภาษาถิ่นไม่ให้สูญหาย

การศึกษา

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนประชาบาลวัดภูเขาทอง อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี สอบไล่ได้นักธรรมตรี

ผลงาน

แสดงหนังตะลุงแก้มในท้องถิ่น งานบวช งานประจำปีต่างๆโดยมีผลงานวิชาการ ถ่ายทอดศิลปะการแสดงให้แก่นักเรียนและประชาชนในเขตอำเภอพุนพิน รางวัลและผลงานเกียรติคุณที่ได้รับ อาทิ โล่เกียรตินิยมจากมูลนิธิอุปเสณมหาเถระ ร่วมกับสมาคมชาวปักษ์ใต้ (ศิลปินดีเด่น ประจำปี ๒๕๓๖ สาขาศิลปะการแสดง) ได้รับประกาศเชิดชูเกียรติคุณผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม ปี ๒๕๓๖ ได้รับเกียรติบัตรครูภูมิปัญญาไทย รุ่น ๒ ได้รับโล่เกียรตินิยมในการพิจารณาผลงานสื่อมวลชนดีเด่นเพื่อเยาวชน ครั้งที่ ๑๘ ปี ๒๕๔๒-๒๕๔๕ จากคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ โล่รางวัลผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น พ.ศ. ๒๕๕๓ จากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ , เกียรติบัตรพ่อตัวอย่างแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๕๑, โล่รางวัลเชิดชูเกียรติศิลปินดีเด่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประจำปี ๒๕๔๙ ประกาศเกียรติคุณผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม สาขาศิลปะการแสดง (หนังตะลุง) พ.ศ. ๒๕๓๖ จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติและหนึ่งศรีพัฒน์ได้จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมหนังตะลุงขึ้น ณ บ้านเลขที่ ๒๐ หมู่ที่ ๓ ตำบลเขาหัวควาย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี อันเป็นบริเวณบ้านของตนเอง เพื่อ

ประสงค์จะอนุรักษ์และพัฒนาศิลปะการแสดงหนังตะลุง โดยการฝึกสอนหนังตะลุงใหม่ๆ ออกแสดงในท้องถิ่น ให้ลูกศิษย์ได้ออกแสดง แล้วมาสมทบและให้ความรู้แก่ครูนักเรียนและผู้สนใจด้านศิลปะการแสดงหนังตะลุงโดยทั่วไป โดยผู้มาฝึกฝนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ในทั้งกรณี

หลักการสอนของหนังศรีพัฒนา ได้แก่ ฝึกปาก หมายถึง ทักษะการออกเสียงสำเนียงพูดตัวหนังตะลุงให้แตกต่างกันตามลักษณะสำเนียงเฉพาะของตัวหนังตะลุงแต่ละตัว และการฝึกทำนองกลอนและเสียงให้ถูกต้อง ไพเราะ

ฝึกมือ หมายถึงฝึกทักษะการควบคุมมือ แสดงอริยาบถต่างๆ ของตัวหนังตะลุง ให้มีความคล่องแคล่ว ถูกต้องสัมพันธ์กับบทบาท อารมณ์ การพูด หรือทำนองกลอน

ฝึกสมอง หมายถึง การฝึกทักษะในการนำเสนอ คติธรรม มาสอดแทรกให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ฝึกไหวพริบปฏิภาณในการใช้คำกลอน หรือการแสดงบทตลก

ฝึกความจำ หมายถึง การฝึกทักษะในการจำเรื่องราว ความรู้ทั้งด้านกว้าง ด้านลึก ทั้งเรื่องในอดีตและปัจจุบัน เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการแสดงได้โดยอัตโนมัติ

ฝึกความรู้รอบตัว หมายถึง การฝึกทักษะในการแสวงหาความรู้ ในวิชาการด้านต่างๆ ทั้งเรื่องราวในวิถีชีวิต และความเปลี่ยนแปลงในสังคม เพื่อให้การแสดงทันสมัย ชวนสนใจอยู่เสมอ ถ่ายทอดศิลปะการแสดงให้นักเรียนและประชาชนในเขตอำเภอพุนพิน ปัจจุบันมีลูกศิษย์ที่ผ่านการฝึกฝนและสามารถออกแสดงได้แล้วจำนวนมากจากหนังสือ วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และภูมิปัญญาของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

\

เกียรติคุณที่ได้รับ

ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้รับคัดเลือกให้เป็นประธานชมรมหนังสือสุราษฎร์ธานี

ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้รางวัลชนะเลิศการแข่งขันหนังสือทางอากาศ ๓๐ คณะ
ซึ่งสถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๐ หาดใหญ่ เป็นผู้จัด

ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันหนังสือทั่วภาคใต้ ๕๐ คณะซึ่งสถานีโทรทัศน์
ช่อง ๑๐ หาดใหญ่ เป็นผู้จัด

ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ศิลปินแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๓๖ จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกับยูเนสโก
เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้รับโล่ผลงานดีเด่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานีจากฯพณฯ สมศักดิ์ ปริศนานันทกุล

ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้รับโล่เกียรติคุณผลงานสื่อมวลชนดีเด่นเพื่อเยาวชน จากสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ ๒ ด้านศิลปกรรม จากสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

๑๒. โครงการในพระราชดำริ

๑๒.๑ โครงการอ่างเก็บน้ำคลองฉวางในพระราชดำริ เป็นโครงการที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช

๑๒.๒ โครงการอ่างเก็บน้ำคลองบางทรายหลวงในพระราชดำริ เป็นอ่างเก็บน้ำปิดกั้นคลองบางทรายหลวงที่บริเวณบ้านทับศรีสต์ ตำบลคลองชะอุ่น อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๓ โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านบางหิน ตำบลคลองชะอุ่น อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๔ โครงการอ่างเก็บน้ำคลองสี่สุก ตำบลคลองชะอุ่น อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๕ โครงการศิลปะชีพบ้านท่าหนูงู อยู่ที่บ้านลตะกุกเหนือ อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๖ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

- กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช งานผลิตพืชสวนระดับภาคใต้ อำเภอพนม

- กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช งานปลูกรักษาพันธุกรรมไม้ดอกไม้ประดับ

พื้นที่นิคมสหกรณ์พนม อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

- กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

๑๒.๗ โครงการจุฬารณย์พัฒนา ๘ ตั้งอยู่ในอำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๘ ศูนย์การเรียนรู้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ ค่ายวิภาวดีรังสิต จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๙ โครงการพัฒนาป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ ได้ร่มเย็น ตำบลคลองสระ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๐ โครงการพัฒนาป่าไม้ ตามแนวพระราชดำริ คลองพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๑ โครงการแก้มลิง หนองแท่นแก้ว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านทุ่งดอน ม.๔ ตำบลถ้ำสิงขร อำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๒ โครงการอาคารบังคับน้ำสำนักสงฆ์สันติบรรพต พร้อมระบบส่งน้ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบางสวรรค์ อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๓ ฝายคลองวายุพร้อมระบบส่งน้ำ ตำบลตะกุกเหนือ อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๔ ฝายคลองสะพานนาคร ตำบลคลองศก อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๕ ทำนบดินห้วยตะพาบน้ำพร้อมระบบส่งน้ำ ตำบลช้างซ้าย อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๖ ทำนบดินบ้านอินทร์ทอง ตำบลคลองพา อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๗ ฝายบ้านปลายน้ำตกพร้อมระบบส่งน้ำ ตำบลประสงค์ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๘ ทำนบห้วยปลายพร้อมระบบส่งน้ำ ตำบลประสงค์ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๒.๑๙ ทำนบดินคลองบางพ้อตาพร้อมระบบส่งน้ำ ตำบลคลองสกพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๓. สถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้

๑๓.๑ สถานที่ท่องเที่ยว

๑๓.๑.๑ เชื้อนรัชชประภา

เชื้อนรัชชประภา หรือเชื้อนเขียวหวาน ตั้งอยู่ที่อำเภอบ้านตาขุน เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีทัศนียภาพงดงาม มีสถานพักผ่อนหย่อนใจ ดึงดูดจนได้รับการขนานนามว่า “กุ้ยหลินแห่งเมืองไทย”

๑๓.๑.๒ อุทยานแห่งชาติเขาสก

เป็นอุทยานแห่งชาติที่มีป่าดงดิบชื้นที่มีความสวยงาม มีความสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพ นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเพื่อชมบัวผุด ซึ่งเป็นพืชกาฝากชนิดหนึ่งที่อาศัยน้ำเลี้ยงจากไม้เถา ดอกบัวผุดมีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๗๐-๗๘ เซนติเมตร นับเป็นดอกไม้ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเท่าที่พบเห็นในเมืองไทย

๑๓.๑.๓ อุทยานแห่งชาติไทร้มเย็น

อุทยานแห่งชาติไทร้มเย็น ตั้งอยู่ที่อำเภอบ้านนาสาร เป็นชื่อเรียกตามยุทธการ “ไทร้มเย็น” ซึ่งเป็นยุทธการครั้งใหญ่ที่สุดในภาคใต้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นฐานที่มั่นใหญ่ทั้งวันนี้อุทยานแห่งนี้จึงเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์การสู้รบเช่นเดียวกับอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้าที่จังหวัดพิษณุโลกจุดเด่นทางธรรมชาติ เช่น น้ำตกเหมืองทวด น้ำตกสามหัวเจ็ด น้ำตกเพชรพนมวังน้ำตกคลองน้ำเฒ่า และน้ำตกคลองคันเบ็ด

๑๓.๑.๔ ในบาง

ในบางสำหรับชาวสุราษฎร์ธานี หมายถึง ตำบลบางใบไม้ ตั้งอยู่ในตำบลบางใบไม้ เมืองสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด ๕,๐๔๔ ไร่ เป็นพื้นที่เกษตรที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำกว่าระดับน้ำทะเล ตลอดสองฝั่งคลองจะเต็มไปด้วยกอจากสีเขียวเป็นสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติและวิถีชีวิตของผู้คนที่นี่

๑๓.๑.๕ เกาะลำพู

เกาะลำพูเป็นสถานที่ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ปรับปรุงไว้เป็นสวนสาธารณะและเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อน

๑๓.๑.๖ สถานพัฒนาและส่งเสริมอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาท่าเพชร

สถานพัฒนาและส่งเสริมอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาท่าเพชร ห่างจากตัวเมือง ๖ กิโลเมตร ใช้เส้นทางสายสุราษฎร์ – บ้านนาสาร จากถนนใหญ่มีทางแยกซ้ายมือ สู่ที่ทำการอีก ๑.๕ กิโลเมตร มีเนื้อที่ ๒,๙๐๖ ไร่ สูงจากระดับน้ำทะเล ๒๑๐ เมตร ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยใช้ชื่อว่าอุทยานเขาท่าเพชร ต่อมากองอนุรักษ์สัตว์ป่าได้ประกาศจัดตั้งเป็นศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙ ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นสถานพัฒนาและส่งเสริมอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาท่าเพชร

๑๓.๑.๗ บึงขุนทะเล

บึงขุนทะเลเป็นบึงขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในตำบลขุนทะเล อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อน

๑๓.๑.๘ เกาะสมุย

เกาะสมุยตั้งอยู่บริเวณอ่าวไทย ห่างจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีไปทางทิศตะวันออกประมาณ ๘๔ กิโลเมตร มีเนื้อที่ ๒๔๗ ตารางกิโลเมตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม

จากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีน้ำตกหน้าเมือง น้ำตกหินลาด สวนผีเสื้อสมุย หินตา หินยาย หาดเฉวง ศูนย์วัฒนธรรมเกาะสมุย ฯลฯ

๑๓.๑.๙ หมู่เกาะอ่างทอง

หมู่เกาะอ่างทองตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะสมุย ใต้ประกาศเป็น อุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๓ ประกอบด้วยเกาะต่าง ๆ ประมาณ ๔๐ เกาะ เช่น เกาะนกเขา เกาะเชือก เกาะพะลวย เกาะส้ม เกาะวัวตาหลับ เกาะสาเล้า เกาะไผ่ลวก และเกาะหินดับ เป็นต้น

๑๓.๑.๑๐ เกาะพะงัน

เกาะพะงัน ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเกาะสมุย เดินทางจากเกาะสมุย ประมาณ ๑ ชั่วโมง มีสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่นทางด้านธรรมชาติครบถ้วน ปัจจุบันได้รับความนิยม จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

๑๓.๑.๑๑ สะพานแขวนวัดเขาพัง

สะพานแขวนวัดเขาพัง ตั้งอยู่ทางเข้าเขื่อนเชี่ยวหลาน บริเวณข้างวัดเขา พังข้ามคลองพระแสงเป็นอีกหนึ่งจุดยอดฮิตสำหรับคนที่รักการถ่ายรูป เพราะคุณจะได้เห็นวิวฉากหลัง สวยๆของเขาเทพพิทักษ์ หรือเขารูปหัวใจ และได้ชื่นชมวิวพระอาทิตย์ตกดิน บรรยากาศยามเย็นที่นี่ ก็ดูสวยงาม โรแมนติกไปอีกแบบ

๑๓.๑.๑๒ หินพัด

หินพัดตั้งอยู่ในอำเภอคีรีรัฐนิคม ซึ่งพบเห็นหินมหัศจรรย์ตั้งตระหง่าน อยู่บนหน้าผาสูงกลางป่า

๑๓.๑.๑๓ พระธาตุนิลเปา

พระธาตุนิลเปา เป็นแหล่งท่องเที่ยว ศิลปะ วัฒนธรรม และแหล่งมรดก ตั้งอยู่ที่ ตำบลกะเปา อำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๓.๑.๑๔ อุทยานธรรมชาติในหลวง

อุทยานธรรมชาติในหลวง ถือเป็นสำนักสงฆ์ซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๘ ตำบลตันหยวน อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีจุดหน้าสนใจเป็นรูปซุ้มพอดิ จึงมีความงดงามเกิน ความบรรยาย

๑๓.๒ แหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑๓.๒.๑ หอพุทธทาสธรรมโฆชน์

ที่อยู่หอพุทธทาสธรรมโฆชน์ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ๒๗๒ ตำบลขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๘๔๐๐๐ โทรศัพท์: ๐๗๗-๓๕๕๖๖๗

เป็นศูนย์กลางเครือข่ายประสานงานและการมีส่วนร่วมของประชาชนดำเนินการสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม และเป็นศูนย์กลางทางวิชาการและการดำเนินงานของวัฒนธรรมท้องถิ่น ๒. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านเมืองไชยา (โครงการวัฒนธรรมไทย สายใยชุมชน)

ที่อยู่ เลขที่ ๑๖ ในบริเวณวัดเวียง ถนนรักษารักกิจตำบลตลาดไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๘๔๑๑๐ โทรศัพท์: ๐-๗๗๔๓๑๐๗๑, ๐-๗๗๔๓๑๓๐๗, ๐-๗๗๒๒-๘๐๕๔

๑. จัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ และเครื่องประกอบอาชีพพื้นบ้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชุมชนเมืองไชยาทั้งอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งได้รวบรวมโบราณวัตถุต่าง ๆ เช่น เครื่องกระเบื้องเคลือบและดินเผา เครื่องทองเหลือง เครื่องเหล็ก เครื่องไม้ เครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องมือประกอบอาชีพที่เคยใช้และมีอยู่ในเมืองไชยา

๒. จัดแสดงเรื่องราวต่าง ๆ ของเมืองไชยาในอดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น ประวัติเมือง ประวัติบุคคลสำคัญของเมืองไชยา ห้องแสดงพระพุทธรูป เทวรูป วัตถุโบราณอื่น ๆ ที่พบในเมืองไชยา เพื่อต้องการให้เป็นศูนย์รวมและเก็บรักษาสิ่งของเหล่านี้ไม่ให้สูญหายและเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการค้นคว้าของเยาวชนและผู้สนใจทั้งในท้องถิ่นและบุคคลทั่วไป

๑๓.๒.๓ พิพิธภัณฑ์วัดเขาสุวรรณประดิษฐ์

ที่อยู่เลขที่ ๒๗ หมู่ ๕ ตำบลดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๘๔๒๒๐ โทรศัพท์: ๐๗๗-๓๗๑๑๒๒

๑. เครื่องใช้ของหลวงพ่ोज้อย พระพุทธรูปปูนปั้น กัณฑ์เทศน์ใบลาน ภาชนะถ้วย ชาม หม้อ ขันทองเหลือง เครื่องปั้นดินเผาโบราณ เขาสัตว์และสัตว์ สัตว์ เช่น เสือโคร่ง งูจงอาง จระเข้ กระดุกปลาฉลาม เต่าทะเล นก

๒. สิ่งของเครื่องใช้ในสมัยโบราณ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาของเยาวชนและประชาชน ได้เป็นอย่างดี

๑๓.๒.๓ หอวัฒนธรรมบ้านละไม

ที่อยู่วัดละไม หมู่ที่ ๔ ตำบลมะเร็ด อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
โทรศัพท์: ๐-๗๗๔๒-๔๑๑๐

๑. แสดงวิถีชีวิตของชาวเกาะสมุยในอดีต เช่น อุปกรณ์ในการทำสวนมะพร้าว หลายอย่างถูกนำมาเก็บไว้เพื่อเป็นสิ่งบอกเล่าเรื่องราวของอาชีพดั้งเดิม

๒. จัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ เช่น ตะเกียงหลากหลายรูปแบบที่เคยใช้ในอดีต กระดานชนวนที่ใช้หัดเขียนหนังสือในสมัยก่อน หม้อ ไห ชาม อุปกรณ์เครื่องครัวหนังสือบูต (ภาคกลางเรียกว่า สมุดข่อย)

๓. แสดงกลองมโหระทึกสำริด

๑) ศูนย์สาธิตศิลปวัฒนธรรมภาคใต้

แหล่งเรียนรู้ชุมชนพุนพิน

- แหล่งโบราณคดีควนพุนพิน หรือควนสรณมัย
- แหล่งโบราณคดีเขาศรีวิชัย หรือเขาพระนารายณ์

ตั้งอยู่ที่หมู่ ๑ บ้านหัวเขา ตำบลเขาศรีวิชัย มีหลักฐานทางโบราณคดีที่พบได้แก่ เทวรูปพระวิฆณุ ศิลากรอบประตูลูกปัด โยนีโธรณะ (ศิวลึงค์) แม่พิมพ์ต่างหู

๒) วิทยาลัยฝึกหัดเพื่อการเกษตร

วิทยาลัยฝึกหัดเพื่อการเกษตร ตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข ๔๐๑ จากตัวเมืองสุราษฎร์ธานีไปทางจังหวัดนครศรีธรรมราช ประมาณ ๗ กิโลเมตร มีนักวิชาการและนักท่องเที่ยวเข้าชมขั้นตอนการฝึกและกรรมวิธีต่าง ๆ อยู่เสมอ วิทยาลัยฝึกหัดเพื่อการเกษตร แห่งที่ ๒ ตั้งอยู่ตำบลคลองไทร

๓) สวนโมกขพลาราม หรือวัดธารน้ำไหล

สวนโมกขพลาราม ก่อตั้งโดยพระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)
เมื่อ พ.ศ.๒๔๗๕ เพื่อเป็นสถานที่หาความสงบหรือศึกษาธรรมะ เช่น ลานหินโค้ง โรงมหรสพ
ทางวิญญาณสวนโมกขนาถาต

๔) ว่างเกาสวนสรณมย์

สวนสรณมย์ ตั้งอยู่ ณ ตำบลท่าข้าม อำเภอบุพพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
เป็นโรงพยาบาลจิตเวชแห่งแรกในภูมิภาคและแห่งที่สองที่ตั้งขึ้นในประเทศไทย ทำพิธีเปิดรับคนไข้ เป็น
ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๔๘๐ โดยใช้ชื่อว่า โรงพยาบาลโรคจิตสุราษฎร์ธานี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) ได้เคยประทับแรม ณ บริเวณนี้

๕) โบราณสถาน

(๑) วัดพระบรมธาตุไชยา เป็นวัดที่เก่าแก่ภายในบริเวณวัดมีพิพิธภัณฑสถาน
แห่งชาติ ไชยา เป็นที่รวบรวมศิลปะโบราณวัตถุในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการแสดงประติมากรรมศิลปะ
และสำริดที่พบบริเวณเมืองเก่าไชยา อาทิ เทวรูปนารายณ์ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร

(๒) เจดีย์ทิศ ตั้งอยู่รอบองค์พระบรมธาตุทั้งสี่ทิศ

(๓) พระวิหารหลวง

(๔) พระอุโบสถ

(๕) ระเบียงคด

(๖) วัดเวียง

(๗) วัดหลง

(๘) วัดแก้ว หรือวัดรัตนาราม

(๙) วัดจำปา

(๑๐) วัดป่าลิไลยก์

(๑๑) วัดสมุหนิมิต

(๑๒) วัดเขาพระอาณนัท

๖) แหล่งประวัติศาสตร์

(๑) น้ำตกธารเสด็จ

เป็นน้ำตกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของเกาะพะงันราษฎรชาวเกาะพะงันอยู่ห่าง
จากที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ๑๘ กิโลเมตร มีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ในราช
วงศ์จักรี เคยเสด็จประพาสหลายรัชกาล ตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕
รัชกาลที่ ๖ รัชการที่ ๗ และรัชกาลที่ ๙ ดังมีหลักฐานปรากฏพระปรมาภิไธย จปร. วปร. ปปร. และ
ภปร. โดยเฉพาะรัชกาลที่ ๕ นั้นเสด็จประพาสถึง ๑๔ ครั้ง

(๒) น้ำตกธารประพาส

เป็นน้ำตกแห่งที่ ๒ ของอำเภอเกาะพะงันที่ได้รับพระราชทานนามจาก
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อคราวเสด็จประพาสรอบอ่าวบ้านดอน จากหลักฐาน
จดหมายเหตุ ร.ศ.๑๐๘-๑๑๙ มีจารึกพระปรมาภิไธยย่อ จปร.อยู่ที่ตัวน้ำตก ห่างจากที่ทำการอุทยาน
แห่งชาติ ๑๖ กิโลเมตร

(๓) น้ำตกธารประเวศ

เป็นน้ำตกแห่งที่ ๓ ที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อคราวเสด็จประพาส รอบอ่าวบ้านดอน จากหลักฐานจดหมายเหตุ ร.ศ. ๑๐๘-๑๑๙ มีจารึกพระปรมาภิไธยย่อ จปร. อยู่ที่ตัวน้ำตก อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ๒๕ กิโลเมตร

๗) สะพานจุลจอมเกล้า

การก่อสร้างทางรถไฟสายใต้ในพ.ศ. ๒๔๔๙ สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) ได้ส่งมิสเตอร์กิตตินส์ วิศวกรชาวอังกฤษเลขานุการกรมรถไฟหลวง กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย และพระยาวชิรธรราชรักษ์ เจ้าเมืองไชยา ออกสำรวจเส้นทางรถไฟสายใต้ ซึ่งต้องกู้เงินจากรัฐบาลสหพันธรัฐมาลายูของอังกฤษโดยมีมิสเตอร์กิตตินส์ เป็นผู้อำนวยการสร้างทางรถไฟสายใต้ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๓ ช่วงการก่อสร้างจากชุมพรไปยังนครศรีธรรมราชต้องผ่านลำน้ำสายใหญ่ที่ตำบลท่าข้าม เมืองไชยา คือแม่น้ำหลวง การก่อสร้างสะพานเหล็กรูปทรงโค้ง แบ่งเป็นสามช่วง ใช้สำหรับให้รถไฟแล่นผ่านอย่างเดียว ต้องใช้งบประมาณ ๑๔๙,๓๖๔ บาท แต่ถ้าจะทำทางคนเดินต้องเพิ่มงบประมาณอีก ๑๓,๐๐๐ บาท และถ้าให้สมบุรณ์มีทางเกวียนข้ามได้ด้วย ต้องเพิ่มงบประมาณอีก ๑๔๘,๖๑๐ ซึ่งราคาสูงเกือบเท่าตัวสะพาน ในขณะที่ตำบลท่าข้ามเมืองไชยา ยังไม่ค่อยมีเกวียนใช้มาก ผู้คนก็ไม่มาก จึงขอพระบรมราชานุญาต จากรัชกาลที่ ๕ ให้งดการสร้างทางเกวียน ดังนั้น สะพานข้ามแม่น้ำหลวงจึงมีแต่ทางรถไฟกับคนเดินเท่านั้น พ.ศ. ๒๔๘๔ ทหารญี่ปุ่นยกพลขึ้นที่สุราษฎร์ธานี เชิงสะพานข้ามแม่น้ำตาปี เป็นจุดตั้งฐานทัพทหารญี่ปุ่น และเป็นจุดยุทธศาสตร์ลำเลียงพลไปสู่มาลายู เพื่อเดินทางไปพม่า และสิงคโปร์ พ.ศ. ๒๔๘๖ ทหารฝ่ายสัมพันธมิตรได้ใช้เครื่องบิน บี ๒๔ บรรทุกระเบิดมาทำลายสะพานแห่งนี้ถึงสองครั้ง โดยครั้งแรกไม่สามารถทำลายลงได้ ครั้งที่สอง จึงใช้โซ่ผูกเรือระเบิดเป็นพวงทิ้งทำลายจนสะพานหักลงกลางลำน้ำตาปี เมื่อพ.ศ. ๒๔๘๖ นอกจากนี้ ได้ระเบิดทำลายบ้านเรือนในตลาดท่าข้ามอีกด้วย

๘) ป่าพรุคันธุลี

๙) สถานีรถไฟ สุราษฎร์ธานี

สถานีรถไฟ สุราษฎร์ธานี ตั้งอยู่ที่อำเภอพุนพิน

๑๐) ศูนย์ฝึกสิงห์ตำบลคลองไทร อำเภอท่าฉาง

๑๑) แหล่งเรียนรู้ชายฝั่งป่าชายเลนชุมชนลีเล็ด

แหล่งเรียนรู้ชายฝั่งป่าชายเลนชุมชนลีเล็ด ตั้งอยู่ในอำเภอพุนพิน มีพื้นที่

ครอบคลุม ๖ ตำบล มีกิจกรรมเชิงนิเวศที่หลากหลาย

๑๒) ป่าชุมชนบ้านถ้ำผิง

๑๓) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไชยา

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไชยา ตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร

เป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประเภทประวัติศาสตร์และโบราณคดี อาคารหลังแรกด้านหน้าจัดแสดงประติมากรรมศิลาและสำริดที่ค้นพบในเมืองไชยาเก่า ได้แก่ เทวรูปพระนารายณ์ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ส่วนอาคารที่สองเป็นที่จัดแสดงหลักฐานสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยทวารวดี ศรีวิชัย ลพบุรี สุโขทัย อยุธยา นอกจากนี้ยังจัดแสดงงานประณีตศิลป์ต่าง ๆ อีกมากมาย

๑๔) โรงทอผ้าไหมพุมเรียง

๑๕) แหล่งผลิตไข่เค็มไชยา

๑๖) ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

๑๗) พระธาตุศรีสุราษฎร์

๑๔. สภาพปัญหาและเหตุการณ์สำคัญในชุมชน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเนื้อที่มากที่สุดของภาคใต้ มีความหลากหลายของสภาพภูมิประเทศ ด้วยระบบนิเวศที่หลากหลาย ก่อให้เกิดวิถีชีวิตที่แตกต่างกันของผู้คนและก่อให้เกิดสภาพปัญหา ดังนี้

๑๔.๑ ปัญหาจากการทำเกษตรเพาะปลูกพืชเชิงเดี่ยว เกิดความเสื่อมโทรมของดิน และราคาสินค้า

๑๔.๒ ปัญหาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวนา ที่ราบทุ่งนา อ.ท่าฉาง อ.ไชยา อ.พุนพิน อ.ท่าชนะ ขาดการพัฒนาาระบบชลประทาน

๑๔.๓ การจัดการทรัพยากรชายฝั่ง ระบบนิเวศชายฝั่งถูกทำลาย

๑๔.๔ ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น การท่องเที่ยวนำเอา กิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เข้าสู่ชุมชน อาทิ บ่อนการพนัน บาร์ ไนต์คลับ ยาเสพติด และอาชญากรรม

๑๔.๕ ปัญหาการบุกรุกที่ดินและการเรียกร้องที่ดินทำกินในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัด สุราษฎร์ธานี

๑๔.๖ ปัญหาบุกรุกที่สาธารณะ เช่น ที่ราชพัสดุ ป่าอนุรักษ์ ป่าสงวน

๑๔.๗ ปัญหาแรงงานต่างด้าว

๑๕. ทิศทางการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑. วิสัยทัศน์ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี “สุราษฎร์ธานีเป็นศูนย์กลางการเกษตรครบวงจร ผู้นำการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยั่งยืนในภูมิภาค เป็นเมืองน่าอยู่ และเป็นแหล่งศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม”

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ๗ ประเด็น

๒.๑ การเป็นศูนย์กลางการเกษตรที่มีคุณภาพครบวงจร

๒.๒ การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการเกษตร

๒.๓ การเป็นผู้นำการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยั่งยืนในภูมิภาค

๒.๔ การเป็นจุดเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมบริเวณภาคใต้ตอนบน

๒.๕ การเป็นเมืองน่าอยู่

๒.๖ เป็นศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม

๒.๗ การเรียนรู้และพัฒนาระบบราชการเพื่อทำงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

๓. การพัฒนาตามทิศทางยุทธศาสตร์ของจังหวัด มีทิศทางในการดำเนินงานดังนี้

๓.๑ ด้านการเกษตร

๓.๑.๑ ยางพารา มุ่งเน้นการผลิตยางคุณภาพและพัฒนาตลาดกลางยางพารา ให้เชื่อมโยงเครือข่ายตลาด เพื่อรักษาเสถียรภาพด้านราคา ภูมิใจเกษตรกรในการพัฒนาคุณภาพ

๓.๑.๒ ปาล์มน้ำมัน พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ๔ แสนกว่าไร่ ผลผลิต ๗ แสนตัน ต่อปี มากเป็นอันดับสองรองจากจังหวัดกระบี่ มีแนวโน้มขยายตัวทวีเพิ่มขึ้นในอนาคต มุ่งเน้นการพัฒนา เป็นระบบครบวงจร จากการพัฒนาที่ดินเกษตรอินทรีย์ การเพาะและขยายพันธุ์กล้าพันธุ์ดี เพิ่ม เเปอร์เซ็นต์น้ำมัน การขยายพื้นที่ปลูกอย่างเหมาะสมและให้ความสำคัญในการส่งเสริมเป็นพืชทดแทน หลังงานการพัฒนาและการใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการผลิตสินค้า ไปโอดีเซลระดับชุมชน และส่งเสริมการผลิตพลังงานชีวมวล

๓.๑.๓ ผลไม้ที่มีชื่อเสียงของจังหวัด อาทิ เงาะโรงเรียน มังคุดทุเรียน ลองกอง มุ่งพัฒนาคุณภาพผลไม้ตามมาตรฐาน GAP เพื่อเพิ่มมูลค่า การกระจายสินค้าออกสู่ตลาด ใน วงกว้าง ทั้งภายในและต่างประเทศ และส่งเสริมด้านการตลาด ในการรวมกลุ่มเครือข่ายสหกรณ์

๓.๑.๔ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง เน้นการพัฒนาสัตว์น้ำเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างมูลค่าการแปรรูปเพื่อส่งออก และส่งเสริมเป็นอาชีพทางเลือก

๓.๒ ด้านอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตร

มุ่งเน้นเขตอุตสาหกรรมภายใต้ระบบผังเมืองเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อม การเพิ่มขีดความสามารถของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ของกลุ่มอุตสาหกรรม แปรรูปยางพารา และปาล์มน้ำมันรวมทั้งการส่งเสริมการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมยางพาราและปาล์มน้ำมัน (Cluster) เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน

๓.๓ ด้านการท่องเที่ยว

มุ่งเน้นการพัฒนาและการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ เพื่อการท่องเที่ยวคุณภาพที่ดี

๓.๔ ด้านการเป็นจุดเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมบริเวณภาคใต้ตอนบน

มุ่งขยายระบบการขนส่งทางน้ำบริเวณปากน้ำตาปี ซึ่งมีการพัฒนาท่าเรือสินค้าของรัฐและเอกชน พัฒนาร่องน้ำชายฝั่ง เชื่อมโยงเครือข่ายการขนส่งทางรถไฟที่สถานีทุ่งโพธิ์ อำเภอฟุนพิน และทางรถยนต์ เพื่อลดต้นทุนการขนส่ง

๓.๕ การพัฒนาคุณภาพชีวิต คน และสังคม

มุ่งเน้นการพัฒนาคน คุณธรรม ได้นำวาระ “สุราษฎร์ธานี เมืองคนดี” ไปสู่การปฏิบัติให้ชัดเจนขึ้น ควบคู่กับการพัฒนาด้านการศึกษา วัฒนธรรม และการจัดระเบียบสังคม

๓.๕.๑ การศึกษา มีเป้าหมายส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน โดยใช้ฐานสถาบันการศึกษาที่มีอยู่ พัฒนาความหลากหลาย ทั้งหลักสูตรปกติ หลักสูตรพิเศษต่างๆ

๓.๕.๒ วัฒนธรรมประเพณี ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยเฉพาะวัฒนธรรมศรีวิชัย ประเพณีชักพระทอดผ้าป่า รวมทั้งสวนโมกขพลาราม แหล่งศึกษาธรรมระดับนานาชาติเพื่อเชื่อมโยงเป้าหมายการท่องเที่ยวคุณภาพ

๓.๕.๓ การจัดระเบียบสังคมและชุมชน เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรม ลดความรุนแรงและปัญหาของเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง การเข้าดูแลผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ อย่างทั่วถึงและรวมถึงการใช้กฎหมายผังเมืองให้สอดคล้องกับวิถีชุมชนและการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต

๓.๖ การดูแลสุขภาพการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมุ่งเน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งประเภทให้สามารถใช้ประโยชน์เชิงพัฒนา ทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในชุมชนเมือง โดยจัดการขยะ รวมศูนย์จัดระเบียบเมืองให้สะอาด สวยงาม โดยให้ชุมชน / ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการดูแลและแก้ไขปัญหา กำหนดแผนที่ชัดเจน

๓.๗ การมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนา ได้กำหนดจากการมีส่วนร่วมของทั้งภาคส่วนเพื่อกำหนดทิศทาง กรอบการดำเนินงานและเป้าหมายร่วมกันเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและแก้ปัญหา ในทั้งเวที “สุราษฎร์ธานี เมื่อ

ส่วนที่ ๔

การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น

สาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น

๑. สาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น แบ่งเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๑.๑ สาระการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ เป็นสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น ที่ทุกโรงเรียนในสังกัด จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ๑๐ สาระ ดังนี้

- ๑) สาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- ๒) สาระการเรียนรู้การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๓) สาระการเรียนรู้บุคคลสำคัญ
- ๔) สาระการเรียนรู้สถานที่สำคัญ และแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น
- ๕) สาระการเรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณี
- ๖) สาระการเรียนรู้อาหารพื้นถิ่น
- ๗) สาระการเรียนรู้การประกอบอาชีพ
- ๘) สาระการเรียนรู้ศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๙) สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับสินค้าและผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น
- ๑๐) สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๑.๒ สาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่นระดับสถานศึกษา เป็นสาระการเรียนรู้ที่โรงเรียนสามารถเลือกบรรจุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องโดยตรง ดังนี้

วิถีชีวิต ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม การละเล่น ความคิด ความเชื่อ ภาษา ฯลฯ

เศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ การบริการ การท่องเที่ยว เกษตรกรรม หัตถกรรม ศิลปะ โบราณสถาน โบราณวัตถุ อาหาร ยาสมุนไพร

สังคม ได้แก่ บุคคลสำคัญ สถานที่สำคัญ สภาพปัญหาในชุมชน

ธรรมชาติ ได้แก่ สัตว์และพืชพันธุ์ป่าชายเลน นกอพยพ พื้นที่บริเวณที่ถูกกัดเซาะชายฝั่ง ภัยธรรมชาติ (Strom Surge)

จากสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่นระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา สามารถนำไปเป็นแนวทางจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกลุ่ม สาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังตัวอย่างตารางวิเคราะห์ความเชื่อมโยง ต่อไปนี้

การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา ศาสนาฯ	สุขศึกษาและพลศึกษา	ศิลปะ	การงาน/เทคโนโลยี	ภาษาต่างประเทศ	หมายเหตุ
ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	สามารถ จัดกิจกรรม การเรียนรู้ แบบบูรณา การได้ทุก ชั้น ทุกกลุ่ม สาระ
การเมืองการปกครองส่วน ท้องถิ่น	✓			✓			✓	✓	
บุคคลสำคัญ	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
สถานที่สำคัญ และ แหล่ง ท่องเที่ยวในท้องถิ่น	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
วัฒนธรรมและประเพณี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
อาหารพื้นถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
การประกอบอาชีพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
สินค้าและผลิตภัณฑ์ใน ท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน นอกจากให้ทั่วถึงแล้ว ยังมุ่งเน้นคุณภาพอีกด้วย ฉะนั้น จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในฐานะที่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาหลายฝ่าย จึงได้กำหนดการประเมิน คุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ดังนี้

๑. สาระการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น ตามเป้าหมายและจุดเน้น จำนวน ๕ ข้อ

๑.๑ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ โดยเน้นการปฏิบัติตนตาม หลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ และยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๒ ด้านมาตรฐานการเรียนรู้สอดคล้องหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

- ๑.๓ ด้านทักษะการอ่าน คิวิเคราะห์ และเขียน เรื่องราว เหตุการณ์ในท้องถิ่น
- ๑.๔ ด้านเจตคติ รักภาคภูมิใจในท้องถิ่น สืบสานมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ๑.๕ ด้านทักษะชีวิต การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีและดำรงวิถีความเป็นไทยในท้องถิ่น

๒. กำหนดสัดส่วนคะแนนการประเมินคุณภาพนักเรียนระหว่างสาระแกนกลางกับสาระท้องถิ่น ประมาณ ๗๐ : ๓๐

๓. วิธีประเมิน

- ๕.๑ การทดสอบ
- ๕.๒ การสังเกต
- ๕.๓ การสัมภาษณ์
- ๕.๔ การสอบถาม
- ๕.๕ การตรวจผลงาน / ชิ้นงาน / โครงการ

๔. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณภาพผู้เรียน

- ๖.๑ แบบทดสอบ
- ๖.๒ แบบสังเกต
- ๖.๓ แบบสัมภาษณ์
- ๖.๔ แบบสอบถาม
- ๖.๕ แบบตรวจผลงาน / ชิ้นงาน / โครงการ

๕. เกณฑ์การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น ใช้เกณฑ์และวิธีการประเมินที่กำหนดได้ดังนี้

การตัดสินผลการเรียน / การเลื่อนชั้น

๕.๑ ระดับประถมศึกษา (รายปี)

- ๑) ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมด
- ๒) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทั้งตัวชี้วัดและผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา

กำหนด

- ๓) ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทั้งรายวิชาและต้องได้ระดับ

ผลการเรียนตั้งแต่ ๑ ขึ้นไป

๔) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินและมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๕.๒ ระดับมัธยมศึกษา (รายภาค)

๑) ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมดของรายวิชานั้น ๆ

- ๒) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทั้งตัวชี้วัดและผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา

กำหนด

- ๓) ผู้เรียนได้รับการตัดสินผลการเรียนทั้งรายวิชา

๔) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินและมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๕.๓ การให้ระดับผลการเรียนตัดสินผลทั้งรายวิชาให้ระดับผลการเรียน ๘ ระดับ คือ

ระดับผลการเรียน	คะแนนร้อยละ	ความหมายของผลการประเมิน
๔	๘๐-๑๐๐	ดีเยี่ยม
๓.๕	๗๕-๗๙	ดีมาก
๓	๗๐-๗๔	ดี
๒.๕	๖๕-๖๙	ค่อนข้างดี
๒	๖๐-๖๔	ปานกลาง
๑.๕	๕๕-๕๙	พอใช้
๑	๕๐-๕๔	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ
๐	๐-๔๙	ต่ำกว่าเกณฑ์

๕.๔ การประเมินอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน มีเกณฑ์ ดังนี้

ดีเยี่ยม หมายถึง	สามารถจับใจความสำคัญได้ครบถ้วน เขียนนิพากษ์วิจารณ์ เขียนสร้างสรรค์แสดงความคิดเห็นประกอบอย่างมีเหตุผลได้ถูกต้อง และสมบูรณ์ ใช้ภาษาสุภาพเรียบเรียงได้สละสลวย
ดี หมายถึง	สามารถจับใจความสำคัญได้ เขียนนิพากษ์วิจารณ์และเขียนสร้างสรรค์ได้โดยใช้ภาษาสุภาพ
ผ่าน หมายถึง	สามารถจับใจความสำคัญได้ และเขียนนิพากษ์วิจารณ์ได้บ้าง

๕.๕ การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีเกณฑ์ ดังนี้

ดีเยี่ยม หมายถึง	ผู้เรียนมีคุณลักษณะในการปฏิบัติจนเป็นนิสัยและนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและสังคม
ดี หมายถึง	ผู้เรียนมีคุณลักษณะในการปฏิบัติตามเกณฑ์เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ ของสังคม
ผ่าน หมายถึง	ผู้เรียนรับรู้และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่สถานศึกษา กำหนด

๕.๖ การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียนตามที่สถานศึกษากำหนดและให้ผลการประเมินเป็นผ่านและไม่ผ่าน

สาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น

๑. สาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น แบ่งเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๑.๑ สาระการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒ เป็นสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น ที่ทุกโรงเรียนในสังกัด จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ๑๐ สาระ ดังนี้

- ๑) สาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
- ๒) สาระการเรียนรู้การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๓) สาระการเรียนรู้บุคคลสำคัญ
- ๔) สาระการเรียนรู้สถานที่สำคัญ และแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น
- ๕) สาระการเรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณี
- ๖) สาระการเรียนรู้อาหารพื้นถิ่น
- ๗) สาระการเรียนรู้การประกอบอาชีพ
- ๘) สาระการเรียนรู้ศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๙) สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับสินค้าและผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น
- ๑๐) สาระการเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๑.๒ สาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่นระดับสถานศึกษา เป็นสาระการเรียนรู้ที่โรงเรียนสามารถเลือกบรรจุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องโดยตรง ดังนี้

วิถีชีวิต ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม การละเล่น ความคิด
ความเชื่อ ภาษา ฯลฯ

เศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ การบริการ การท่องเที่ยว เกษตรกรรม
หัตถกรรม ศิลปะ โบราณสถาน โบราณวัตถุ อาหาร ยาสมุนไพร

สังคม ได้แก่ บุคคลสำคัญ สถานที่สำคัญ สภาพปัญหาในชุมชน

ธรรมชาติ ได้แก่ สัตว์และพืชพันธุ์ป่าชายเลน นกอพยพ พื้นที่บริเวณที่
ถูกกัดเซาะชายฝั่ง ภัยธรรมชาติ (Strom Surge)

จากสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่นระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา สามารถนำไปเป็นแนวทางจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกลุ่ม สาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังตัวอย่างตารางวิเคราะห์ความเชื่อมโยง ต่อไปนี้

การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา ศาสนาฯ	สุขศึกษาและพลศึกษา	ศิลปะ	การงาน/เทคโนโลยี	ภาษาต่างประเทศ	หมายเหตุ
ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	สามารถ จัดกิจกรรม การเรียนรู้ แบบบูรณา การได้ทุก ชั้น ทุกกลุ่ม สาระ
การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น	✓			✓			✓	✓	
บุคคลสำคัญ	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
สถานที่สำคัญ และแหล่ง ท่องเที่ยวในท้องถิ่น	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
วัฒนธรรมและประเพณี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
อาหารพื้นถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
การประกอบอาชีพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
สินค้าและผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

แนวทางการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐานที่ ท๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ป.๑	๑. อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง และข้อความสั้น ๆ ๒. บอกความหมายของคำ และข้อความที่อ่าน ๓. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ๔. เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่อ่าน ๕. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน	การอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำ คำคล้องจอง และข้อความที่ประกอบด้วยคำพื้นฐาน คือ คำที่ใช้ในชีวิตประจำวันไม่น้อยกว่า ๖๐๐ คำ รวมทั้งคำที่ใช้เรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ประกอบด้วย - คำที่มีรูปวรรณยุกต์และไม่มีรูปวรรณยุกต์ - คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา - คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ - คำที่มีอักษรนำ การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น - นิทาน - เรื่องสั้นๆ - บทร้องเล่นและบทเพลง เรื่องราวจากบทเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น	การอ่านออกเสียงและบอกความหมาย - นิทานพื้นบ้าน - ปริศนาคำทาย - เพลงพื้นบ้าน - บทร้องเล่น การอ่านจับใจความ - นิทานพื้นบ้าน - บทร้องเล่น - เพลงพื้นบ้าน

สาระที่ ๓ การอ่าน

มาตรฐานที่ ๓ ๓.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ป.๑	๖. อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และนำเสนอเรื่องที่อ่าน	การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น - หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย - หนังสือที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน	- นิทานพื้นบ้าน - เพลงพื้นบ้าน - บทร้องเล่นในท้องถิ่น
	๗. บอกความหมายของเครื่องหมาย หรือ สัญลักษณ์สำคัญที่มักพบเห็นในชีวิตประจำวัน	การอ่านเครื่องหมายและสัญลักษณ์ประกอบด้วย - เครื่องหมายสัญลักษณ์ต่างๆ ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน - เครื่องหมายแสดงความปลอดภัยและแสดงอันตราย	การอ่านเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์
	๘. มีมารยาท ในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน เช่น - ไม่อ่านเสียงดังรบกวนผู้อื่น - ไม่เล่นกันในขณะที่อ่าน - ไม่ทำลายหนังสือ	มารยาทในการอ่าน

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐานที่ ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ป.๒	๑. อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ และบทร้อยกรองง่ายๆ ได้ถูกต้อง ๒. อธิบายความหมายของคำ และข้อความ ที่อ่าน ๓. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ๔. เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่อ่าน ๕. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน	การอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำ คำคล้องจอง ข้อความและบทร้อยกรองง่ายๆ ที่ประกอบด้วยคำพื้นฐาน เพิ่มจาก ป.๑ ไม่น้อยกว่า ๘๐๐ คำ รวมทั้งคำที่ใช้เรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ประกอบด้วย - คำที่มีรูปวรรณยุกต์และไม่มีรูปวรรณยุกต์ - คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา - คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ - คำที่มีอักษรนำ - คำที่มีตัวการับ - คำที่มี รร - คำที่มี พยัญชนะและสระที่ไม่ออกเสียง การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น - นิทาน - เรื่องสั้นๆ - บทร้องเล่นและบทเพลง เรื่องราวจากบทเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น	การอ่านออกเสียงและบอกความหมาย - นิทานพื้นบ้าน - เรื่องเล่า - เพลงพื้นบ้าน - ปริศนาคำทาย การจับใจความ - นิทานพื้นบ้าน - เรื่องเล่าในท้องถิ่น - เพลงพื้นบ้าน

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐานที่ ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
	๖. อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และนำเสนอเรื่องที่อ่าน	การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น - หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย - หนังสือที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน	การเลือกอ่านหนังสือเกี่ยวกับท้องถิ่น
	๗. อ่านข้อเขียนเชิงอธิบาย และปฏิบัติตาม คำสั่งหรือข้อแนะนำ	การอ่านข้อเขียนเชิงอธิบาย และปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อแนะนำ - การใช้สถานที่สาธารณะ - คำแนะนำการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในบ้านและในโรงเรียน	การอ่านข้อเขียนเชิงอธิบาย
	๘. มีมารยาท ในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน เช่น - ไม่อ่านเสียงดังรบกวนผู้อื่น - ไม่เล่นกันในขณะที่อ่าน - ไม่ทำลายหนังสือ ไม่ควรแย่งอ่านหรือชะโงกหน้าไปอ่านขณะที่ผู้อื่นกำลังอ่านอยู่	มารยาทในการอ่าน - นิทานพื้นบ้าน - เรื่องเล่า - เพลงพื้นบ้าน - ปริศนาคำทาย

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐานที่ ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ป.๓	๑. อ่านออกเสียงคำ ข้อความ เรื่องสั้นๆ และบทร้อยกรองง่ายๆ ได้ถูกต้องคล่องแคล่ว ๒. อธิบายความหมายของคำ และข้อความที่อ่าน ๓. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ๔. เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่อ่าน ๕. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน	การอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำ คำคล้องจอง ข้อความ และบทร้อยกรองง่ายๆ ที่ประกอบด้วยคำพื้นฐาน เพิ่มจาก ป.๒ ไม่น้อยกว่า ๑,๒๐๐ คำ รวมทั้งคำที่เรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ประกอบด้วย - คำที่มีตัวการันต์ - คำที่มี รร - คำที่มีพยัญชนะและสระที่ไม่ออกเสียง - คำพ้อง - คำพิเศษอื่นๆ เช่น คำที่ใช้ ๗ ฤ ฤา การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น - นิทาน - เรื่องสั้นๆ - บทร้องเล่นและบทเพลง - เรื่องราวจากบทเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น	การอ่านออกเสียงและบอกความหมาย - นิทานพื้นบ้าน - เรื่องเล่า - บทร้องเล่น - เพลงกล่อมเด็ก - ปริศนาคำทาย การจับใจความเรื่องที่อ่าน - นิทานพื้นบ้าน - เรื่องเล่าในท้องถิ่น - บทร้องเล่น - เพลงกล่อมเด็ก

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐานที่ ๓ ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
	๖. อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และนำเสนอเรื่องที่อ่าน	การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น - หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย - หนังสือที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน	การเลือกอ่านหนังสือที่น่าสนใจ - นิทานพื้นบ้าน - เรื่องเล่าในท้องถิ่น - ประวัติ/ตำนานสถานที่สำคัญต่างๆ
	๗. อ่านข้อเขียนเชิงอธิบาย และปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อแนะนำ	การอ่านข้อเขียนเชิงอธิบาย และปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อแนะนำ - คำแนะนำต่างๆ ในชีวิตประจำวัน - ประกาศ ป้ายโฆษณา และคำขวัญ	การอ่านข้อเขียนเชิงอธิบาย และปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อแนะนำ
	๘. อธิบายความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ	การอ่านข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ	การอ่านข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ
	๙. มีมารยาท ในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน เช่น - ไม่อ่านเสียงดังรบกวนผู้อื่น - ไม่เล่นกันในขณะที่อ่าน - ไม่ทำลายหนังสือ - ไม่ควรแย่งอ่านหรือชะโงกหน้าไปอ่านขณะที่ผู้อื่นกำลัง	มารยาทในการอ่าน

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐานที่ ๓ ๓.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ป.๔	๑. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้อง ๒. อธิบายความหมายของคำ ประโยค และสำนวนจากเรื่องที่อ่าน ๓. อ่านเรื่องสั้นๆ ตามเวลาที่กำหนดและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน ๔. แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน	การอ่านออกเสียงและบอกความหมายของบทร้อยแก้วและบทร้อยกรอง ที่ประกอบด้วย - คำที่มี ร ล เป็นพยัญชนะต้น - คำที่มี พยัญชนะควบกล้ำ - คำที่มี อักษรนำ - คำประสม - อักษรย่อและเครื่องหมายวรรคตอน - ประโยคที่มีสำนวนเป็นคำพังเพย สุภาษิต ปริศนาคำทาย และเครื่องหมายวรรคตอน การอ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น - เรื่องสั้นๆ - เรื่องเล่าจากประสบการณ์ - นิทานชาดก - บทความ - บทโฆษณา	การอ่านออกเสียงและบอกความหมาย - การเล่นของเด็กไทย - นิทานพื้นบ้าน - บทร้องเล่น / การละเล่น - เพลงกล่อมเด็ก การจับใจความสำคัญจากการอ่าน - เรื่องเล่าในท้องถิ่น - นิทานพื้นบ้าน - บทร้องเล่น - เพลงกล่อมเด็ก

สารที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐานที่ ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ป.๕	๑. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองได้ถูกต้อง ๒. อธิบายความหมายของคำ ประโยค และข้อความที่เป็นการบรรยายและการพรรณนา ๓. อธิบายความหมายโดยนัยจากเรื่องที่อ่านอย่างหลากหลาย	การอ่านออกเสียงและบอกความหมายของบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรอง ที่ประกอบด้วย - คำที่มี พยัญชนะควบกล้ำ - คำที่มี อักษรนำ - คำที่มีตัวการันต์ - ข้อความที่มีการบรรยายและพรรณนา - ข้อความที่มีความหมายโดยนัย การอ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ	การอ่านออกเสียงและบอกความหมาย - การเล่นของเด็กไทย - นิทานพื้นบ้าน - บทร้องเล่น / การละเล่น - เพลงกล่อมเด็ก
	๔. แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน ๕. วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ ในการดำเนินชีวิต	การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น - วรรณคดีในบทเรียน - บทความ - บทโฆษณา - งานเขียนประเภทโน้มน้าวใจ - ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน	การอ่านเรื่องราวและจับใจความสำคัญเกี่ยวกับ - วรรณกรรมท้องถิ่น - ข่าวและเหตุการณ์สำคัญในท้องถิ่น

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐานที่ ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
	๖. อ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อเสนอแนะ และปฏิบัติตาม	การอ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อเสนอแนะ และปฏิบัติตาม เช่น - การใช้พจนานุกรม - การใช้วัสดุอุปกรณ์ - การอ่านฉลากยา - คู่มือและเอกสารของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน - ข่าวสารทางราชการ	การอ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อเสนอแนะ และปฏิบัติตาม
	๗. อ่านหนังสือที่มีคุณค่าตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน	การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น - หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย - หนังสือที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน	การเลือกอ่านหนังสือที่สนใจเกี่ยวกับท้องถิ่นของตน
	๘. มีมารยาทในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐานที่ ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ป.๖	๑. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองได้ถูกต้อง ๒. อธิบายความหมายของคำ ประโยค และข้อความที่เป็นโวหาร	การอ่านออกเสียงและบอกความหมายของบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรอง ที่ประกอบด้วย - คำที่มี พยัญชนะควบกล้ำ - คำที่มี อักษรนำ - คำที่มีตัวการันต์ - คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ - อักษรย่อและเครื่องหมายวรรคตอน - วัน เดือน ปี แบบไทย - ข้อความที่เป็นโวหารต่างๆ - สำนวนเปรียบเทียบ การอ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ	การอ่านออกเสียงและบอกความหมาย ในการอ่าน - ปริศนาคำทาย - นิทานพื้นบ้าน - บทร้องเล่น / การละเล่น - เพลงกล่อมเด็ก - การเล่นของเด็กไทย

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐานที่ ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
	๓. อ่านเรื่องสั้นๆ อย่างหลากหลายโดยจับเวลา แล้วถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ๔. แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน ๕. อธิบายการนำความรู้และความคิด จากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหา ในการดำเนินชีวิต	การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น - เรื่องสั้นๆ - นิทานและเพลงพื้นบ้าน - บทความ - พระบรมราโชวาท - สารคดี - เรื่องสั้น - งานเขียนประเภทโน้มน้าว - บทโฆษณา - ข่าว และเหตุการณ์สำคัญ การอ่านเร็ว	การอ่านจับใจความ - นิทานพื้นบ้าน - บทร้องเล่น/การละเล่น - เพลงกล่อมเด็ก - การเล่นของเด็กไทย

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐานที่ ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
	๖. อ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อเสนอแนะ และปฏิบัติตาม	การอ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อเสนอแนะ และปฏิบัติตาม เช่น - การใช้พจนานุกรม - การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันในสังคม - ข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันในโรงเรียน และการใช้สถานที่สาธารณะในชุมชนและท้องถิ่น	การอ่านงานเขียนเชิงอธิบาย คำสั่ง ข้อเสนอแนะ และปฏิบัติตาม
	๗. อธิบายความหมายของข้อมูล จากการอ่าน แผนผัง แผนที่ แผนภูมิ และกราฟ	การอ่านข้อมูลจาก แผนผัง แผนที่ แผนภูมิ และกราฟ	การอ่านข้อมูลจาก แผนผัง แผนที่ แผนภูมิ และกราฟ
	๘. อ่านหนังสือตามความสนใจ และอธิบายคุณค่าที่ได้รับ	การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น - หนังสือที่นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย - หนังสืออ่านที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน	การอ่านหนังสือตามความสนใจ
	๙. มีมารยาทในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ป.๑	๑. บอกสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดตามธรรมชาติที่ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์	♦ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ เช่น ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งกายและอาหาร	➤ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ♦ ทรัพยากรดิน ♦ ทรัพยากรน้ำ ♦ ทรัพยากรป่าไม้ ♦ ทรัพยากรแร่ธาตุ ♦ ทรัพยากรพลังงาน
	๒. สังเกตและเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเพื่อการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม	♦ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ♦ อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม	
	๓. มีส่วนร่วมในการจัดระเบียบสิ่งแวดล้อมที่บ้านและชั้นเรียน	♦ การปฏิบัติตนในการรักษาสิ่งแวดล้อมในบ้านและชั้นเรียน	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ป.๒	๑. อธิบายความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น	♦ ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นในการดำเนินชีวิต	➤ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ♦ ทรัพยากรดิน ♦ ทรัพยากรน้ำ ♦ ทรัพยากรป่าไม้ ♦ สมุนไพรท้องถิ่น ♦ ทรัพยากรแร่ธาตุ
	๒. จำแนกและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดไปและที่ใช้แล้วหมดไปได้อย่างคุ้มค่า	♦ ประเภทของทรัพยากรธรรมชาติ - ใช้ไม่หมด เช่น อากาศ แสงอาทิตย์ - สร้างทดแทนขึ้นใหม่ได้ เช่น น้ำ ดิน ป่าไม้ สัตว์ป่า - ใช้แล้วหมดไป เช่น แร่ ถ่านหิน น้ำมัน ♦ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า	
	๓. อธิบายความสัมพันธ์ของฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์	♦ ความสัมพันธ์ของฤดูกาลกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์	
	๔. มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	♦ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต ♦ การรักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	➤ โครงการพระราชดำริ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ป.๓	๑. เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในชุมชนจากอดีตถึงปัจจุบัน	♦ สิ่งแวดล้อมของชุมชนในอดีตกับปัจจุบัน	➤ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ♦ ทรัพยากรดิน ♦ ทรัพยากรน้ำ ♦ ทรัพยากรป่าไม้ ♦ สมุนไพรในท้องถิ่น ♦ ทรัพยากรแร่ธาตุ
	๒. อธิบายการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในการสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และการประกอบอาชีพ	♦ การใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เช่นการคมนาคม บ้านเรือน และการประกอบอาชีพในชุมชน ♦ การประกอบอาชีพที่เป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในชุมชน	➤ โครงการพระราชดำริ
	๓. อธิบายสาเหตุที่ทำให้เกิดมลพิษโดยมนุษย์	♦ ความหมายและประเภทของมลพิษโดยมนุษย์ ♦ สาเหตุของการเกิดมลพิษที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์	
	๔. อธิบายความแตกต่างของเมืองและชนบท	♦ ลักษณะของเมืองและชนบท	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
	๕. อธิบายความสัมพันธ์ของลักษณะทางกายภาพกับการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน	♦ ภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน	
	๖. มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน	♦ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่มีต่อชุมชน ♦ การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน	
ป.๔	๑. วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด	♦ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัด	➤ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ♦ ทรัพยากรดิน ♦ ทรัพยากรน้ำ ♦ ทรัพยากรป่าไม้ ♦ สมุนไพรในท้องถิ่น ♦ ทรัพยากรแร่ธาตุ ♦ ทรัพยากรพลังงาน
	๒. อธิบายการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น	♦ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในจังหวัดและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงเช่นการตั้งถิ่นฐาน การย้ายถิ่น	
	๓. นำเสนอแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมในจังหวัด	♦ การจัดการสิ่งแวดล้อมในจังหวัด	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ป.๕	๑. วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นของประชากรในภูมิภาคของตน	♦ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นของประชากรในภูมิภาคของตน	➤ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ♦ ทรัพยากรดิน ♦ ทรัพยากรน้ำ ♦ ทรัพยากรป่าไม้ ♦ สมุนไพรในท้องถิ่น ♦ ทรัพยากรแร่ธาตุ ♦ ทรัพยากรพลังงาน ♦ ทรัพยากรทางทะเล
	๒. วิเคราะห์อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีการดำเนินชีวิตในภูมิภาคของตน	♦ อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดวิถีการดำเนินชีวิตในภูมิภาคของตน	➤ ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีท้องถิ่น ♦ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ♦ บุคคลสำคัญ
	๓. นำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผลจากการรักษาและการทำลายสภาพแวดล้อม และเสนอแนวคิดในการรักษาสภาพแวดล้อมในภูมิภาค	♦ ผลจากการรักษาและการทำลายสภาพแวดล้อม ♦ แนวทางการอนุรักษ์และรักษาสภาพแวดล้อมในภูมิภาค	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ป.๖	๑. วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับลักษณะ กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ในประเทศไทย	◆ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับลักษณะ กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม (ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม) ในประเทศไทย ◆ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และ สิ่งแวดล้อม	▲ โครงการพระราชดำริ ◆ โครงการอ่างเก็บน้ำคลองสี่สุก
	๒. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทาง กายภาพของประเทศไทยในอดีตกับ ปัจจุบันและผลที่เกิดขึ้นจากการ เปลี่ยนแปลงนั้น	◆ การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของประเทศไทย ◆ ผลจากการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่มีต่อ กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม (ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม) ของประเทศ ไทยในอดีตกับปัจจุบัน	
	๓. นำเสนอตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็น ผลจากการรักษาและทำลายทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม และเสนอแนวทางใน การจัดการอย่างยั่งยืนในประเทศไทย	◆ ผลจากการรักษาและทำลายทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ◆ แนวทางในการจัดการทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนโดยมีจิตสำนึก รู้คุณค่า	▲ โครงการพระราชดำริ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ม.๑	๑. สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	♦ ทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	▲ ประวัติความเป็นมา ▲ สภาพภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อม ◆ ที่ตั้ง ◆ สภาพธรณีสัณฐาน ◆ สภาพลมฟ้าอากาศ ▲ เอกลักษณ์ของท้องถิ่น
	๒. วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	♦ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	▲ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ◆ ทรัพยากรดิน ◆ ทรัพยากรน้ำ ◆ ทรัพยากรป่าไม้ ◆ ทรัพยากรแร่ธาตุ ◆ ทรัพยากรพลังงาน ◆ ทรัพยากรทางทะเล ▲ ประชากร ◆ เชื้อชาติ ◆ ภาษา ◆ ศาสนา ◆ อาชีพ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
	๓. สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	♦ ประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	
	๔. วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย อย่างยั่งยืน	♦ แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย อย่างยั่งยืน	▲ โครงการพระราชดำริ
ม.๒	๑. สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา	♦ ทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา	▲ ประวัติความเป็นมา ▲ สภาพภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อม ♦ ที่ตั้ง ♦ สภาพธรณีสัณฐาน ♦ สภาพลมฟ้าอากาศ ▲ เอกลักษณ์ของท้องถิ่น
	๒. วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา	♦ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา	▲ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ♦ ทรัพยากรดิน ♦ ทรัพยากรน้ำ ♦ ทรัพยากรป่าไม้ ♦ ทรัพยากรแร่ธาตุ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
			◆ ทรัพยากรพลังงาน ◆ ทรัพยากรทางทะเล ▲ ประชากร ◆ เชื้อชาติ ◆ ภาษา ◆ ศาสนา ◆ อาชีพ
	๓. สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา	◆ ประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา	
	๔. วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา อย่างยั่งยืน	◆ แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา อย่างยั่งยืน	
ม.๓	๑. สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้	◆ ทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้	▲ ประวัติความเป็นมา ▲ สภาพภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อม ◆ ที่ตั้ง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
	๒. วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้	◆ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้	◆ สภาพธรณีสัณฐาน ◆ สภาพภูมิอากาศ ▲ เอกลักษณ์ของท้องถิ่น ▲ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ◆ ทรัพยากรดิน ◆ ทรัพยากรน้ำ ◆ ทรัพยากรป่าไม้ ◆ ทรัพยากรแร่ธาตุ ◆ ทรัพยากรพลังงาน ◆ ทรัพยากรทางทะเล ▲ ประชากร ◆ เชื้อชาติ ◆ ภาษา ◆ ศาสนา ◆ อาชีพ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
			◆ ทรัพยากรทางทะเล ▲ ประชากร ◆ เชื้อชาติ ◆ ภาษา ◆ ศาสนา ◆ อาชีพ
	๓. สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้	◆ ประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้	
	๔. วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้ อย่างยั่งยืน	◆ แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้ อย่างยั่งยืน	
	๕. ระบุความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	◆ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ◆ ความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ม.๔-ม.๖	๑.วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมของมนุษย์ ในการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิตของท้องถิ่นทั้งในประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆ ของโลกและเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์	๑.ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับกิจกรรมของมนุษย์ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ได้แก่ - ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน (การกระจายและการเปลี่ยนแปลงประชากร ชุมชนเมืองและชนบท และการกลายเป็นเมือง - ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับวิถีชีวิต - การกระจายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (เกษตรกรรม อุตสาหกรรมการผลิต การบริการ และการท่องเที่ยว)	

มาตรฐานที่๗รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

ชั้น	ตัวบ่งชี้	สาระการเรียนรู้ปฐมวัย	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
อนุบาล ๑	๗.๑ ตูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๗.๑.๑ มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เมื่อมีผู้ชี้แนะ ๗.๑.๒ ทิ้งขยะได้ ถูกที่	เรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัวเด็ก	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
	๗.๒ มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทยและรักความเป็นไทย ๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ ๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอโทษเมื่อมีผู้ชี้แนะ ๗.๒.๓ หยุดยืนเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลง สรรเสริญพระบารมี	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่รอบตัวเด็ก	ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ
อนุบาล ๒	๗.๑ ตูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๗.๑.๑ มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เมื่อมีผู้ชี้แนะ ๗.๑.๒ ทิ้งขยะได้ถูกที่	เรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัวเด็ก	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
	๗.๒ มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทยและรักความเป็นไทย ๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ด้วยตนเอง ๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง ๗.๒.๓ ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลง สรรเสริญพระบารมี	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่รอบตัวเด็ก	ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น สำนักงานเขตประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒

ชั้น	ตัวบ่งชี้	สาระการเรียนรู้ปฐมวัย	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
อนุบาล ๓	๗.๑ ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๗.๑.๑ มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เมื่อมีผู้ชี้แนะ ๗.๑.๒ หักขยะได้ ถูกที่	เรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัวเด็ก	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
	๗.๒ มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทยและรักความเป็นไทย ๗.๒.๑ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ ๗.๒.๒ กล่าวคำขอบคุณและขอโทษเมื่อมีผู้ชี้แนะ ๗.๒.๓ หยุดยืนเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลง สรรเสริญพระบารมี	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่รอบตัวเด็ก	ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

อนุบาล ๓	๘.๑ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล ๘.๑.๑ เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่รอบตัวเด็ก	ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ
	๘.๒ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ๘.๒.๑ เล่นร่วมกับเพื่อน ๘.๒.๒ ยืมหรือทักทายผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่รอบตัวเด็ก	ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ
	๘.๓ ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ๘.๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ ๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามเมื่อมีผู้ชี้แนะ ๘.๓.๓ ยอมรับการประนีประนอมแก้ไขปัญหาเมื่อมีผู้ชี้แนะ	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่รอบตัวเด็ก	ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น สำนักงานเขตประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒

ชั้น	ตัวบ่งชี้	สาระการเรียนรู้ปฐมวัย	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
อนุบาล ๒	๘.๑ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ๘.๑.๑ เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่ แตกต่างไปจากตน	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่รอบตัวเด็ก	ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ
	๘.๒ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ๘.๒.๑ เล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม ๘.๒.๒ ยิ้ม ทักทาย หรือพูดคุยกับผู้ใหญ่และ บุคคลที่คุ้นเคยได้ด้วยตนเอง	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่รอบตัวเด็ก	ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ
	๘.๓ ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดี ของสังคม ๘.๓.๑ มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติ ตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ ๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้ด้วย ตนเอง ๘.๓.๓ ประนีประนอมแก้ไขปัญหาโดย ปราศจากการใช้ความรุนแรงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่รอบตัวเด็ก	ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ

กรอบหลักสูตรรกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น สำนักงานเขตประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒

ชั้น	ตัวบ่งชี้	สาระการเรียนรู้ปฐมวัย	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
อนุบาล ๓	๘.๑ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ๘.๑.๑ เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่ แตกต่างไปจากตน	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่รอบตัวเด็ก	ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ
	๘.๒ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ๘.๒.๑ เล่นร่วมกับเพื่อน ๘.๒.๒ ยืมหรือทักทายผู้ใหญ่และบุคคลที่ คุ้นเคยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่รอบตัวเด็ก	ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ
	๘.๓ ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดี ของสังคม ๘.๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ ๘.๓.๒ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามเมื่อมีผู้ ชี้แนะ ๘.๓.๓ ยอมรับการประนีประนอม แก้ไขปัญหาเมื่อมีผู้ชี้แนะ	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่รอบตัวเด็ก	ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ

มาตรฐานที่ ๔ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ชั้น	ตัวบ่งชี้	สาระการเรียนรู้ปฐมวัย	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
อนุบาล ๑	๔.๑ สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ๔.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและพูดโต้ตอบ เกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง ๔.๑.๒ เล่าเรื่องด้วยประโยค สั้น ๆ	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	ภาษาและวรรณกรรม
	๔.๒ อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้ ๔.๒.๑ อ่านภาพและพูดข้อความด้วยภาษา ของตน ๔.๒.๒ เขียนขีดเขียน อย่างมีทิศทาง	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	ภาษาและวรรณกรรม
อนุบาล ๒	๔.๑ สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ๔.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบ สอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง ๔.๑.๒ เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	ภาษาและวรรณกรรม
	๔.๒ อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้ ๔.๒.๑ อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ พร้อมทั้งชี้ หรือวาดตามองข้อความตามบรรทัด ๔.๒.๒ เขียนคล้ายตัวอักษร	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	ภาษาและวรรณกรรม

ชั้น	ตัวบ่งชี้	สาระการเรียนรู้ปฐมวัย	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
อนุบาล ๓	๔.๑ สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ๔.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบ อย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง ๔.๑.๒ เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	ภาษาและวรรณกรรม
	๔.๒ อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้ ๔.๒.๑ อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ ด้วยการชี้หรือ กวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของข้อความ ๔.๒.๒ เขียนชื่อของตนเองตามแบบ เขียน ข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	ภาษาและวรรณกรรม

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นางสาวดา ลิ้มสวัสดิ์
๒. นายภูริพัฒน์ บุญมา
๒. นางสาวนรรัตน์ คงนุ่ม
๔. นางธัญญาญจน์ ภาสตรโจน

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๒
รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต ๒
รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต ๒
รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต ๒

คณะทำงาน

นางสาวศุภรัตน์ อินทรสุวรรณ	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
นางสาวบุบผา พรหมหลง	ศึกษานิเทศก์
นางสาวธัญวีร์ ศรีสวัสดิ์	ศึกษานิเทศก์
นายสุวัฒน์ อนุพัฒน์	ศึกษานิเทศก์
นางสาววนิดา สุวรรณสินธุ์	ศึกษานิเทศก์
นางดวงกมล มากชูทรัพย์	ศึกษานิเทศก์
นางสาวสีปาง ช่วยคุ้ม	ศึกษานิเทศก์
นางวันดี เกื้อสกุล	ศึกษานิเทศก์
นางสาวปณยพร ไชยบุญเดช	ศึกษานิเทศก์
นางสาวชญาณี สาริพัฒน์	ศึกษานิเทศก์
นายสันติศักดิ์ ผุดเอียด	ผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนาภิรม
นางสาวปิยมาศ แต่งชู	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพุ่มเรียง
นางยุพาพันธ์ คุณวิจิตร	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดถ้ำราราม
นางณัฐณิชาพร พรหมรุ่ง	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกาฬสินธุ์
นางสาวณิชารัตน์ รักษายศ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองจอก
นางผิพรรณ อนุพัฒน์	ครูโรงเรียนวัดตรณาราม
นางกรรณก มุกดา	ครูโรงเรียนตาขุน
นางสาวช่อชญา ดิษณะ	ครูโรงเรียนวัดเขาศรีวิชัย
นางสาวธณัญญกร กาฬวิจนะ	ครูโรงเรียนวัดโพธิ์น้อย

